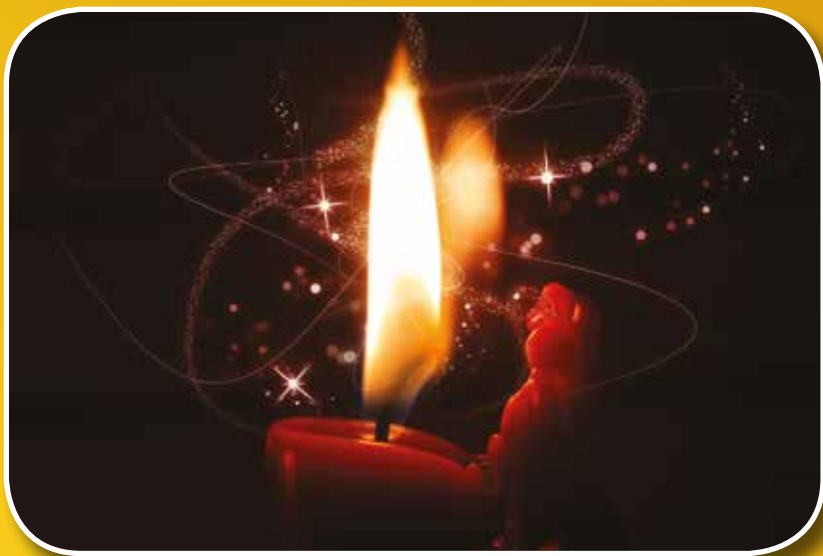

24. DECEMBER 2020

*„Bud' svetlo! A bolo svetlo.
Boh videl, že svetlo je dobré;
vtedy Boh oddelil svetlo od tmy.
Boh pomenoval svetlo dňom
a tmu pomenoval nocou.
A bol večer a bolo ráno: prvý deň.“*

1M 1,3-5

Zborový list
Cirkevného zboru ECAV
na Slovensku Kežmarok

Vianoce

Svetozár Hurban Vajanský

*Borí sa už starý svet,
schne a vädne;
duchu nepomáha vzlet,
stlie a padne!
Rímska stavba padá v rum,
hynie systém múdrych dúm!
Už sú na dne! Už sú na dne!*

*Zlato trati vábny lesk,
život cenu;
čuješ všade bôľny stesk;
Zmenu! Zmenu!
Márnosť všetko, hnis a prach,
múdrym iba samovrah!
Steny stenú, steny stenú!*

*Narodil sa Kristus Pán!
Radujme sa!
Sám Boh zišiel v zemský stan:
veseľme sa!
Zatíchol už bôľny ston,
nový v svety zvučí tón –
po nebesá, po nebesá!*

Obsah

Vianočný stromček.....	3	Hviezdoslav – študent v Kežmarku	26
Domáce služby Božie pri štedrovečernom stole	4	Etiketa na minútku.....	28
O Ježišom narodení.....	7	Kázeň na 10. nedeľu po Svätej Trojici	33
Vianočná spomienka.....	8	Na začiatku bola Ľubica.....	37
Vianočná nostalgia.....	10	Kázeň na Pamiatku reformácie	47
Čaká nás historicky jedinečná skúsenosť. 11		Príhovor pri odhaľovaní pamätnej tabule.....	52
Vianočné sčítanie „1+1“	12	Je otázka financovania cirkvi ctou či povinnosťou každého kresťana – evanjelika?	53
Lebo Bohu nič nebude nemožné	15	Financovanie cirkvi bude vecou nás všetkých.....	56
Trochu zvláštne Vianoce	16	Chceme mať v zbere opustené chrámy? .	57
Meluzína.....	17	Pýcha predchádza pád	59
Kto nosí darčeky?.....	18	Štatistika roku 2020.....	65
Akým vianočným darčekom obdaroval v r. 1534 Luther svojich 5 detí?.....	20	Slovom i obrazom	67
Dieťa a výchova	24		
V novom roku.....	25		

Vianočný stromček

Neobyčajný príbeh obyčajného stromčeka

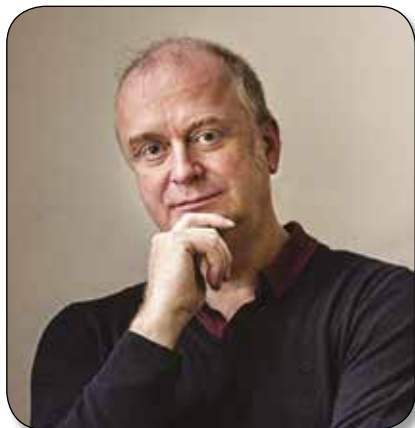
Stromček ako každý iný. Obyčajný smrčok. Rástol na susedovom pozemku. Všimol som si ho pre jeho pravidelnosť a krehkosť. Niečo na ňom však bolo zvláštne. Nevyrastal zo zeme, ako ostatné, ale z práchnivého brvna. To bolo kedysi podkladom pre mostík nad malým potokom. Ten rokmi zhnil, preboril sa, brvno ešte odolávalo, obrastené machom, bŕtlavé a droliace sa. V takejto pôde rástol stromček. Vysoký niečo vyše metra. Páčil sa mi, poprosil som suseda, či by mi ho nedal ako vianočný. Ochoťne súhlasil, lebo že je to aj tak stromček bez budúcnosti.

Vytiahol som ho z práchnivého brvna. Bol doň vrastený hlboko rozvetvenou spleťou koreňov.

Vyzdobili sme ho celý nabielo. Bolo to tieto Vianoce „trendy“. Prilieval som vodu ku kmeňu ako sa len dalo. Boli sme dosť často preč. Na naše počudovanie, keď sme sa vrátili, hoci aj po týždni, stromček bol stále svieži. A ako sme sa zadívali a potešili, keď začal vyháňať nové, svetlozelené ratolesti, takmer na každej vetvičke. Tak sme ho nechali. Vydržal mesiac po Vianociach.

V deň, keď som sa rozhodol o ňom napísať, som opäť siahol na jeho ihličie. Končeky boli stiahnuté, ihličie pršalo. Už nežil.

Uvedomil som si, že tento stromček vyrástol pre Vianoce. Vo svo-

jom prirodzenom prostredí bol bez budúcnosti. Splnil to, na čo bol určený, priniesť radosť, vydať svedectvo o živote, vydržal tak dlho preto, lebo bol zvyknutý na mimoriadne skromné podmienky. Na staré brvno, ktoré slúžilo ako špongia pre vodu, z ktorej prijímal živiny.

Naplnil svoje poslanie a odišiel krásny, vyzdobený, rozžiarený.

Možno máme pocit, že sme zasadení do marazmu. Že je to také biedne a prehnité. Že len živoríme a sme bez budúcnosti. Keď si nás Pán vyhlíadne a povolá, všetko sa zmení a dostane zmysel. Vyráši aj niečo nové, práve preto, lebo nás núdza naučila byť vďačnými za každú kvapku vlhky. Musíme odísť, ale s vedomím, že to malo zmysel, že sme naplnili poslanie. A zostanú po nás Vianoce.

Ján Hroboň, biskup Západného dištriktu ECAF na Slovensku

Domáce služby Božie pri štedrovečernom stole

- vedené sú hlavou rodiny pred štedrovečernou večerou

V mene Boha: Otca i Syna i Du-
cha Svätého. Amen.

Rok preletel raketovou rýchlosťou a my sa opäť stretávame pri štedrovečernom stole. Mnohé zaujímavé udalosti nás sprevádzali tento rok a my sme sa prostredníctvom nich učili spoznávať, v čom spočíva skutočná hodnota života. Asi sa ani nedá nespomenúť pandémia koronavírusu, ktorá nás spočiatku vystrašila, no po dlhom čase rôznych opatrení aj viedla k akejsi nervozite, kladeniu si rôznych otázok a následnému hľadaniu odpovedí v spleti informácií, ktoré sa nám ponúkali. Bol to rok, keď sme mali možnosť v čase vyhlásenia núdzového stavu a zákazu vychádzania o čosi viac vo svojich komôrkach pričuchnúť k Božiemu slovu, ktoré nás viedlo k pokore pred Bohom a učilo trpezlivosť v tejto zvláštnej epidemiologickej dobe koronavírusu.

Čas sa však nedá zastaviť. Ten ustavične plynie a prináša so sebou množstvo nových, ale i tých starých skutočností. Vianoce sú jednou z nich. Opäť po roku k nám prichádzajú so svojou zvesťou o narodení Božieho Syna v Betleheme, ktorý prichádza do temnoty tohto sveta, aby ju presvietil svojím svetlom lásky. Túto lásku dokázal k nám hriešnym ľuďom, keď smelo a obetavo, naplniac tak Boží zámer spasenia, kráčal v ústrety golgotskému krížu. Kristovo svetlo svieti i dnes z betlehetských jaslí a prináša do nášho života i v čase koronavírusu nádej na nový a lepší život, ktorý má odrážať to pravé svetlo z betlehetských jaslí – Ježiša Krista.

V Jánovom evanjeliu čítame nádherné slová o Kristovi ako o svetle, ktoré nechce žiariť len v betlehemskej maštali, ale chce predovšetkým zažiarieť v našom živote. Keď apoštol Ján v úvode svojho evanjelia – tzv. prológu hovorí o Slove, ktoré sa stalo telom, tak myslí na Ježiša Krista. On bol to Slovo, ktorým boli stvorené nebesá i zem. On bol to Slovo, ktoré zaznievalo ústami prorokov, že príde do tohto sveta zaslúbený Mesiáš, aby nás zachránil z moci zla. On bol a je to Slovo, ktoré formuje život mnohých ľudí. V tomto Slove – v Ježišovi Kristo-

vi bol život, ktorý pomáhal druhým ľuďom vidieť zmysel a cieľ svojho života, ktorý uzdravoval chorých, vyhánal démonov z posadnutých či kriesil mŕtvych. **„V ňom bol život a život bol svetlom ľudí. A to svetlo v tme svieti, ale tma ho nepohltila“** (J 1,4.5). Tento život je darom Vianoc i pre nás.

Vianoce sú teda o dare svetla. Tie mnohé svetlá, ktoré svietia v našich príbytkoch a zároveň ozdobujú naše mestá a obce, nám majú poukazovať na to pravé svetlo, ktoré sa narodilo v Betleheme a to nielen Jozefovi a Márii, ale rovnako i nám. Sám Pán Ježiš o sebe hovorí: **„Ja som prišiel na svet ako svetlo, aby nik kto vo mňa verí, neostal v tme“** (J 12,46). V každom z nás vládne tma hriechu a sami najlepšie vieme, v akej oblasti nášho života je potrebné, aby zažiarilo v nás Kristovo svetlo. Sami nad touto tmou, ktorá nás zotročuje, nedokážeme zvíťaziť, a preto potrebujeme Ježiša Krista ako svetlo, ktoré presvieti tmu nášho života a zaženie ju preč od nás, aby sme viac neupadali do rôznych pokušení, ktoré by nielen nám, ale i našim blízkym spôsobovali mnohú bolesť a smútok. Preto je také dôležité prijať svetlo Ježiša Krista do nášho života, aby sme sa aj my stali svetlom, a tak druhým ľuďom poukazovali na to pravé svetlo, ktoré nám svieti i počas týchto vianočných sviatkov z betlehemskej maštale.

Prijmíme pre svoj život Kristovo svetlo spásy. To je cesta, ako prežiť

nielen vianočné sviatky v láske, pokoji a porozumení, ale jedného dňa aj vojsť do plnosti svetla, ktoré Boh pripravil v nebesiach pre tých, čo Ho milujú. No kým žijeme na tomto svete, prinášajme svojim konaním a správaním toto svetlo všade tam, kde vládne tma, aby naše rodiny, spoločnosť i celý svet mohli trvalo prežívať vo svojom vnútri Vianoce. Touto úlohou nás poveril sám Pán Ježiš Kristus, keď nám povedal:

„Vy ste svetlo sveta. Mesto, ktoré leží na vrchu, sa nedá ukryť. Ani lampu nezažnú a nepostavia pod mericu, ale na svietnik, aby svietila všetkým v dome. Nech tak svietia vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je v nebesiach“ (Mt 5,14-16).

V Betleheme pred viac ako dvetisíc rokmi zažiarilo svetlo pre našu spásu, pre našu záchranu. Dovoľme, aby zažiarilo aj v našom živote a prinieslo ovocie lásky, radosť, pokoja, nežnosti, krotkosti, dobrotivosti a ďalších darov Ducha Svätého, ktoré robia Vianoce sviatkami svetla. Amen.

Ó ty via - noč-ný čas pre - ra - dost-ný,
 mi - losť pri - ná-šaš všet-kým nám. Svet
 vo tmách cho - dil, Pán sa na - ro - dil:
 ra - duj - me sa, ra - duj - me sa, kres - ťa - nia!

2. Ó ty vianočný / čas preradostný, / lásku prinášaš všetkým nám. / Kristus sa znížil / a nás povýšil: / radujme sa, radujme sa, kresťania!

3. Ó ty vianočný, / čas preradostný, / pokoj prinášaš všetkým nám. / Boh je zmierený, / sme vykúpení: / radujme sa, radujme sa, kresťania!

Modlitba:

Drahý náš nebeský Bože! Ďakujeme Ti, že od betlehenských strání, na ktorých pásli pastieri svoje stáda, mohla zaznieť do celého sveta radostná anjelská zvesť: „*Nebojte sa! Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude radosťou pre všetkých ľudí, lebo v Dávidovom meste sa vám dnes narodil Spasiteľ, Kristus Pán*“ (L 2,10.11). Ďakujeme Ti Bože, že v tom malom meste Betlehem sa narodilo i pre nás svetlo sveta. Ono i k nám prichádza počas týchto Via-

noc a chce presvietiť temnotu nášho života, aby sme žili v Kristovom svetle ku cti a sláve Tvojho Svätého mena. Ďakujeme Ti, drahý Bože, že v tomto svetle je naša záchrana, naša spása. Uvedomujeme si, že Ježiš Kristus položený do betlehenských jaslí je pre nás tým najväčším vianočným darom, aby sme nezhynuli, ale mali večný život. Z tohto daru sa úprimne tešíme a ako obdarovaní Ti vzdávame česť a chválu.

Zapáľ nám srdce Duchom svojím Svätým, aby sme mohli napl-

no prežívať radosť z narodenia sa Spasiteľa sveta a túto radosť prinášali všade tam, kde vládne tma hriechu, biedy a mnohej neprávosti, kde ľudia žijú v nepokoji a utrpení, častokrát sužovaní rôznymi chorobami, neistotou a strachom. Daj nám silu prinášať aj im svetlo Vianoc, aby aj oni mohli prežívať záchranu, ktorú im prináša narodený Spasiteľ sveta.

Požehnaj všetkých nás, drahý Bože a naplňaj nás svojím pokojom, aby sme i tohtoročné vianočné sviatky mohli prežívať v radosťi a mnohom požehnaní, ktoré k nám prichádza v narodení sa Tvojho Syna Pána Ježiša Krista. Vypočuj nás, keď k Tebe spoločne voláme:

Otče náš, ktorý si v nebesiach!

Posväť sa meno Tvoje! Príď kráľovstvo Tvoje! Bud' vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi! Chlieb náš každodenný daj nám dnes! A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim! I neuvod' nás do pokušenia! Ale zbav nás zlého! Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva naveky.

Sláva Bohu: Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bola na počiatku, i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Prijmite Božie požehnanie:

„Nech vás Boh nádeje naplní všetkou radosťou a pokojom vo viere, aby sa vaša nádej rozhojnila mocou Ducha Svätého“ (R 15,13). Amen.

Pripravil: Roman Porubän, zborový farár CZ ECAV na Slovensku
Kežmarok

O Ježišovom narodení

Andreas Gryphius (1616-1664), nemecký barokový básnik

*Noc, najsvetlejšia noc. Jasnejšia ako deň.
Noc celkom slnečná, v nej zrodilo sa svetlo,
Boh býval v svetle a svetlo na zem zlietlo,
zalialo celý kraj a odohnalo blen.*

*Radostiplná noc, v ktorej sa stráca tieň,
to svetlo temnotu zo sveta zrazu zmietlo,
netreba sa už báť, že by nás peklo stretlo.
Trhá sa obloha, hromy však mlčia len.*

*Ten, ktorý stvoril čas, zostúpil na zem v jase,
vzal telo na seba a vládne svetom v čase,
večnosti odkázal dočasnosť našich tiel*

*a biedu kalnej tmy, temnotu hriechov ľudí
táto noc zaženie. Z tmy hrobov svet sa budí,
takúto jasnú noc svet ešte nevidel.*

Vianočná spomienka

Mať moja za troma horama nevedela o mojej sláve, že som dostával u plukovníkov za vyučovanie prvý svoj zárobok v striebre vyplácaný, a tak sa stalo, že som blízko pred Vianocami – zima bola čo deň väčšia – dostal od nej list: „Syn môj drahý, sme biedni a nemôžem Ti poslať na cestu toho roku. Vianoce budeme mať bez Teba, v duchu budeme spolu. Tvoja milujúca mama.“

Alebo tak akosi. Viete si predstaviť, aký to bol pocit, keď som mohol v duchu koncipovať list, hoci som ho perom nikdy nenapísal:

„Mať moja, prídem, už sa natoľko vládzem i sám. Tvoj vďačný syn.“

Alebo tak akosi, hoci zárobku bolo práve len toľko, ako zájsť na Vianoce a vrátiť sa do školy. Zima bola v ten deň veľmi krutá, ale akoby sa bola roztápala horúcou hruďou malého študenta. Zima, večer, keď kráčal cestou od železničnej stanice vrždiacim snehom

pod oblohou naširoko rozkrídlenu, tisíci hviezdami posiatou, krásnou a mrazivou, ešte vzrástla. Ľudia schušovali sa do šiat, akoby sa boli chceli scvrknúť, aby čím menším povrchom stýkali sa s nekonečným vtedy mrazivým priestorom, ale študentovi šírila sa hruď. Zo srdca vystupovala, ako z prameňa nevyčerateľného, teplota zvláštna, striekala do neba gejzírom, pršala naspäť božím požehnaním, rozparovala sa, šírila, šírila a zaplňala vesmír. Povedľa prefrčali parádne sane, ľudia v nich sedeli do hune ponorení, kočiš na baku rozháňal rukami a rukávom proboval rozmazať tuhý srieň, ktorý sedel mu na fúzoch. Eh! Psa nehodno vypustiť, myslel si, a študent, kráčajúci povedľa, rozpínal kabát, hvízdal si a keď zastal, potriasol nohou a z topánky odletela mu podšova, dávno predratá, teraz celkom odlúpená. Rozosmial sa, vystrel ramená, hviezdnaté celé nebo objímajúc, potom zas zdvihol kufrík a kráčal veselo popri topoľoch, cez zákruť, popri starej vrbe a zdalo sa mu, že niet snehu, že niet srieňa, že v tejto hviezdinatej krásnej noci najhorúcejšie prúdi miazga matky zeme a stromy kvitnú bohatým kvetom tropickým. A možno, že mal pravdu, veď bolo blízko pred Vianocami a Ježiško nemohol sa narodiť v chumelici.

Nečakali ma. Zdá sa mi, že svietil veľký strieborný mesiac nad zasneženým Chočom, keď som vkročil drevenými dverami na podstennie. Naproti otvorili sa maštalné dvere. Mať moja vykročila z nich so šechtárom teplého mlieka v rukách, ktoré za mladi v mäkkom kresle rodičovského domu prevracali lístky Sládkovičovej Maríny. Zastali sme naproti sebe a veľký strieborný mesiac rozsvietil sa nad nami ako slnce. Dve srdcia trepotali. Možno, že vtedy mysticky strepotalo v slasti ešte jedno srdce, zdanlivo dávno zotleté, pod hrudami na briežku, pod snehovým závejom: srdce otcovo. Možno strepotali v tej chvíli srdcia všetkých otcov a všetkých materí, možno všetkých sestier a bratov a potomstva ich nedohľadného, možno v tej chvíli mocne búšilo srdce matere – zemi, zdanlivo dávno mŕtve a boh sa usmial nad ním s láskou.

V kuchynke zvýskli štyri detské hlasy, ozvúc sa výkriku matkinmu. A už sme boli v náručí.

Ale načo rozprávať naširoko. Myslím, hneď nasledujúceho dňa mal byť Štedrý večer, pre sestry tajomstvo, pre mňa už vec zjavená. V Štedrý večer Ježiško nosí dary a kladie ich deťom pod stromček, ktorý svieti na dobré i zlé, ako slnko božie. Ja som už nebol celkom dieťa, hoci chodil som len do druhej triedy gymnaziálnej, vedel som, kto je môj Ježiško, a cítil som, že by som ním mal byť trochu aj sám. Áno, tam v Bystrici, pred širokými osvetlený-

mi výkladmi mi to neprišlo na um, alebo prišlo a zapadlo, ale tu teraz predvečer Štedrej chvíle huplo mi to razom na myseľ. Mrzelo ma, hoci nevinne. A tak sa mi zdá, že tesne pred Štedrým večerom zdôveril som sa mamke svojej hlasom prepadnutým, zalykajúcim sa: „Mal som už i ja niečo priniesť a nedoniesol som nič.“ A vtedy mať moja zbledla.

A to bolo už tesne pred štedrovečernou chvíľou, keď mal už anjel zacengať a zacengal a stáli sme spoločne pred stromcom ožiareným, mať a pätoro detí, najstaršie ja a najmladšia sestra, krstená už po smrti otcovej. Chudoba bola pod stromčekom, ale sa necítila. Stromček siahal vrchovcom až po Mliečnu cestu a všetky hviezdy vesmíru mu boli sviečočkami. Malá bábka, najlacnejšia na jarmoku, bola princeznou a v orieškoch na stromčeku boli slniečkové šaty možno, možno sklenené zámky.

Iba mne nič...

Bolo mi jasné, že tak muselo byť; ba nie, zdá sa mi, mať moja poslala mi niečo do Bystrice a mojou vinou bolo, že som pred darom zutekal. Akokoľvek, tak clivo, clivo zaľahlo mi v tej chvíli na srdce, že mne nič. Slza zahrála mi v oku a skrýval som sa s ňou. Cítil som ako moja mať zbledla a slza zahrála i v jej oku. Nie, ja stisol som piastky a premohol clivosť a mať moja rozsvietila si oči a akoby som i teraz počul jej hlas, ako vtedy zavravela štebotom, triumfujúcim smiechom, nadšene: A tebe doniesol Ježiško najkrajšie!

To bežala náhlým rozhodnutím ku kasni, starej, štrnásťpríečinkovej, prechádzajúcej z pokolenia na pokolenie po praslici, bývajúcej kedysi v kaštieloch, teraz v chalúpke drevenej, marcipánovej – a vytiahla z nej strieborný päťkorunník.

Zbledol som. To bol jej posledný peniaz. Groš vdovin a niesla ho synovi svojmu. Podávala mi ho s tvárou zvláštne rozsvietenou, bola v nej lútosť i žertva, veľká lútosť a veľká žertva a ja som ho neprijímal, vracal som jej ho a ona ho nebrala, že zdalo sa akoby strieborný peniaz chvel sa vo vzduchu sám medzi dvomi pólmi, nikým nedržaný, až zazvonil na jedlovej dlážke.

V tej chvíli boli sme všetci ako skamenelí, nemenovateľný obsah chvíle prenikol nás všetkých, bolo žiaľno i slastno, hľadeli sme na seba mlčiac.

Najmladšia sestra sklonila sa k zemi, veď nebola ďaleko od nej, drobota, zdvihla upadlý peniaz a položila ho na kraj stola.

Čo bolo ďalej s tým peniazom, neviem. V tej chvíli nezáležalo mi na ňom, v tej chvíli nezáležalo mi na ničom, lebo v tej chvíli stál som a možno stáli sme všetci zoči – voči s najväčším, čo je na svete: s láskou.

Taká chvíľa sa nezabudne. Veľká je moc vdovinho groša.

Štefan Krčméry

Vianočná nostalgia

Štefan Krčméry

*Dnes prišla ku nám tichá nostalgia
a riekla: poďte z toho hurhaju!
Načo je vám a načo ste mu vy?
Poďte! Doma vás čakajú!*

*Čaká vás vlúdna verandová izba
i mnoho privetivých tvár
i stromček, ktorý v svetle rozjagal sa
a pod ním malý milý dar.*

*Nuž poďte! – húdla tichá nostalgia –
ta, domov, poďte, poďte domov,
poďte, doma vás čakajú...*

Čaká nás historicky jedinečná skúsenosť

Bratia a sestry, na jeseň 2019 prijal parlament zákon o podpore činnosti cirkví. Zároveň vláda prijala opatrenie na automatické zvyšovanie minimálnej mzdy. Výška štátneho transferu nedokáže pokryť nároky na zvyšovanie miezd farárov a pokrytie celej spoločnej služby cirkvi; teda náklady na naše spoločné projekty, programy, podujatia, činnosť výborov a orgánov cirkvi, réžiu biskupských úradov, platy zamestnancov ústredia a náklady na stravné lístky duchovných. Zodpovednosť za pokrytie celých nákladov na svoju činnosť nesú cirkvi samy.

K tomu je tu minimálne tridsať rokov oprávnené znejúci hlas duchovných, že si zaslúžia slušné platy a dôchodky. Zistili sme, že ak by sme mali vyplatiť kaplánovi zvyšujúcu sa minimálnu mzdu a ostatným duchovným mzdu primerane navýšiť, potrebovali by sme približne 1,5 milióna eur naviac. Čo bolo v možnostiach cirkvi urobiť, urobili sme už pre rok 2020. Potrebujeme však viac našich vlastných

peňazí na dofinancovanie nákladov na činnosť cirkvi. Českobratiskí evanjelici takéto dofinancovanie poznajú už 27 rokov. Rovnako evanjelici na Sliezsku, v Poľsku a Maďarsku. My sme zmeškali.

Pripraviť v rámci jedného roka riešenie, diskutovať ho, vysvetľovať a motivovať sa k pridaniu sa, je jedna vec. Pripraviť ho v atmosfére malej občianskej vojny, ktorú máme v cirkvi, a byť komunikačne obmedzení korunou, je téma sama osebe.

*Ak máme pokrm
a odev, budeme s tým spokojní.
(1Tim 6,8)*

Prišli však oba-
vy, ako cirkevné zbory unesú nároky na odvody do spoločného fondu. V celej nahote sa nám odкрýva fakt, že obrovské množstvo našich členov obmedzilo kontakt s cirkvou na zaplatenie cirkevného príspevku päť eur ročne. Mnohí ho neuhradia vôbec. Zbory zápasia s permanentným nedostatkom prostriedkov. Je sprievodným znakom hlbokkej krízy, ktorou je zasiahnutá naša cirkev. Netrvá rok ani desať rokov. Jeme trpké ovocie toho, na čo upozorňovali už naši otcovia. O to väčšia vďaka patrí tým, ktorí pochopili a s úplnou samozrejmou finančne podporujú svoju milovanú cirkev.

Súvislosti sú teda veľmi komplikované. Zostáva tu však naša cirkev, ktorá koná svoje misijné, katechetické a diakonické poslanie. Neskladá porazenecky ruky, naopak, chce ich dvíhať k väčšej aktivite! Potrebuje však viac peňazí pre svojich duchovných. Jej orgány pracovali a pripravovali riešenie. Synoda uprednostnila návrh Združenia evanjelických duchovných, ktorý sa javí ako solidárny ku slabším. Začne platiť v roku 2021 a ak sa Fond finančného zabezpečenia ECAV začne korektne plniť, farári a celá cirkev pocítia jeho efekt.

Áno, chápeme, že v našej cirkvi žije množstvo ľudí, ktorí nemajú nazvyš. Takí sú však aj v iných cirkvách a mnohokrát nás prekvapujú svojou dobročinnosťou. Každý môžeme premýšľať nad tým, koľko peňazí sme si dlhodobo zvykli vyčleňovať na svoj cirkevný zbor a svoju cirkev. Koľko pre seba, na svoj voľný čas a záľuby. A kto asi boli tí, ktorí náklady na činnosť cirkvi vždy nejako zatiahli za nás.

Milí moji, keby išlo o zázraky. Ale ide možno o desať eur pre svoju milovanú cirkev navyše. Naši predkovia na ktorých sa odvolávame, mali neporovnateľne menej ako my. Čo by asi povedali na našu diskusiu a obavy? Dovoľujem si vás požiadať o Vašu trepezlivosť, pochopenie a vernosť. Bude to spočiatku možno bolieť, ale verím, že sa časom presvedčíme, že spoločný fond prináša dobré ovocie. Dokonca že cez väčšiu finančnú zainteresovanosť aj viac osobne oceníme, čo naša cirkev žije a robí dnes.

Čaká nás teda historicky jedinečná, nová skúsenosť. Nevzdajme to, dokážme sa. Myslím na vás všetkých a na tie miesta a príležitosti, kde sme sa v tomto roku mohli stretnúť. Mám Vás rád a mám rád našu cirkev. Milosť Pána Ježiša Krista, láska Božia a účasťenstvo darov Ducha Svätého, so všetkými nami!

Ivan Elko, generálny biskup ECAV na Slovensku

Vianočné sčítanie „1+1“

Lukáš 2,1-7: V tých dňoch vyšiel rozkaz od cisára Augusta popísať celý svet. Tento prvý popis bol vtedy, keď sýrskym vladárom bol Kyrenios. Išli preto všetci, aby sa dali zapísať, každý do svojho mesta. Vybral sa teda aj Jozef z Galiley z mesta Nazareta do Judska, do mesta Dávidovho, ktoré sa volá Betlehem, pretože bol z domu a z rodu Dávidovho, aby sa dal zapísať so svojou snúbenicou Máriou, ktorá bola v požehnanom stave...

Milé sestry a bratia, peniaze vraj hýbu svetom, a práve kvôli nim Augustus uviedol na prvé Vianoce do pohybu celú ríšu. Sčítanie

ľudu, ktoré prikázal a ktoré sa konalo raz za desať rokov, bolo impulzom k pohybu mnohých rodín. Augustus ako cisár potreboval mať presný

prehľad o počte daňovníkov a takto prognózovať finančné príjmy pre ďalšie obdobie. Nakoľko sa sčítanie odohrávalo v rodisku ľudí, na prvé vianočné sviatky boli mnohé rodiny spolu.

V koľkých súvislostiach je tento obraz podobný dnešnej predvianočnej dobe a bude podobný aj roku 2021, keď sa v našej krajine tak tiež po desiatich rokoch uskutoční nové sčítanie obyvateľstva.

Dnešný predvianočný moderný cisár uvádza do pohybu mysle ľudí. Peniaze aj dnes hýbu svetom a predvianočný čas je pre mnohých obchodníkov zlatou etapou roka. Už od októbra sa nás snaží reklamne a marketingovo presvedčiť o dôležitosti rôznych vecí, ktoré vraj neodbytné patria ku skutočným Vianociam. Dnešný mediálny cisár diktuje, kam je nutné ísť, čo kúpiť, čo ponúknuť, a v akej zľave, aby to ľudí dvihlo zo stoličiek a jeho pokladnica sa naplnila. Ak je tvoja pokladnica prázdna, stačí sa zaúverovať a prežiť skutočné Vianoce.

Pred Vianocami sa hýbe celý svet aj z iného dôvodu. Členovia rodín roztúlaní do rôznych kútov sveta, hľadajú svoje rodisko, aby v kruhu svojich najbližších prežili čas Vianoc ako sviatky rodiny. Určite, rodina je vzácny Boží dar, byť v jej kruhu počas Vianoc, je vzácna chví-

ľa. Na Vianoce si jej hodnotu zvlášť uvedomujeme. Ale prvé a skutočné Vianoce sa odohrali mimo pozornosti betlehemských rodín. Za ich dverami sa diali sväté veci, ktoré im unikli.

Počas skutočných Vianoc sa totiž svet má zastaviť a vnímať pohyb Božieho sveta. Tento svet sa dal do pohybu, lebo Boh neprestal počítať s ľudským pokolením. Vianoce – to je sviatok Božieho sčítania ľudstva, kedy nám Boh jasne dokazuje, že s nami počíta, že naše životy, rodiny majú v jeho očiach hodnotu jeho Syna. Vianoce sú o poznaní, že Stvoriteľova ruka má spočítané nielen naše vlasy na hlave, ale tá istá ruka v nás chce tvoriť a zrodiť nový život. Tento pohyb naplňa Vianoce niečím pravým a skutočným. Vianoce sú preto svätou a tichou nocou, lebo v Betleheme sa svätý Boh oddelil pre nás ľudí. vzdal sa svojej slávy a čistoty, aby zostúpil do našej nečistoty a špiny, do maštale, do skromnosti, aby nás obdaril hojnosťou pravých hodnôt.

Toto vianočné obdarovanie neprežili spiace rodiny, ale pastieri, ktorí v noci bdeli. Ľudia na okraji spoločnosti, s ktorými nik nerátal. Ich nočné bdenie sa stalo mostom, ktorým vstúpila vianočná zvesť do ich života, zarezonovala v ich duši a zrodila z nich prvých vianočných ľudí. Narodený Kristus sa stal

súčasťou ich života, a tak o nich začalo platiť 1+1. Už neboli sami, nepatrili len sami sebe, nemysleli len na seba, ich svet sa prestal točiť okolo nich. Na Vianoce našiel človek pravého Človeka splo- deného z pravého Boha. Vianoce sú rovnice 1+1, ty a Boh, tvoje srdce a Božie srdce, Božie narodenie a tvoje prijatie, poznanie Boha a tvoja viera, slovo a telo – alebo – slovo, ktoré sa stalo telom, aby prebývalo medzi nami a v každom z nás. Túto rovnicu ohlasuje cirkev už tisícročia.

Vianočné riziko však spočíva v tom, že si zameníme znamienka, a že v mnohých rodinách je vnímané Božie plus ako veľké mínus. Potom platí: $1 - 1 = 0$. Bez Boha sa totiž stávam prázdny. Boh počíta s nami, len či my počítame s ním? A to každodenne. Som vďačný Bohu, že život našej cirkvi je v mnohých oblastiach svedectvom, že Kristus sa stal súčasťou rodiny našich cirkevných zborov, kde sa pracuje so všetkými generáciami. Evanjelické školstvo sa procesom vzdelávania snaží nenásilne prinášať rôzne možnosti stretnutia s Kristom mladej generácii. Som vďačný za množstvo diakonickej práce a sociálnej pomoci tej generácii, s ktorou sa v dnešnej dobe už málo počíta. Službou lásky a konkrétnej pomoci je Kristova láska vnášaná do prostredia samoty, ťažkých životných zápasov o telesné, či duševné zdravie. Prajem si

však, aby sme s Kristom počítali aj v našich rodinách a manželstvách, aby cez pôsobenie jeho Ducha sa uzdravovali vzťahy, nachádzala cesta odpustenia, zmierenia, prináša-

nia obetí a takto sme Ho ako vianočný dar prinášali do odľahlých kútov dnešného sveta.

V priebehu februára 2021 sa v našej spo-

ločnosti uskutoční sčítanie ľudí. Táto udalosť sa taktiež opakuje pravidelne každých desať rokov. Súčasťou sčítacích formulárov bude aj otázka vierovyznania. Aj tu sa ukáže, či v živote počítame s Bohom, či vianočné dieťa má alebo nemá miesto aj v našich rodinách. Budeme stať pred rozhodnutím, ktoré sa môže stať svedectvom okolitému svetu: vyznanie alebo bez vyznania. Vianoce bez vyznania sú Vianocami bez Boha. Ak platí $1 - 1$, potom centrom pozornosti a meradlom všetkých vecí je človek. Svet sa odvíja od jeho predstáv a túžob, ktoré v živote uznáva. Predstavy a túžby sa rodia z jeho ega. Lenže na tomto svete nie sme sami a náš život je denným stretom rôznych predstáv, záujmov a túžob. Preto sa náš svet stáva priestorom boja o prežitie. Vianoce sú však inou cestou, ktorú nám ukazuje Boh. Sú svedectvom, že pozemské nie je cieľom, ale cieľom je nebeské. A to nebeské chce prebývať už tu na zemi cez Božiu prítomnosť v nás.

Nech aj budúročné sčítanie je pre nás príležitosťou ukázať okoliu,

s kým v živote rátame. Tu nejde len o štatistické dáta a čísla, či o nový štátny zákon o financovaní cirkví, zmyslom nie je ani vytvoriť dojem kvantitatívnej väčšiny, s ktorou sa musí v spoločnosti rátať. V Božích očiach nie sme suché čísla ani štatistické dáta, máme oveľa väčšiu hod-

notu – hodnotu vianočného príbehu, ktorý sa udial aj kvôli nám. Boh s nami ráta, vyznajme s bdelosťou v srdci, že rátame aj my s Ním. Nech nám betlehemske dieťa neustále pripomína skutočnosť, že Boh s nami počíta v časnosti, aj vo večnosti.

Peter Mihoč, biskup VD ECAV

Lebo Bohu nič nebude nemožné

Bratia a sestry, „nálada prvého adventu“ nebola vôbec radostná, naopak očakávania boli pochmúrne a pesimistické. Budúcnosť národa izraelského pod nadvládou Rimanov, poznamenaná duchovným úpadkom a vnútornými spormi, sa javila v temných farbách. Tí, čo úprimne očakávali zmenu si zrejme hovorili: „Tu nám pomôže iba zázrak.“

A ten sa stal. Najprv pri kňazovi Zachariášovi. Najväčšou túžbou jeho života bolo mať potomka. Ale on aj jeho manželka boli už starí. Napriek tomu neprestávali prosiť.

A zrazu dostáva v chráme posolstvo priamo od anjela: **„Neboj sa Zachariáš, lebo vypočutá bola tvoja modlitba; manželka Alžbeta ti porodí syna a dáš mu meno Ján“** (Luk 1,13).

Zachariáš, šokovaný touto udalosťou, sa pýta: **„Po čom to poznám?“**

Rovnako neveriteľná udalosť sa odohráva pri Márii. Anjel jej zvestuje: **„Narodí sa ti syn a dáš mu meno Ježiš, bude synom Najvyššieho“** (Lk 1,31). Ona zarazená rozmýšľa, čo to

má byť? Pýta sa anjela: **„Ako sa to stane?“**

Cítite ten rozdiel? V čom je odpoveď Zachariáša iná, ako Máriina?

Áno, je to v postoji srdca, vo viere.

Zachariáš sa pýta – po čom to poznám? Táto otázka vyjadruje pochybnosť – stane sa to vôbec?

Mária sa nepýta, či sa to stane, ale ako. To je ten zásadný rozdiel. V jej postoji je odpoveď veriaceho srdca.

Možno si aj dnes hovoríme: situácia v spoločnosti, cirkvi, alebo moja osobná či rodinná je taká, že nám pomôže už iba zázrak. Ten zázrak sa naozaj stal a prišiel v Ježišovi Kristovi.

Odpoveďou na túžbu po záchrane národa izraelského bolo Jeho narodenie, On je Záchranca, Spasiteľ, v Ňom máme život.

A On zázrak nového života ponúka každému z nás. Čaká na postoj nášho srdca, našu odpoveď. Skúsme sa pýtať nie s pochybnosťou, či sa tak stane, ale s vierou: „Ako sa to stane?“

Ján Hroboň, biskup ZD

Trochu zvláštne Vianoce

Pred nami sú Vianoce, najkrajšie sviatky roka pre kresťanov, ale – čo znie paradoxne a neuveriteľne – aj pre neveriacich. Jednoducho povedané: Vianoce sú Vianoce. Každý by sa na ne tešil ako inokedy, keby... keby tento rok nebol zvláštny. Svet prekvapil a čiastočne položil na lopatky koronavírus. Akoby jedno zo znamení konca sveta, pretože ľudia už nevedia, čo sami so sebou robiť. Alebo akoby sa zavreli dvere pred všetkým, čo potrebujeme a čo nás baví. Hrozné (pre mnohých) – zavreté reštaurácie, plavárne, wellness. Dokonca nevieme ani to, či na Vianoce budú kostoly otvorené, ale to akosi zaujíma menej ľudí. Skôr jednoročníakov, ktorí majú radi vianočný folklór. Zaspievajú Tichú noc a hurá domov, máme na rok pokoj.

Kto však nespí, to je reklama. Aj takáto: čo je na Vianoce najdôležitejšie? No predsa jedlo. A na rad idú zľavy v supermarketoch atď. Akoby naozaj to „napchávanie“ jedlom bolo najdôležitejšie. V skutočnosti pre mnohých aj je. Väčšina ľudí má voľno, zapne telku, vyvalí sa do kresla a k tomu treba aj niečo prežívať.

Ďalšia dôležitá vec – darčeky. Tie nádherné katalógy – hoci z Dráčíka. To je čítanie pre deti. Dokonca aj dospelí si katalóg radi prelistujú a krúčia hlavami: kde boli kedysi takéto veci? Krásne obrázky hračiek od výmyslu sveta a ešte „krajšie“ ceny.

Od zopár eur po niekoľko sto. Zďaleka nie sú pre všetky deti.

Samozrejme, darčeky patria aj pre dospelých. Nieкто dostane už tradične papuče a ponožky (a hádam sa pri dnešnej „kvalite“ tovaru nezídu? Zázrak, že vydržia vôbec rok). Ale viem aj o darčeku v podobe skutočného auta. To musel byť synček veľmi dobrý, veď predsa zmaturoval a otecko zase nevedel, čo s peniazmi. Zahraničná letná dovolenka je už pomaly tiež samozrejmosťou, hoci sa bojíme, či nezaúraduje ďalšia vlna Covidu.

Akoby sme zabudli na hlavný zmysel Vianoc: narodeniny nášho Spasiteľa. On nemal skvelé jedlo, prepychové oblečenie a drahé hračky. Narodil sa do chudoby. Na to sme už dávno zabudli – alebo nás to vôbec nezaujíma. Rozhodli sme sa: my však budeme mať bohaté Vianoce a určite štedrejšie ako naši susedia.

Minulé Vianoce som zažila zaujímavý príbeh. U nás doma na Štedrý večer máme najprv domácu pobožnosť podľa Zborového listu, zaspievame vianočné pesničky (ale hlavný koncert za účasti všetkých máme na prvý sviatok), normálne povečeriame bez nejakého prejedenia sa a deti sotva už obsedia. Čakajú na zvonenie, čo znamená, že prichádza Ježiško s darčekom.

Konečne zvonček...

Dve väčšie deti skoro vyrazili dvere (v škole ich spolužiaci stihli

poučiť, že darčeky kupujú rodičia), najmenšia ani nie trojročná bežala za nimi. No a na konci my, aby sme nepremeškali tú detskú radosť a stihli ju odfotiť. Väčšie deti útokom vzali balíčky, našťastie to stromček prežil... a tá najmenšia nič nerozbalovala, len stála stále uprostred izby a obžerala sa.

– A kde je Ježiško? – spýtala sa. – Prečo tu už nie je?

Pán Ježiš povedal: **Dovoľte deťom prichádzať ku mne a nebráňte im, lebo takým patrí Božie kráľovstvo.**

Určite sa k nim zaradila aj naša Naďka.

Nora Baráthová

Meluzína

Anna Božoňová

Meluzína – tá pani zimy

Pozerám z okna

okna môjho domu

vyčíňa

ohýba stromy

dobíja snehové vločky

a tie uslzené dopadajú na zem,

aby ich opäť zodvihla

a prehádzala silou obra

Zmizla v chaose času ...

Vraj je to dobou, počúvam

dobou – časom, ktorý žijeme

vyhovujeme sa a snežíme polopravdy,

aby normálne bolo nenormálne

a zákonné len v zákone

Ja aj Ty!

to my ju utvárame – my, ľudia ...

Pozorujem ju – som v nej

v tej studenej meluzíne

ohýba ma – prehádza ju – strácam sa

strácam smer ...

Kde býva človečina?!

Nechávam ju lesom, poliam, dvorom

tú hučiacu meluzínu

Oni to zvládnu – ustoja –

aj bez zákona

Zatváram okno – okno svojho domu

Ticho! – vníma ho – čarovné ticho

... zvuky Vianoc

teplo domova – rodiny

Prichádza Pán – Kráľ pokoja –

Kráľ kráľov

...vítam Ho – ďakujem

Kto nosí darčeky?

Počas magického vianočného obdobia sa miešajú príbehy z histórie s ľudskou fantáziou. Pretavujú sa aj do známych postáv, ktorých život si každá kultúra predstavuje trochu inak. S každou z nich sa však spája kopa darčiekov.

Svätý Mikuláš

Narodil sa v meste Patora v kresťanskej rodine okolo roku 280. Bol teda súčasníkom svätej Lucie. Na rozdiel od nej nezomrel ako mučeník, ale stal sa biskupom v meste Myra a bol preslávený svojou dobročinnosťou a spravodlivosťou. Bol patrónom rôznych remeselníkov, dokonca aj prostitútok, voči ktorým sa správal veľmi súcitne a neodsudzoval ich. Podľa jednej legendy daroval mešce so zlatými mincami trom dievčatám, ktoré skončili nedobrovoľne vo verejnom dome, lebo ich otec skončil na mizine a nemal na veno. Vďaka Mikulášovi sa vydali a mohli viesť počestný život. Ďalšia legenda tvrdí, že svätý Mikuláš vzkriesil tri malé deti, ktoré zavraždil zlý hostinský a naložil ich do sudov. Často zachraňoval nespravodlivo odsúdených pred popravou, čo sa pokladalo tiež za určitý druh vzkriesenia. Mikuláš sa dožil požehnaného veku, zomrel 6. decembra. V deň výročia jeho smrti sa rozdával v kresťanských európskych krajinách darčeky. Mikuláš ich nosí deťom v biskupskom odeve s dlhou bielou bradou, sprevádzaný anjelom

a čertom. V Holandsku a Belgicku mu pomáha obdarúvať deti Čierny Peter v maurskom odeve, s čiernou tvárou a výraznými červenými perami. Nejde o také drahé a hodnotné darčeky ako sa dávajú na Vianoce, skôr o drobnosti a sladkosti pre potešenie.

Ježiško

Ježiško je zdrobneninou mena Ježiša Krista, jeho narodenie oslavujú kresťania ako Vianoce. Príbeh o jeho narodení v betlehemskej maštali, kde ho domáce zvieratá zohrievali svojím dychom, sa prvýkrát objavil v Lukášovom evanjeliu. V stredoveku inšpiroval rozprávkárov a trubadúrov na vznik mnohých legiend a piesní. Svätý František z Assisi oslávil v roku 1223 Vianoce v jaskyni, aby si tak pripomenul narodenie Božieho syna v Betleheme. Najstaršie vianočné koledy, ktoré ospevujú Ježiška, vznikli v 15. storočí. V období baroka sa začali vyrábať jasičky ako symbol Vianoc. Zvyk, podľa ktorého Ježiško nosí darčeky pod stromček, sa zrodil v meštianskej kultúre 19. storočia. Pôvodný Štedrý večer vyzeral tak, že počas neho chodili chudobní koledníci k boháčom, aby si od nich vykoledovali štedré dary. Pre bohatých to bola príležitosť, ako urobiť dobrý skutok a odčiniť svoje hriechy. Tradícia, podľa ktorej darčeky nosí vianočné darčeky Ježiško, sa vyskytuje v stredoeurópskych krajinách –

na Slovensku, v Česku, Maďarsku, Nemecku, Rakúsku a vo Švajčiarsku. V krajinách hovoriacich po nemecky sa mu hovorí Christkind, čiže „dieťa Kristus“ a pripisuje sa mu veselá povaha a rôzne žartíky, vďaka ktorým je na Vianoce veselo.

Santa Claus

Rozprávková postavička Santa Clausa vychádza čiastočne z legendy o svätom Mikulášovi. Podobne ako on má dlhú bielu bradu a vyniká štedrosťou. Vozí sa na saniach ako ruský dedo Mráz, neťahajú ich však kone, ale lietajúce soby. Do domov, kam deťom prináša darčeky, sa dostáva komínom, podobne ako talianska Befana. Žije na ďalekom severe v krajine večného ľadu. Jeho bydlisko sa presúva od severného pólu až po Laponsko. Pôvodne vznikol v Amerike, jeho tvár použila prvýkrát na reklamnú kampan' spoločnosť White rock v roku 1915. Masovú popularitu získal, keď zohral hlavnú úlohu v reklame na Coca-Colu v roku 1931. V americkej kultúre sa úspešne udomácnil hlavne preto, že bol univerzálny

nou vianočnou figúrkou prijateľnou pre všetkých obyvateľov Spojených štátov bez ohľadu na ich pôvod a náboženstvo. V jeho mene sa rozdeľujú darčeky na Štedrý večer aej v Kanade a vo Veľkej Británii. Vo Fínsku ho volajú Joulupukki. Fínski otcovia, dedovia a strýkovia sa prezliekajú na Štedrý večer do červených šiat a dávajú si falošné biele brady. Počas štedrej večere klopú na dvere s otázkou: „Sú tu nejaké dobré deti?“. Ak dostanú kladnú odpoveď, vojdú dnu a rozdeľujú darčeky. Vo Francúzsku zohráva podobnú úlohu Père Noel, takzvaný „otec Vianoc“ a vo Švédsku Jultomten. Všetci vyzerajú ako Santa Claus a žijú na severe.

Dedo Mráz

Ruský dedo Mráz vznikol pôvodne ako legendárna bytosť, ktorá v slovanskej mytológii zosobňovala vládu nad zimou. Jeho bratom bol boh Víchor. Východní Slovania ho zobrazovali ako starca, ktorý jazdí na saniach s bielymi koňmi a prináša so sebou zimné počasie. Počas pravoslávnych Vianoc mu ľudia obetovali kašu, aby si zaistili

jeho priazeň. Ako kruté a zlé božstvo im totiž naháňal strach. Hovorilo sa o ňom ako o Veľkom starcovi severu, vládcovi ľadového chladu a snehovej búrky. Ešte na obrázkoch z 19. stor. vy-

zerá hrozivo a nebezpečne. Na dobrosrdečného deda Mráza sa zmenil až počas komunizmu, keď v Rusku nahradil postavu svätého Mikuláša. Komunisti zakázali sláviť všetky sviatky, ktoré majú náboženský charakter, a tak rozdávanie vianočných darčiekov posunuli na Nový rok. Tejto úlohy sa zhostil dobrosrdečný dedo Mráz so svojou vnučkou Snehulienkou. Pre ortodoxnú kresťanskú cirkev je dedo Mráz komunistická postavička, ktorú nikto z jej ofici-

álnych predstaviteľov neuznáva. To však nebráni ruským deťom tešiť sa z darčiekov, ktoré im dedo Mráz so Snehulienkou prináša pod jedličku 1. januára. Podobná tradícia sa ujala aj v Bulharsku, kde darčeky roznáša dedo Koleda, ktorý sa nápadne podobá na svojho ruského brata a rovnako ako on sa udomácnil ako populárna vianočná figúrka počas socializmu.

Z informácií v magazíne Sme Ženy pripravila Oľga Kormanová

Akým vianočným darčekom obdaroval v r. 1534 Luther svojich 5 detí?

Dnešné deti dostávajú od svojich rodičov a blízkych príbuzných pri rozličných príležitostiach veľa darčiekov, ale snáď najväčšiu radosť v nich vyvolávajú tie, ktoré si nachádzajú pod vianočným stromčekom, u nás označované termínom „darčeky od Ježiška.“ V 16. storočí nebolo za Lutherových čias v Nemecku zvykom dostávať darčeky na Vianoce, ale na sviatok sv. Mikuláša. Lutherova legenda o sv. Mikulášovi príliš neoslovila, a preto sa rozhodol, že svoje deti obdaruje až na Vianoce, a to darčekom, ktorý sám pripraví. Utiahol sa do svojej pracovne a zložil text vianočnej piesne pre svojich 5 detí: 8-ročného Hansa, 5-ročnú Magdalénku, 3-ročného Martina, ročného Pavla a novorodeniatko Margarétku,

(ktorá prišla na svet len týždeň pred Vianocami – 17. decembra 1534). Inšpirovať sa nechal biblickým textom z Evanjelia Lukáša, 2. kapitoly, verše 8-17. Ten príbeh o narodení dieťaťa Ježiška mnoho ľudí dobre pozná. Luther ale zatúžil po tom, aby tento príbeh ožil aj prostredníctvom melódie, ľahko by sa ho mohli naučiť aj deti a mohli ho v rodinnom kruhu spievať práve na Vianoce. Z takýchto pohnútok vznikla v roku 1534 pieseň, ktorá sa stala jednou z najznámejších nemeckých vianočných kolied. (Niektorí historici sa domnievajú, že pieseň zložil práve pre novonarodenú dcérku, ale to nie je podstatné, osvojili si ju iste všetky deti. Lutherovci mali spolu 6 detí, ale 1. dcérka Elisabeth už v tom čase nežila).

Vom Himmel hoch, da komm' ich her

*Ich bring' euch gute neue Mär
Der guten Mär bring' ich so viel
Davon ich sing und sagen will*

*Euch ist ein Kindlein heut' gebor'n
Von einer Jungfrau auserkor'n
Ein Kindelein, so zart und fein
Das soll eurer Freud' und Wonne sein*

*Es ist der Herr Christ, unser Gott
Der will euch führ'n aus aller Not
Er will euer Heiland selber sein
Von allen Sünden machen rein*

*(Luther, Martin. Geistliche Lieder.
Wittenberg: Joseph Klug, 1535)*

**ILUSTRÁCIA K PIESŇAM Z LUTHE-
ROVHO SPEVNÍKA GEISTLICHE LIE-
DER. WITTENBERG: J. KLUG, 1535**

**1. ČASŤ PIESNE A PÔVODNÁ SVET-
SKÁ MELÓDIA PO 1. KRÁT PUBLIKO-
VANÁ V GEISTLICHE LIEDER 1535**

**PIESEŇ „VOM HIMMEL HOCH...“
(2. ČASŤ) 1535**

TEXT S VLASTNOU MELÓDIU LUTHERA Z R. 1539, UKÁŽKA Z VYDANIA V LIPSKU U V. PAPSTA V R. 1542

*S výsosti nebeské jdu k vám,
skloňte srdcí svých k novinám,
nesu dobrých novin hojně,
kteréž oznámím pokojně.*

*Narodil se vám zajisté,
synáček z panny přecisté,
dětátko velmi spanilé,
to buď vaše zboží milé.*

*Jest pak on Ježíš, Bůh pravý,
sprostí vás bída, jsa Král slávy,
v kříži bude váš Spasitel,
a z hříchů vysvoboditel.*

(Tranovský, Juraj. Cithara sanctorum.

Levoča: Breuer, 1636.)

Pieseň sa začínala slovami „Vom Himmel hoch da kumm ich her“ – Z nebeských výšin sem prichádzam. Je možné, že Luther premýšľal aj nad scénickým stvárnením piesne vo forme tzv. „pastierskej hry“. Prvých 5 strof obsahuje zvestovanie radostnej novinky, ktorú anjeli adresujú pastierom; za zvestovaním evanjelia nasleduje pozvanie ísť s pastiermi k jasličkám a oslavovať narodené dieťaťko; záver tvorí tzv. doxológia – velebenie výsostnej Božej moci „Sláva Bohu na výsosti, jenž nám dal Syna z milosti, W němž se andělé radují, nám šťastné léto vinšují“.

Text Lutherovej piesne, ktorú poznali naši predkovia na Slovensku vďaka prekladu od Juraja Tranovského, začínal slovami „S výsosti nebeské jdu k vám“ a bol jej priradený nápev „S nebe prišedše andělé“. Tranovský prebásnil všetkých 15 strof tejto Lutherovej piesne do biblickej češtiny a publikoval ju vo svojom spevníku duchovných piesní Cithara sanctorum, ktorý vytlačili v dielni Brewerovcov v Levoči v r. 1636. Odvtedy si ju aj naši predkovia viac ako 300 rokov na Vianoce spievavali. Podnes vyšlo viac ako 200 vydání Cithary a stále sa objavujú neznáme vydania.

Dnes je ťažké čo len približne odhadnúť, aké veľké zástupy veriacich sa aj prostredníctvom tejto vianočnej koledy stali jej spievaním súčasťou duchovného spoločenstva, ktoré aj prostredníctvom nej bolo účastné tejto „nebeskej vianočnej radosti o narodení Spasiteľa pre všetkých ľudí!“.

Aby si pieseň mohlo zaspievať čo najviac ľudí, použil Luther v tomto (vraj doteraz jedinom) prípade, pre spievanie duchovného textu svetskú melódiu, všeobecne známu, ktorú spievavali stredovekí potulní speváci. Bývala melodická a ľahko zapamätateľná, v nemčine začínala slovami: „Ich kumm auß fremden landen her und bring euch vil der newen mār“ – Prichádzam sem z cudzích krajín a prinášam vám veľa nových povestí.

Ale už o 5 rokov, v r. 1539 zložil Luther pre túto pieseň vlastnú me-

lódiu, podľa ktorej sa odvtedy táto vianočná koleda spievala. U nás sa text tejto Lutherovej piesne už nedostal do neskôr používaného Zpěvníka evangelického, ani do Evanjelickeho spevníka používaného v súčasnej slovenčine. V obidvoch týchto spevníkoch zostala zastúpená len melódia piesne, s textom inej už spomenutej piesne známej ako „S nebe prišedše andělé“, v súčasnom slovenskom prebásnení začína slovami „Anjeli z nebies výsosti“ (ES č. 38), ktorá pochádza síce tiež od Luthera, zložil ju v roku 1542, o 8 rokov neskôr ako predchádzajúcu a má aj celkom iný text. V Cithare sa nachádzajú texty oboch piesní prebásnené podľa Tranovského (Tranoscius č. 108 – 1. pieseň a č. 103 – 2. pieseň).

Lutherova pieseň zložená na Vianoce (pôvodne len pre jeho deti) sa rýchlo rozšírila po celom Nemecku a neskôr sa stala jednou z najobľúbenejších nemeckých vianočných kolied (Ev. Gesangbuch č. 24), ktoré si spievajú kresťania v Holandsku, na Britských ostrovoch, vo Švédsku, Fínsku, USA a inde. Inšpirovali sa ňou viacerí významní skladatelia duchovných piesní ako P. Gerhard, CH. F. Gellert. Aj samotný hudobný velikán – skladateľ a organista Johann Sebastian Bach – použil v r. 1734 Lutherovu melódiu vo svojom „Vianočnom oratóriu“ (BWV 248) a v r. 1747 aj pre svoju tzv. „Orgelbüchlein“ (BWV 606 a BWV 767).

Je všeobecne známe, že Luther hudbu miloval a po teológii ju pokladal za: „najvzácnejšie z umení, ktoré je nám dané od Boha na to, aby sme Ho ním vyvyšovali“ a okúsil aj to, že „človeka hudba upokojuje a dáva mu veselú myseľ“ a poznal, že „hudba má moc hýbať ľudskými srdcami, na našom svete nie je nič silnejšieho ako ona, lebo hudba vie

rozveseliť smutných, zarmútiť veselých a posmeliť sklúčených.“

Dajme sa aj my všetci obdať všetkými liečebnými účinkami hudby, Božieho daru, ktorý má moc aj prostredníctvom spevu duchovných piesní urobiť z nás šťastných ľudí – počas chválenia a vyvyšovania nášho Spasiteľa a Vykupiteľa.

Vlasta Okoličányová

Dieťa a výchova

- Dieťa obklopené kritikou – učí sa obviňovať;
- Dieťa obklopené výsmechom – učí sa nedôverovať
- Dieťa obklopené nepriateľstvom – naučí sa bojovať;
- Dieťa obklopené hnevom – naučí sa ublížiť;
- Dieťa obklopené nedorozumením – naučí sa nepočuť druhých;
- Dieťa obklopené podvodom – naučí sa klamať;
- Dieťa obklopené hanbou – naučí sa cítiť vinu;

... a tento kruh môžu prelomiť iba silné osobnosti ...

- Dieťa obklopené podporou – učí sa chrániť;
- Dieťa obklopené očakávaním – učí sa trpezlivosti,
- Dieťa obklopené chválou – učí sa sebaistote;
- Dieťa obklopené čestnosťou – učí sa byť spravodlivé;
- Dieťa obklopené bezpečnosťou – učí sa dôverovať;
- Dieťa obklopené súhlasom – naučí sa rešpektovať;
- Dieťa obklopené láskou – naučí sa milovať a dávať lásku;
- Dieťa obklopené slobodou výberu – učí sa zodpovednosti za svoje rozhodnutia.

... a takú výchovu je ťažké prekonať ...

Internetový zdroj

V novom roku

Pavel Tomko (1901-1972),

evanjelický farár, básnik, redaktor Evanjelického posla spod Tatier

Zas, Pane, krok sme ďalej k cieľu,
k výšinám nebies k Tebe blíž...
Ty vymeral si ho zemedielu, –
i nám, čo spieme pod Tvoj kríž!

Aj keby krídla naše z rovu
a dúšok čoby trvalý...
my pokročíme iba k rovu
a odídeme pomaly!!

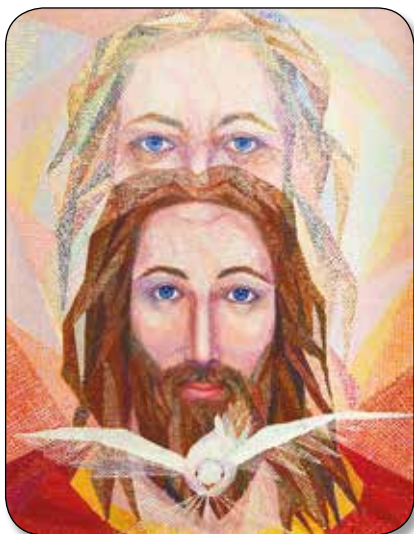
Ty jediný si bez premeny,
Kráľ vekov, vládár večnosti...,
nuž k Tebe náš hlas utlmený,
ráč vyslyšať, – máš možnosti! –
Ó, nedaj klesieť v novom roku,
umdlieť pod ťarchou bremena,
vyslyš, keď borby v ťažkom roku
v hor povystreme ramená!

Len nedaj padnúť slabým tvorom,
úpalom sprahnúť vo viere;
daj zaťať päste svätým vzdorom,
keď pokúšanie podbere!!

A lásky, Bože, drahé veno,
čo v srdce ľudské uložil
chráň, veď keby bolo zmareno,
čím by si človek osožil?!

Nádej čo dvíha, dáva silu,
tú povýš hore v nebesá,
pochyb kde – rozptýľ každú byľu,
nech líčom jasú prerve sa
a túži lepším za životom,
čo slúbil dať si svojim verným,
keď prídeš znovu – súdiť potom.

I v tomto novom roku, Bože,
na novom čase záhone
neopušť, s Tebou všetko zmôže...,
keď i preťažko zastone,
daj cítiť mocne vždy moc viery,
však ona hory prenáša –!
Túžime po tom večnom mieri,
čo Syn Tvoj ľuďom prináša –
nuž tým splň dušu každým časom,
by vyznali sme mocným hlasom:
že Ty si, Bože, vždy s nami
a že panuješ nad nami!!

Hviezdoslav

– študent v Kežmarku

Pavla Országha Hviezdoslava, nášho národného básnika, snáď netreba nikomu z nás predstavovať. Jeho ľubozvučná slovenčina, ktorej by možno dnešné deti ani nerozumeli, lebo neobsahuje žiadne „amerikanizmy“ a „internacionalizmy“ a skratky, ktoré sú dnes v móde, bola aj pre nás dosť náročná. Dnes sa už len pousmejeme, keď vidíme v televízii na STV3 inscenácie v prevedení popredných slovenských umelcov, taká Hájnikova žena alebo Ežo Vlkolinský v podaní K. Machatu, J. Pántika, V. Záborského a mnohých dnešnej generácii neznámych mien. A ako krásne po slovensky rozprávajú. A tento veľikán slovenskej poézie bol študentom na našom kežmarskom lýceu. Tohoročný Literárny Kežmarok bol venovaný práve 150. výročiu ukončenia štúdií na našej škole. Preto je v priestoroch Lyceálnej knižnice inštalovaná výstava z jeho života a hlavne zo študentských čias, ktoré v Kežmarku strávil.

Na kežmarskú školu prišiel v r. 1865 ako vyše 16-ročný a študoval tu 5 rokov (do r. 1870). Bol starší od väčšiny svojich spolužiakov aj o 3 roky, teda aj duševne vyspelejší. V spomienkach „O sebe“ on sám na to spomína takto: „...V štvrtej triede som veršoval už i nemeccky a tak dokonale, že profesor nemčiny na jeho nemeckú báseň „Im

Frühling“ poznamenal: „Ein junger Goethe“. Básnil tiež latinsky a maďarsky a profesori boli nadšení. Vo vyšších triedach sa učili slovensky – nepovinne, ale vraj neradi. Hviezdoslav opisoval profesora slovenčiny Dlhániho ako človeka bez rešpektu, ktorý sa ani predmetu svojmu nerozumel, nevedel ho urobiť pútavým alebo príjemným. Preto k národnému uvedomeniu musel prispieť jeho rodný kraj Orava, kam chodil na prázdniny. Sám o tom písal: „Mňa maďarská škola celkom pomýlila na mysl, pod čím rozumiem, že som maďarsky myslel a prekladal, keď som písal po slovensky“. Počas pobytu v Kežmarku v r. 1867 však vydal svoju prvotinu „Básnické prviesenky Jozefa Zbranského“ teda pod pseudonymom a venoval ju Andrejovi Sládkovičovi.

Hviezdoslav pochádzal z veľmi chudobných pomerov, študovať mohol len vďaka štipendiám, ktoré získal predovšetkým svojimi vynikajúcimi výsledkami v štúdiu, ako aj básnickým nadaním. Ako sa uvádza v našich záznamoch, dôvody pre udelenie štipendia (v poradí žiakov navrhnutý ako prvý): člen chudobnej zemianskej rodiny a šťastné básnické nadanie. Na ďalší rok je uvedený: prvý podľa zásluh a jeho sociálne podmienky sú charakterizované takto: „Jeho rodičia – roľníci, žijúci v najneúrodnejšom kraji Orav-

skej župy, sú takí chudobní, že sotva stačia užiť seba a svoje deti. Uchádzajúci žiak ďakuje za svoje doterajšie štúdium jedine štipendiu a svojej usilovnosti.“

V lýceu sa nachádza historická knižnica, ktorú podnes chodia navštevovať turisti z celého sveta. Dozista však neviete, že knihy pomáhal, do vtedy nových regálov, ukladať práve Hviezdoslav a za odmenu ich mohol čítať. Medzi jeho obľúbených autorov patrili najmä Goethe, Schiller a Shakespeare, čo ho určite inšpirovalo v jeho tvorbe. Je zvláštne, že zozname ním prečítaných kníh nenájdeme ani jedno dielo maďarskej literatúry. Ani Hviezdoslav však neplánoval byť spisovateľom, básnikom. Do záznamov školy sa zapisovalo aj budúce povolanie žiakov. Hviezdoslavovo povolanie v VI. triede bolo neisté a v VII. triede teológ. A všetci vieme, ako to dopadlo.

Študentský život v Kežmarku nebol jednoduchý. Vieme, kde Hviezdoslav býval – dnešný hotel Hviezdoslav je jasným dôkazom, ale určite by sa nemohol stravovať v takom luxusnom hoteli. Počas štúdií sa stravoval v alumneu (akási jedáleň pre študentov), kde mal zaistený iba obed, ako to sám spomínal asi za 12 zlatých ročne. O raňajky a večere sa musel starať sám, ako vedel, ak nie, tak hladoval. Na škole bola aj prísna disciplína, dôkazom toho je školský poriadok alebo školské zákony, ktoré majú neuveriteľných 35 bodov, rôzne zákazy a príkazy, nie-

ktoré z nich by nám pripadali možno až smiešne, iné na tú dobu až príliš moderné, dnes aj ekologické napr. bolo zakázané poškodzovať stromy, zakladať oheň v lese na jar, aby neboli požiare a pod.

Skúste si predstaviť Kežmarok za čias Hviezdoslava, nie je to tak dávno, 150 rokov. Život bol vtedy iný, priority a hodnoty ľudí zdá sa takisto. Vtedy išlo študentom o štúdium a o ich budúcnosť. Možnosť vzdelávať sa si vážili nadovšetko a boli vďační za akúkoľvek pomoc, ktorú im ponúkli. Keď si to porovnáme s dnešnou dobou ... to sa asi ani nedá. A zvlášť teraz, sú deti zatvorené doma a pripútané k monitoru počítačov. Tá atmosféra školy a noblesa inštitúcie, akou kežmarské lýceum bolo, sa už asi nevráti. Ani učitelia a profesori nie sú už to, čo bývali, neraz sú len akýmsi doplnkom pre žiakov a pre rodičov. Keď žiak niečo nevie, na vine je učiteľ.

Keď ho učiteľ potrestá, rodič sa príde sťažovať. Za čias Hviezdoslava sa študenti svojou snahou a nadaním predbehovali jeden pred druhým, kto bude lepší, ale bez závesty a podrazov. Nedávali si „lajky“ ani „hejty“. Samozrejme, že to tiež nebolo úplne ideálne a vždy sa nájdu výnimky, ale museli sa viac snažiť a hlavne si museli viac pomáhať.

Dnešné deti sú ukrátené kvôli „korone“ o školskú atmosféru,

o pocite spolupatričnosti, ktorý môžu získať len vtedy, keď sú súčasťou kolektívu. Sú ukrátené o mnoho vecí a zážitkov, ktoré nikde inde nezískate, len počas školských čias. Preto na školu všetci spomíname s láskou, aj keď nie sme všetci takí básnici, akým bol Hviezdoslav.

Tak nechajme sa ním inšpirovať, snažme sa a hlavne pomáhajme si.

*Katarína Slavičková,
Lyceálna knižnica Kežmarok*

Etiketa na minútku

Kedy som trávil pred dvoma rokmi svoju novoročnú dovolenku na Mělníku u Erdingerovcov, zaujala ma na ich konferenčnom stolíku v obývačke kniha od Ladislava Špačka: Etiketa. Možno niektorí poznáte tohto pána, ktorý je vo veku mojej mamy. Vo svojej profesionálnej kariére bol pedagógom na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity, novinárom, jedenásť rokov hovorcom prezidenta Václava Havla, ale široká verejnosť ho predovšetkým pozná ako majstra etikety. Pre českú televíziu natočil 43 dielny program o spoločenskej etikete. On sám hovorí, že „etiketa je dobrým spoločníkom a radcom všetkým, čo chcú žiť v súlade s normami, ktoré si po stáročia ľudská spoločnosť pestovala.“

Keď som sa začítal do tejto knihy, tak som odrazu pochopil, koľko pravidiel spoločenskej etikety človek neovláda a veľmi ľahko si môže vyrobiť Faux pas (fópa). A tak

som si povedal, že podobnú knihu by som si mal zaobstarať do mojej knižnice a občas by nezaškodilo pozrieť sa do nej, aby človek mal prehľad o tom, ako je potrebné správať sa a nielen to, ale i obliekať sa pri rôznych spoločenských udalostiach. Na záver cirkevného roka mi urobil radosť jeden zborový presbyter a túto knihu som dostal od neho ako darček. Potešil som sa, že do mojej knižnice pribudol ďalší klenot a to „Etiketa“.

Veľmi známe je Špačkovovo vyjadrenie: „Pravidlá etikety majú vyššiu silu, ako zákony, ktoré prijímajú parlamenty. Nemožno ich totiž zrušiť.“ To znamená, že sú to akési nepísané spoločenské pravidlá, akceptované spoločnosťou. A tak som si povedal, že by nebolo na škodu do tejto knihy nahliadnuť a priniesť vám zopár dôležitých poznámok na tému spoločenskej etikety. Keďže človek je spoločenský tvor, tak by sa mal ve-

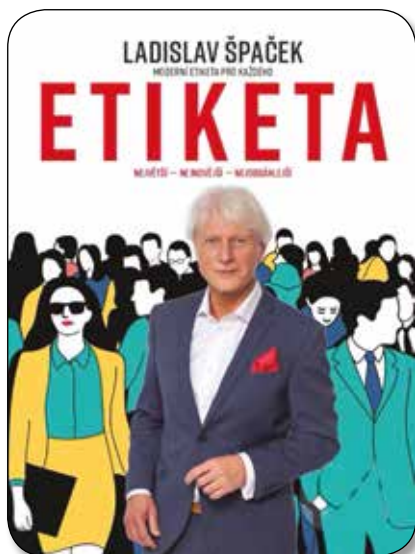
dieť aj v spoločnosti správať a nielen to. Rovnako by mal vedieť ako a kde má ísť oblečený.

Spoločenské oblečenie pre muža

Tak čo, milí muži, viete ako sa máte obliecť do spoločnosti? Vonkoncom to nemáme jednoduché. Na naše obliekanie má vplyv veľmi veľa pravidiel, ktoré hovoria o tom, čo je správne a čo nie. Možno budete až prekvapení z toho, že by sme mali venovať o čosi viac pozornosti svojmu zovňajšku. Vraj by to nemala byť iba doména žien.

Oblek – ak uvažujete o tom, aký oblek si máte kúpiť ako prvý do svojho šatníka – svetlý, tmavý, hnedý, modrý, šedý alebo červený, tak jednoznačne čierny. Ten je univerzálny a od 20. rokov minulého storočia je neotrasiteľnou stálicou pánskeho outfitu. Vedľa čierneho obleku vždy vynikne žena v rôznych farebných šatách. Čierny oblek je univerzálny a môžeme sa v ňom pohybovať od rána do večera a od večera do rána. Nepokazíme ním žiadnu spoločenskú udalosť.

Ako druhý by nemal chýbať vo vašom šatníku sivý oblek. Ten sa však výlučne nosí počas dňa – nie na večer. Rovnakú službu urobí aj tmavomodrý oblek. Pozor však na vzor. Ak by mal jemný pásik, ktorý je z piatich metrov ešte neviditeľný, tak taký oblek môžeme použiť aj na večernú príležitosť. Ak tento pásik je viditeľný z väčšej vzdialenosti, tak oblek je denný.

V lete môžeme použiť aj béžový alebo hnedý oblek. Tie sa však na rebríčku úrovne nachádzajú nižšie a preto sa nehodia do profesného prostredia, do firmy alebo úradu, tam dáme prednosť sivému alebo modrému obleku. Biele obleky sú výnimočné alebo by sme mohli povedať až extravagantné. Uplatnia sa málokedy – na letnej párty či večierku priateľov.

Vedeli ste, že posledný gombík na saku sa nikdy nezapína? Muž si zapína sako vždy, keď je stredobodom pozornosti, keď stojí na pódiu, pri predstavovaní, podávaní ruky, pri vchádzaní do kancelárie klienta. K obleku je potrebné si zabezpečiť spoločenskú košeľu, kravatu, topánky, ponožky, vreckovku, hodinky, manžetové gombíky, peňaženku a opasok.

Košela – základná košeľa je bielej farby. Farebné a vzorované ko-

šeľe sú pre beľné nosenie, do práce a na beľné denné akcie. Spoločenská košeľa by mala byť biela alebo v iných jemných pastelových farbách (svetlo modrá, krémová, jemne žltá, jemne ruľová). Farebné košeľe sýtych farieb sú len pre denné nosenie a nehodia sa na večernú akciu a už vôbec nie na ples alebo do divadla. Čierna košeľa nie je smútočná, ako sa častokrát domnievame. Smútočná je biela s čiernym oblekom a čiernou kravatou. Košeľa s preloženými manľetami a manľetovými gombíkmi je slávnostnejšia. Manľeta spod rukáva saka má vyčnievať 1-3cm.

Kravata – zatiaľ čo oblek má predpísanú farbu, kravata poskytuje mužovi možnosť ako spestriť svoj zovňajšok. Kravata po uviazaní má siahať k spine opasku. Každý muž by mal ovládať dva typy viazania uzlov kravaty, ktoré sa používajú podľa goliera košeľe. Nechať kravatu natrvalo uviazanú a preťahovať ju cez hlavu ako chomút, je znehodnotenie kravaty a po čase kravatový uzol ochabne a vyzerá nevkusne. Povolit si kravatu a rozopnúť gombík na košeli je nespoločenské. Pokiaľ sme v neformálnej spoločnosti a kravata nám začína byť na obtiaľ, tak si ju radšej dajme dolu. Odložením kravaty vytvoríme ďalšiu variantu spoločenského oblečenia, ktorá sa nazýva business casual. No uvedomme si, že sme zišli o jednu priečku dole. Farba kravaty a jej vzor je vec vkusu nositeľa. Mali by sme však dbať o sú-

lad vzoru so vzorom košeľe a obleku. To znamená, že k pruľkovanej košeli si nevezmeme pruľkovanú kravatu ale jednofarebnú.

Topánky – k obleku nosíme len šnurovacie topánky. Mokašiny si môžeme zobrať k saku a nohavičiam, ale nie k obleku (mimochoďom mokašiny sa nosia bez ponoľiek – naboso). K čiernemu obleku musíme mať čierne šnurovacie topánky na koľenej podráľke. K šedému, modrému alebo hnedému obleku môžeme mať čierne alebo radšej hnedé topánky. Hnedé topánky sa nenosia večer a k čiernemu obleku sa nehodia.

Ponoľky – by mali korešpondovať s farbou topánok alebo s farbou nohavíc. K čiernym topánkam nosíme len čierne ponoľky. K hnedým, môžeme mať hnedé, šedé, alebo tmavomodré. Ponoľky by mali byť dostatočne dlhé. Ukazovať holé nohy je spoločenský lapsus. Gentlemani a diplomati nosia zásadne podkoľienky, aby ich neprekvapila žiadna situácia.

Vreckovka – za vreckovky sa dnes považuje papier podobný toaletnému papieru. Takéto typy vreckoviek užívame len v ústraní na toalete alebo doma. Spoločenská udalosť si vyľaduje látkovú vreckovku – samozrejme bielej farby.

Hodinky – sú jediným šperkom muľa. Veľa mužov si na nich zakladá, dokonca viac ako na obleku, košeli a kravate. Ukazujú jeho spoločenskú úroveň, osobný vkus a záuj-

my. Spoločenské hodinky k obleku sú tenké, ploché s jednoduchým číselníkom. Vyšší štandard je kožený remienok, nižší kovový. Farba hodínok korešponduje s farbou ostatných kovov, to znamená s prackou opasku a manžetovými gombíkmi. Nemôžeme kombinovať zlaté hodinky so striebornými manžetovými gombíkmi.

Manžetové gombíky – sú ďalšou možnou ozdobou pánskeho oblečenia, kde môžeme ukázať svoju kreativitu a vkus. Ich farba má byť tožná s farbou hodínok a spony na opasku.

Peňaženka – masívnym tehlám už dávno odzvonilo. Muži, ktorí ich nosia dávajú často najavo, že nevedia čo s nimi. Peňaženka je určená k tomu, aby ju muž nosil v náprsnej kapse. Má byť štíhla, aby nevytvárala hrču na hrudi muža. Sú v nej bankovky, kreditka, občiansky preukaz. Drobné muž do spoločnosti nenesí.

Opasok – musí rešpektovať farbu topánok, peňaženky a remienka na hodinkách. Čím je užší opasok, tým je spoločenskejší. Čím je menšia spona, tým je decentnejšia. Široké opasky a veľké spony sa nosia k športovému oblečeniu. Opasok kupujeme tak, aby sme ho mali zapnutý na tretej dierke. Inak je buď dlhý alebo krátky.

Spoločenské oblečenie pre ženu

Ženy sú na tom o čosi lepšie. Nad tým ako vyzerajú premýšľajú

od malička a zároveň pre nich neplatia tak strohé a prísne pravidlá ako pre muža. Možnosti ich kreativity sú otvorené. Nikto ich nemôže obmedzovať a ani prikazovať, akú farebnú paletu použijú, ktorý gombík si zapnú na saku alebo veste. Pre ženu je dôležitejší skôr jej osobný štýl. Ten nespočíva v značke, ani cene, ale iba v osobnosti ženy a jej schopnosti stvárať ponuku odevného priemyslu.

Šaty – sú základnou spoločenskou výbavou. Šaty môže žena nosiť ako do práce, tak večer na spoločenské akcie. Šaty boli od stredoveku symbolom ženského pohlavia, čím sa odlišovali od mužov. Za najpraktickejšie pre ženu sa považujú púzdrové šaty. Sú to jednoduché elegantné šaty kopírujúce postavu ženy. Rovnako dôležitú úlohu hra-

jú i kostýmy, ktoré by v šatníku ženy nemali chýbať.

Košele – v šatníkoch žien sa objavili začiatkom 20. storočia. Košele pánskeho strihu presadila do dámskej módy Jackie Kennedyová, ktorá ich nosila k rifliam a tým vytvorila ležérny štýl vhodný pre každý deň.

Nohavice – boli odjakživa symbolom mužstva. Ženy ich opatrne začali obliekať až v dvadsiatych rokoch 20. storočia. Do tejto doby boli nohavice pre ženu tabu. Dnes patria k základnej garderóbe. Ich strih môže byť ležérny alebo obopínajúci telo. Nohavice sú dnes prijateľné pri žene i do spoločnosti. Spoločenské nohavice v kombinácii so sakom sú akceptovateľné aj na najvyššej úrovni.

Topánky – klasickou dámskou topánkou sa stali od 19. storočia uzavreté lodičky na vysokom opätku. Vysoké opätky niekedy nosili len muži, až v 18. storočí si ich osvojili ženy. Častokrát ženy kokeľujú s myšlienkou otvorenej lodičky a rozmyšľajú, či v silonkách alebo bez nich. Pokiaľ použijú ultrajemné silonky bez zosilnenej špičky a päty, tak je možné obuť si lodičky s otvorenou špičkou.

Doplnky – pre ženu je hlavným doplnkom kabelka. Mnohé ženy si zakladajú na značke kabelky, pretože je symbolom ceny a spoločenskej úrovne. Málo však premýšľajú nad jej účelom a typom pre rôzne účely. Žena by mala mať štyri typy kabeliek. Prvá je bežná priestran-

ná taška, v ktorej žena nosí všetky nevyhnutnosti. Druhá je business kabelka, obdoba pánskej aktovky z pevnej kože, do ktorej sa vojde malý notebook, blok a nepatrná kozmetika. Tretia je spoločenská kabelka s uchom, ktorú žena nosí na všetky spoločenské udalosti. Posledná je malá kabelka na koncert, do divadla a na ples. Vedeli ste ženy, že i v tej najmenšej kabelke by ste mali mať látkovú vreckovku? Papierová je nevkusná a papierové vreckovky sú určené v zmysle spoločenskej etikety len do domácnosti. Šperkami by mala žena šetriť. Prevaha zlata na tele nepôsobí vkusne a v dnešnej dobe ani elegantne. Ženy do spoločnosti hodinky nenosia a ak áno, tak by malo ísť o šperk, v ktorom sú hodinky zapracované.

Tak čo, milí moji, našli ste sa alebo ste si uvedomili koľko spoločenských prešlapov už máte za sebou? Asi nie je na škodu ani kresťanovi, aby si občas prečítal niečo o spoločenskej etikete. Ak apoštol Pavel hovorí, aby sa všetko medzi nami dialo slušne a v poriadku (1K 14,40), tak i v tomto smere by sa mal kresťan dokazovať slušne a zachovávať určitý spoločenský poriadok ako to od neho vyžaduje spoločenská situácia. I tým robíme česť Božiemu menu. I v ďalšom čísle Zborového listu očakávajte lekciu spoločenskej etikety. Myslím si, že nám neuškodí.

*Podľa L. Špačka spracoval:
Roman Porubán*

Kázeň

na 10. nedeli po Svätej Trojici

16. august 2020, Drevený artikulárny kostol
v Kežmaku

¹Nejzchytralejší ze vši polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: „Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?“ ²Žena hadovi odvětila: „Plody ze stromů v zahradě jíst smíme. ³Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: „Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.“ ⁴Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadneš smrti. ⁵Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevrou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé.“ ⁶Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavý pro oči, strom slibující vševedoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl. ⁷Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi. ⁸Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě za denního vánku. I ukryli se člověk a jeho žena před Hospodinem Bohem uprostřed stromů v zahradě. ⁹Hospodin Bůh zavolal na člověka: „Kde jsi?“ ¹⁰On odpověděl: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se.“ ¹¹Bůh mu řekl: „Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ ¹²Člověk odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ ¹³Proto řekl Hospodin Bůh ženě: „Cos to učinila?“ Žena odpověděla: „Had mě podvedl a já jsem jedla.“ ²²I řekl Hospodin Bůh: „Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky.“ ²³Proto jej Hospodin Bůh vyhnal ze zahrady v Eden, aby obdělával zemi, z níž byl vzat. ²⁴Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Eden usadil cheruby s míhajícími se plamennými mečem, aby střežili cestu ke stromu života.

„Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas, a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se“. Milé sestry a milí bratři, to je scénář, který je od samého začátku lidstva téměř s dokonalostí připraven člověkem pro člověka, jakési nepříjemné, nechtěné, přesto dědictví, kterého se nelze zbavit. Jen je nutné se s ním trvale vyrovnávat, trvale jít po ostří nože.

Na chvíli a s velkou námahou se člověku podaří z toho scénáře vystoupit a neuběhne mnoho času a je zpět. Ten scénář je připraven lidským jednáním, nepromyšleným přitakáním k promyšlené nabídce hada, Zlého. A ta přichází ve chvíli, kdy může být člověk spokojený, šťastný, protože žije v Boží blízkosti, má, nač si pomyslí. Člověk dostal od Boha člově-

ka, aby nebyl sám, aby vytvářel společenství, měl pokračování ve svých dětech. Dostal požehnání, a spolu s ním i odpovědnost za vše živé, které má dobře spravovat. Člověk má vše, co potřebuje pro život. Navíc žije v těsném přátelství se svým Stvořitelem. Život v rovnováze. Můžeme to nazvat čirým štěstím. Oba dva byli nazí, člověk i jeho žena, ale nestyděli se. Takový klid, taková pohoda ráje.

Ale v člověku to hloďá. Něco chybí. Nelze být ještě šťastnějším? Nechtělo by to přece jen ještě něco? Není něco takového, snad kdesi v hlubinách člověka vrtá červ. Říkala mi kdysi jedna ekonomka: „Čím jsme starší, tím víc máme dojem, že nám něco chybí ke štěstí. Říkáme si: Kdybych měla tamto a ještě tohle... a trochu moci a vlivu a uznání a možnosti více určovat běh života jiných ... jenže čím víc toho máme, tím víc zjišťujeme, že v tom to není“. Štěstí není v tom, co chci mít, to je odkládání štěstí na někdy, až se mi vše podaří a vše, co chci, budu mít. A to je zásadní omyl, který vede člověka na scesti. Nikdy to nebude. Štěstí je chtít s tím, co mám, žít. Ne jednou, někdy, ale nyní. Jeden německý filosof (Christoph Kolbe) napsal, že „Štěstí znamená dostat to, co chceme, nýbrž chtít to, co dostáváme.“

Tak tedy něco chybí. Ale co chybí? Nespokojenost s daným stavem nevede člověka k rozhovoru s Bohem, k dotazování se u Boha. Něko-

mu není ta pohoda ráje po chuti. Nejzchytřejší byl had. Našeptávač. Rušitel vnitřní rovnováhy. Našeptává člověku, co by mu ještě mohlo chybět ke štěstí. „Bůh že vám zakázal jíst všechno? A vy se necháte takto omezovat? Můžete mít přece všechno. Budete jako Bůh. Skončí jeho moc nad vámi. Budete roz-

hodovat o lidech i věcech, budete určovat, co je dobré a co ne“. Ach, jaká je to lákavá nabídka! Je to ovšem nabídka zlého. Je to první krok ke zrušení rovnováhy. Teď je na místě to slovo. Je to volná vstupenka do arény hříchu. Nabízí had. Nejdříve Eva hadovi, pak ovšem i Adam Evě mohl říci ne. Nikdo to neudělal. Příliš lákavé. Ptáme-li se někdy, co je to hřích a kde se vzal, pak jsme u kořenů. Hřích je touha člověka být jako Bůh. Postavit se na Boží místo. Nepřipustit, že člověk není poslední autoritou. Neříci zlému ne! Odtud se odvíjí všechno zlé.

A pohoda je pryč. Poznali, že jsou nazí. Honem sehnat nějaké listí a zahalit se. Takhle se přece nemůžeme na sebe dívat. To se nehodí. A hlavně, takhle nás přece nemůže vidět Bůh. To by se hněval. Ten by nám

**Oba dva
byli nazí,
člověk i jeho
žena,
ale nestyděli se.
Takový klid,
taková pohoda
ráje.**

dal. A co kdyby poznal, že jsme ho neposlechli a dělali jsme si, co jsme chtěli? Vedle nahoty je potřeba zakrýt i ten čin, který nás usvědčuje. A je po ráji. „Před tím, než Adam sáhl po moci, zhřešil, se těšil nezkalenému přátelství s Bohem. Neexistovaly žádné překážky, žádná vzdálenost, žádné napětí. Ale hřích měl pro Adama nedozírné důsledky. Mezi nimi i ten, že se v něm objevila nová, dosud nepoznaná emoce: strach. A jak na tu emoci člověk zareagoval? Odtáhl se od Boha a začal se skrývat. Nepochybně Bůh věděl, kde Adama najde. Je směšné domnívat se, že Bůh o člověku neví, že ho nevidí, že se před ním skryje. Samozřejmě že Bůh věděl, že se Adam zbáběle krčí kdesi v houští za stromem. Přesto na něj volá, přesto se ptá, a je to první otázka, položená svatým Bohem hříšnému člověku: „Adame, kde jsi?“ Stává se tato otázka centrální otázkou Boha k člověku až dosud. Jsme i my dotazováni: Člověče, kde jsi? Jsi tam, kde je tvé místo? Jsi tam, kde můžeš plnit své poslání člověka, spolučlověka, bližního? Jsi ve svých vztazích pravdivý, nebo se musíš schovávat před sebou, před druhými i před Bohem? Adame, kde jsi?, ptá se Bůh člověka, aby ho přivedl k zastavení a rozhovoru se sebou samým i s Bohem. Ne, člověk se odpovědi nevyhne. Odpovídáme všichni, a jestli pravdivě, to Bůh dobře ví. Hledí přece k srdci. Ptá se nás proto, aby nám stále nabízel možnost neuhýbat před ním, před námi samot-

nými, před pravdou o svých životech. Aby nám umožnil pravdivě říci: Ano, Pane, před tebou jsem nahý. Prosím, odpusť.

V překladu Adam, člověk, stává se prototypem člověka, našim předchůdcem v lidství. A jsme u toho scénáře se třemi zásadními prvky: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se“. Kolikrát jen Adam slyšel Boží hlas. Slyšel ho rád, působil mu radost. Byl znamením, že Bůh je nablízku, že Bůh je s člověkem a s člověkem také mluví. Slyšet Boží hlas, to muselo Adamovi přinášet radost a především jistotu, že je vše v pořádku. Klid, vnitřní rovnováha, pokoj. Ale teď? Všechno je jinak. Člověk slyší Boží hlas. Bůh mluví. To je dobře. Bůh na člověka nezapomíná. Při tom Božím promluvení člověk dochází prvního poznání sebe samého. Poznání své situace sama o sobě i před Bohem. A to poznání je tristní: Jsem nahý. Pane, jsem nic. Stydím se. Je mi hanba. Chtěl jsem víc, chtěl jsem všechno. Nespokojil jsem se se vším, co jsem od Tebe dostal a co můj život dělalo šťastným. Chtěl jsem být jako ty. Dosáhl jsem jediného. Poznání – Bože, já jsem nahý. Poprvé si člověk uvědomí sama sebe, poprvé nahlédne ke své skutečnosti, aby zjistil, že je nahý. Smutný pokus chtít víc, chtít vše. Hle, smutná pravda o sobě samém je člověku odměnou.

Toto první poznání probouzí, dává vyrůst první emoci. Je jí strach.

Bál jsem se. Emoce, kterou člověk dosud neznal. Strach deformuje, nedovolí člověku prožívat radost, prožívat klid a bezpečí, vnitřní pokoj. Vše je pryč. Strach bere člověku síly, chuť do života, svobodu. A najednou z Boha přítele a milosrdného dárce se stává v očích a myšlení člověka zdeformovaný Bůh, Bůh nemilosrdný, trestající. Bál jsem se tě, Bože, že mě potrestáš, zapudíš, všechno mi vezmeš. Všimněme si: Ne skutečný Bůh se zde proměňuje, ale Bůh Adamových představ se proměňuje podle dalších Adamových představ. Odkud Adam ví, že se má dobrého dárce života a všeho pro život potřebného bát? To až jeho hřích ho přivede k myšlence a emoci strachu. Něco jsem provedl, Bůh mě potrestá. Ne Bůh mi odpustí, když toho budu litovat. Ta myšlenka Adamovi na mysl nepřijde.

A pak, jako reakce na strach, přichází první strategie chování, jak se se svým strachem, s tou svazující emocí strachu vyrovnat. „Ukryl jsem se“. Člověk se skrývá před Bohem. Jak smutné a směšné. Člověk uhýbá, schovává se před svým nejbližším, před tím, kdo ho miluje

bezpodmínečnou láskou, před dárce života, před tím, s nímž až dosud trávil všechny dny svého života. Všechno je pryč. Připadá mi to, jako když se dítě skrývá za knihu, kterou právě čte, a domnívá se, že ho nikdo nevidí. Bůh o člověku ví, člověka vidí. A člověk chtě nechtě musí odpovídat.

Židovský filozof Martin Buber komentuje: „Čtyřicet šest roků jsi zde prožil (dosadme si každý svůj věk). Kde přebýváš, kde dlíš, kde jsi?“ Hlavním poselstvím tohoto příběhu podle Bubera je otázka, nikoliv deklarace pravdy. Teologické, morální, psychologické poznatky přicházejí a zase odcházejí. Co zůstává, jsou otázky. Před každým z nás vyvstává otázka: „Kde jsi ty ve svém světě? Právě teď a v tuto chvíli? Kdyby se Bůh takto obrátil na nás samotné, jaký obraz by se nám před očima objevil? Jaká odpověď by nás napadla? A hlavně, jakou fantazii bychom měli o tom, proč se nás na to Bůh ptá? Zajímá se o nás Bůh nebo nás kontroluje? Co nám chce tou otázkou vlastně říci? A proč by se nás neptal i dnes? Kde jsi, človče? A opět si dosadme svá jména. Navrhuji odpověď, s vírou, že je pravdivá. „Jsem tam, kde je mé místo, Pane. A jsem tam, před tebou nahý. Jen tvá milost a odpuštění mě obléká do pláště tvého milosrdenství. Jsem tam, kam jsi mě poslal, a jsem tam rád, i když je to mnohdy velmi těžké. Nechci být jako ty, jako Bůh. Prosím, zůstaň mi Bohem a dopřej mi být vědo-

mě tvým dobrým stvořením, tvým dítětem. Dej Pane, abych měl dost na tvé milosti, a to bylo mé štěstí. A až za mě bude tvůj Syn na kříži umírat, až bude vydán do rukou lidí, kteří chtěli být jako ty, dej, abych jako dítě tuto oběť přijal jako tvé niterné promluvení ke mně a k mé náhotě. Jako tvůj hlas ke mně. Hlas, který ve mně nevzbuzuje strach, ale naopak strachu nedá prostor, protože všechnen prostor zabere tvá láska ke mně“. Co myslíte, bratři a sestry, může to být naše společná odpověď? Můžeme se takto domluvit? Jestliže

ano, pak jsme šťastní lidé. Pánu Bohu za to díky. Amen

Požehnání po kázání: Žd 13, 20-21

„A Bůh pokoje, který pro krev stvrzující věčnou smlouvu vyvedl z mrtvých velikého pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše, nechť vás posílí ve všem dobrém, abyste plnili jeho vůli; on v nás působí to, co se mu líbí, skrze Ježíše Krista. Jemu buď sláva na věky věků.“ Amen.

*Mgr. Miroslav Erdinger,
farář Českobratrské církvi
evangelické na Mělníku*

Na začiatku bola Ľubica...

Prenesme sa s trochou fantázie do obdobia presne pred 500 rokmi. Konkrétne do roku Pána 1517, ale hlavne do roku 1520, a to nielen do nemeckého Wittenbergu, ale do blízkeho mestečka Ľubice. Nie je to žiadna dedina, v minulosti bola Ľubica skutočne významným, ba dokonca bohatým malým mestom.

-o-

Postarší muž, aby každý videl a počul, že vie čítať, pomaly slabikoval začiatok obrovského oznamu na dverách zámockého kostola vo Wittenbergu:

„Z opravdivej lásky a osobitného úsilia vyniesť pravdu na svetlo má sa vo Wittenbergu dišputovať o nasledovných výpovediach pod predsedníctvom ctihodného otca Dr. Martina Luthera, augustiána, magistra

slobodných umení a Písma svätého, ako aj riadneho učiteľa. Preto prosí tých, čo nie sú prítomní a nemôžu si s nami vymeniť názory, aby to urobili písomne. V mene nášho Pána Ježíša Krista. Amen.

Dvere chrámu obliehala hromada ľudí. Síce celé boli obité rôznymi oznamami, ale tie, čo pribil prednedačnom tohto roku Pána 1517 dňa 31. októbra Dr. Martin Luther, púťali najväčšiu pozornosť.

– Ako môže takto hovoriť proti svätej cirkvi? – rozčuľoval sa postarší muž.

– Nehovorí proti cirkvi, – miernil ho priateľ.

– Akoby nie! Aj pápeža napadá. Aha, napríklad tu. Bod 76. Pápežské odpustky nemôžu zrušiť ani ten najmenší všedný hriech... Tak načo to chodia páni pátri predávať?

– Veď to, že načo! Rozmýšľaj: kúpiš si volajaký papier a hriechy máš odpustené. Ani kajať sa nemusíš.

– Prečítajte si prvý bod, urodzení páni! Keď náš Pán a Majster hovoria: Pokánie čiňte!, tak chce, aby celý život Jeho veriacich na zemi bol ustavičným pokáním, – zamiešal sa tretí, ešte mladík. – V tom je všetko. Ak sa úprimne nekajáš, hriechy odpustené nebudeš mať. Alebo bod 36. Každý kresťan, ktorý pociťuje pravú ľútosť nad svojimi hriechmi, má úplné odpustenie trestu aj za viny, ktoré mu patrí aj bez odpustkov. Čo hovorí Kristus?

– Nečítal som Bibliu. Nevieťm po grécky, ani po latinsky. A do nemčiny ju zatiaľ nepreložil nikto.

– Rád by som to spravil, keby som mal čas! – prehovoril ďalší.

– Ó, doktor Luther! – potešil sa prichádzajúcemu mladý muž. – Naozaj by ste sa dali na preklad? To je strašná robota!

– Najprv by som preložil Nový zákon. Nech má každý Nemec možnosť prečítať Písmo sväté vo svojej rodnej reči. Lebo potom ho kde kto tak prekrúca podľa svojej potreby, že to je už vzdialené od originálu na niekoľko míľ.

– Hej, doktor, čo vlastne chcete, nové náboženstvo? – zasiahli opäť starší. – Aby sa volalo po vás? Dajaké luteránstvo či čo?

– Nové náboženstvo? Načo nové? Ecclesia semper reformanda! Cirkve sa má stále reformovať! Čo nie je dobré, treba odstrániť!

– Aj pápeža?

– To nehovorím. Len z neho nemožno robiť boha. Je to tiež len človek.

– Ej, doktor Luther, aby vás nevyhlásili za kacíra! – pripojil sa ďalší mešťan. – Nepamätáte na toho Čecha, ktorého pred sto rokmi upálili?

– To bol Ján Hus, – ozval sa mladík. – Ten predpovedal, že po ňom príde ďalší odvážlivec, a toho už neumlčia. Možno ste to vy, doktor!

– Sotva, – zasmial sa Luther a potom prekvapene zvažnel. – Ty si tie body odpisuješ?

– Áno, doktor. Onedlho cestujem domov a chcem, aby to poznali aj naši ľudia.

– Odkiaľ si?

– Z Horného Uhorska.

– Ako sa voláš?

– Tomáš Preisner. Chodil som k vám na prednášky, ale tam bolo toľko ľudí, že ste si ma určite nevšimli.

Luther prikývol. Keď prednášal, videl akurát do prvých radov.

– Máš odvalu, chlapče, – povedal.

– Ja? Snáď vy, pane.

-o-

Spišské mestečko Ľubica.

Inokedy z Ľubice smeruje hromada občanov na trhy do slobodných kráľovských miest Kežmarku a Levoče. A dnes je to naopak. Všetky cesty nevedú do Ríma, ale do Ľubice.

Levočania šli vozmi, Kežmarčania pešo. Ľubica je na dohodenie kameňom.

– Syn študuje v Nemecku, – rozhovoril sa kežmarský richtár, ktorý

v sprievode celej mestskej rady tiež smeroval do Ľubice, – doniesol mi nejaké spisy toho Luthera. Poviem vám, stoja za to! Sú veľmi smelé. – Nemci boli vždy radikálni.

– Ja som Slovák, – prehovoril ďalší senátor.

– Veď hej, ale naše spišské mestá sú väčšinou nemecké. Ozaj, mne páni pátri lezú na nervy. Aj farári. Koľko sme sa súdili o ten spadnutý mlyn?

– Dedo mi spomínal, že asi pred 70 rokmi mesto nezaplatilo daň Kapitule. Vraj dajaký kardinál pohrozil, že Kežmarčanov exkomunikuje z cirkvi, odmontujú sa kostolné zvony, zhasnú sviece na oltári a nad celým mestom sa vysloví kliatba.

– A ako to skončilo?

– S hundraním zaplatili. Veď máme zvony, nie?

Chlapi sa rozosmiali a pridali do kroku. Krásny čas! Nezaškodí trochu pochodu.

– Teraz sa už môžem priznať, že aj ja mám niečo od Luthera, – ozval sa slovenský senátor. – Keď tu bol minulý výročný trh, predal mi to jeden nemecký kupec. Skutočne, ten Luther je múdry chlap!

– Uvidíme, ako je to. Veď dnes si vypočujeme jeho odkazy.

Kostol bol natrieskaný, ale kežmarské panstvo sa dostalo dopredu.

– Ľala, hen! – drgol richtára senátor.

Richtár zdúpnel. Neďaleko sedel levočský richtár a hádam celá levočská rada. Ako sa opovážili... nestačí,

KOSTOL SVÄTÉHO DUCHA V ĽUBICI

že sa Levoča s Kežmarkom háda už skoro sto rokov o práva skladu?

– Pri všetkom chcú byť prví, – precedí cez zuby, uvedomujúc si, že sedí v kostole a nemôže vyvolať škandál, tým menej bitku.

– Sú zvedaví ako my. Škoda, že si taký kňaz vyberie menšie mesto, a nie slobodné kráľovské.

– Možno sa bojí.

– Možno, – pripustil richtár a posunul sa ďalej, aby uvoľnil miesto ďalšiemu senátorovi.

–O–

Medzitým však vytlačené výpovede Dr. Luthera vyšli ako malá knižka a do Horného Uhorska, teda aj na územie Slovenska ich nosili študenti, vandrovní remeselníci i kupci. Keďže Rím a kňazi už verejne vystupovali proti Lutherovi, knihy sa čítali skôr tajne. Našli sa však ľudia, ktorí s výpoveďami Luthera vystupovali verejne. Medzi nimi bol aj Tomáš Preisner. V roku 1520 sa dostal na Spiš. Nevieme, kde a či vôbec niekde vystupoval. Jednu správu však máme istú. V tom istom roku prišiel do kostola Svätého Ducha v Ľubici.

Mladý muž sa postavil suverénne pred oltár. Nemal strach. Po nemecky dobre vedel, veď tam študoval.

– Drahí bratia a sestry, som nesmierne rád, že ste mi dali možnosť predstaviť myšlienky Dr. Martina Luthera. Hoci mnohí teológovia hovoria o Dr. Lutherovi ako o „rozbíjačovi“ jednoty cirkvi, skutočnosť je iná. Lutherovi ide výlučne o reformovanie cirkvi. Rozoberme si hlavné myšlienky jeho výpovedí prv, než si všetky prečítame:

V prvom rade píše doktor Luther o pokání. Keď náš Pán a Majster hovorí: „Pokánie čiňte!“, tak chce, aby celý život Jeho veriacich na zemi bol ustavičným pokáním. Nepozostáva to len zo spovede, ale z pravého vnútorného pokánia. Ako sú zriedkaví tí, čo majú opravdivú ľútosť, práve tak sú zriedkaví aj tí, čo získajú opravdivé odpustenie. Každý kresťan, ktorý pociťuje pravú ľútosť nad svojimi hriechmi, má úplné odpustenie trestu aj viny. Opakujem, úplné!

Teraz si niečo povieme o odpustkoch. Všetci sa mýlia, ktorí hovoria, že vďaka odpustku je človek zbavený každého trestu a získa spasenie. Alebo že len čo groš vhozený do truhlice zazvoní, duša vyletí z očistca. Isté je to, že len čo groš zazvoní v truhlici, narastá zisk a lakomstvo. Odpustky, ktoré kazatelia vyhlasujú za najväčšiu milosť, treba naozaj za veľkú milosť pokladať, lebo prinášajú veľký zisk a úžitok. Kresťanov treba poučovať, že ten, kto chudobnému dáva, núdznemu požičiava, ten lepšie

PÁPEŽ LEV X. (1475 - 1521)

robí, ako keby si kúpil odpustky. Lebo skutkami lásky rastie láska a človek sa stáva lepším. Opravdivým pokladom cirkvi je sväté evanjelium o Božej sláve a milosti.

Čo sa týka pápeža: Pápež nemôže nijaké iné tresty odpustiť než tie, ktoré uložil zo svojej vôle alebo podľa cirkevných ustanovení. Nemôže nijakú vinu za hriech inak odpustiť, len keď vyhlási a potvrdí, že Boh ju odpustil.

A napokon si niečo povieme o očistci. Cirkevné ustanovenia, ako sa treba spovedať a kajať, sú uložené iba živým a nič sa podľa nich nesmie ukladať umierajúcim. Kňazi konajú nerozumne a zle, keď umierajúcim ľuďom zadržujú cirkevné pokánia až pre očistec, aby až tam učinili zadosť. Umierajúci už za všetko pykajú svojou smrťou a už odumreli trestom cirkevných zákonov,

a tak právom sú od nich oslobodení. Peklo, očistec a nebo sa asi tak líšia od seba, ako úplné zúfalstvo, temer zúfalstvo a istota spasenia.

Krátko povedané: posolstvo Dr. Luthera spočíva v týchto zásadách: jedine Písmo sväté, jedine Kristus, jedine milosť, jedine viera, jedine Božia sláva. Inej pravdy niet. A teraz si postupne prečítame všetky výpovede Dr. Martina Luthera...

-o-

Vtedy ešte nikto z prítomných poslucháčov netušil, že Ľubica ako jedna z prvých miest Horného Uhorska si vypočuje Lutherove wittenberské výpovede. Ani to nikto netušil, že onedlho v podstate celý Spiš prijme myšlienky Martina Luthera. A nielen Spiš a celé dnešné územie Slovenska, ale aj veľká časť Európy. Samozrejme, že nie zo dňa na deň. A vonkoncom to nešlo ľahko.

Počet priaznivcov Dr. Luthera stále rástol, a to hlavne na tých územiach Slovenska, kde žilo nemecké obyvateľstvo. Zasadol uhorský snem, v ktorom boli o väčšine cirkevní predstavitelia a magnáti. Tí roku 1523 odhlasovali 54. artikul – zákonný článok, podľa ktorého sa všetci „luteráni“ a ich prívrženci považujú za kacírov a majú byť potrestaní nielen stratou majetku, ale aj samotného života. Ale artikul nepomohol. Prívržencov reformácie neustále pribúdalo, dokonca aj na samotnom kráľovskom dvore. Do Rákoša bol zvolaný ďalší snem, ktorý dňa 13. mája 1525 na-

riadil „pamätným“ štvrtým artikulom: „Všetci luteráni majú byť z krajiny vyhubení a kdekoľvek ich nájdú, môžu ich beztrestne zajať, a to nielen cirkevní predstavitelia, ale aj svetské osoby – a dať ich upáliť.“ Ale ani Spiš „nezaostal“. Dňa 10. augusta 1524 spišský prepošť Ján Horváth tiež vydal nariadenie proti luteranom – Mandatum... contra Lutheranos, čo znamená, že Lutherovo učenie zakotvilo už aj na Spiši. (Iróniou osudu je, že ten istý prepošť po niekoľkých desaťročiach sa stal tiež protestantom...)

Môžeme sa spýtať – a čo Tomáš Preisner? Je pravda, čítal Lutherove výpovede pre prijatím prísnych zákonov. Čo s ním bolo potom? A tu sa stretávame s „veľkou neznámosťou“. Vystúpenie Preisnera v roku 1520 komentujú viacerí starší spišskí historici žiaľ bez uvedenia prameňa. Môžeme sa opierať o rukopisné záznamy od v podstate najstaršieho kežmarského historika a farára Kristiána Genersicha (1759 – 1825), ktorý napísal, že Preisner vykonával omše niekoľko rokov v Ľubici. Bol teda ľubickým farárom? Iní historici špekulujú o tom, že bol populárnym kňazom. V histórii kežmarskej cirkvi, prednesenej na presbyterstve roku 1862, sa dokonca uvádza, že sa mal Preisner stať 6. októbra 1520 kežmarským kazateľom a mal z tohoto mesta aj pochádzať! Podľa Genersicha mal sa Preisner stať kežmarským farárom až roku 1525. Dokumentov však o tom niet

a meno kňaza sa nenachádza ani v súpise obyvateľov – platičov dane Kežmarku z tohoto obdobia. Genersich však ďalej uvádza, že z Kežmarku Preisnera zavolali do Bardejova, kde sa mal stať slovenským kazateľom a mal sa dokonca stretnúť so slávnym pedagógom Leonardom Stöckelom (1510 – 1560), žiakom Luthera i Melanchtona. Potom však údaj z Evanjelickej encyklopédie nie je správny – uvádza, že Preisner bol v Bardejove v rokoch 1580 – 1600. Genersich napísal ešte jednu neuveriteľnú vec, že Preisner sa dožil údajne až 109 rokov! Nech je už pravda hocijaká, faktom je, že Preisner svojím odvážnym činom zapísal Ľubicu do dejín evanjelickej cirkvi.

Ďalším šíriteľom reformačných myšlienok na Spiši bol Juraj Leudischer, ktorý pochádzal z Levoče. Do Ľubice prichádza z Toporca a pôsobí v nej od roku 1542 až do roku 1546. Vlastnými veriacimi bol však obvinený z luteránizmu, a tak pozbavený svojho úradu. Po Leudischerovi úrad Ľubického farára zastával Šalamún Regner. On najskôr nebol veľkým zástancom reformácie, no neskôr sa pridá k Lutherovej reformácii. V tom období sa ku evanjelikom začali hlásiť masy ľudí, ktorí dovtedy využívali katolícke kostoly Svätého Ducha a Nanebovzatia Panny Márie. Využívali ich aj naďalej, no však s obsahom reformačného učenia. K ďalším farárom patrili Laurentius Serpilius, Valentius Hortensius, Peter Turcus,

Johannes Serpilius, Johann Stöckel, Johann Hellner a Mathäus Vitti.

V roku 1663 začal pôsobiť v Ľubici farár Abrahám Eckhard, ktorý pochádzal zo Sliezska a počas jeho pôsobenia sa začalo písať obdobie protireformácie. Dňa 26. augusta 1671 museli Ľubickí evanjelici odovzdať kostol Svätého Ducha a v roku 1674 odchádza aj farár Eckhard spolu s diakonom Johannom Groszom do Čiech. Skôr než opustil svoj cirkevný zbor, napísal do matriky po latinsky tieto slová: „V roku 1674, 2. mája, bolo zvestované vyhnanstvo všetkým starostlivcom ľudských duší XIII. miest, aj mne. Nechajte nás odísť, pretože Zem patrí Bohu a všade sme pod ochranou neba. Vyhnancom bol aj Kristus, slušalo nám byť jeho nasledovníkmi, čím sme aj jeho údmi. Požehnaj Páne, vás, mojich milovaných! Nežiaľte nad mojim odchodom. Vytrvajte vo viere! V blízkom čase sa stretne-
me tam, vo večnosti! Amen!“

Dňa 4. marca 1676 knieža Lubomirsky, ktorý mal v správe zálohované mestá Poľsku (stalo sa tak roku 1412 a patrila medzi ne aj Ľubica), nariadil, aby všetci evanjelici spišských miest pri príležitosti veľkonočnej spovede zanechali svoju vieru a navrátili sa do lona katolíckej cirkvi. Dňa 7. apríla 1676 potrestal Lubomirsky mesto Ľubica pokutou 10 dukátov, pretože na jeseň získali vo voľbách mestského predstavenstva evanjelici 3 mandáty a starosta bol tiež evanjelik. Až 20. mája 1685

STANISLAV HERAKLIUS LUBOMIRSKÝ (1642 – 1702)

ľubovniansky hradný kapitán povolil evanjelikom bohoslužby, ale iba v súkromných domoch. Nesmeli používať hudobné nástroje, ani kazateľnicu a rovnako nemohli ani hlasno spievať, aby nevyrušovali susedov. K bohoslužbám pre evanjelikov slúžil dom č. 127, v ktorom dnes sídli obecný úrad. Dňa 29. júla 1694 povolil Heraklius Lubomirský zriadiť modlitebňu v dome č. 103, v ktorom dnes býva zborový dozorca CZ ECAV na Slovensku Kežmarok Ing. Jozef Horváth so svojou rodinou.

Evanjelici až Tolerančným patentom z roku 1781 mali zaručenú čiastočne náboženskú slobodu. Povolenie postaviť si svoj kostol mohli obce s viac než 100 evanjelickými rodinami. Podľa sčítania ľudu z roku 1732 žilo v Ľubici 1628 evanjelikov, 983 rímskokatolíkov a 4 gréckokatolíci. Podľa posledného sčítania ľudu z ro-

ku 2011 žije v Ľubici 90 evanjelikov, 3240 rímskokatolíkov, 238 gréckokatolíkov. Obrovský pokles evanjelikov nastal po II. svetovej vojne, keď 21. marca 1946 bola vydaná vládna smernica k organizovanému odsunu Nemcov. Táto smernica zasiahla nielen ľubických nemeckých evanjelikov, ale celý Spiš.

So stavbou evanjelického kostola v Ľubici sa začalo v roku 1784. Miestni evanjelici svojou horlivosťou a obetavosťou rýchlo napredovali a kostol bol už koncom leta roku 1786 postavený. Posviacku kostola vykonal 3. septembra senior XIII. spišských miest Andrej Czirbesz. V roku 1858 bola ku kostolu pristavená veža, do ktorej umiestnili vežové hodiny a tri veľké zvony. Kostol tak dostal novorománsku fasádu. Interiér kostola zdobí barokovoklasicistický oltár a baroková vyrezávaná kazateľnica. Naposledy pôsobiacim farárom samostatného Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Ľubica bol Konštantín Mohr. Na ľubickej fare však od roku 1962 do roku 1972 býval farár CZ ECAV na Slovensku Spišská Belá Ján Pavlovič, ktorý duchovne zaopatroval aj CZ Ľubica. Od 1. januára 2006 bola Ľubica ako filiálka pričlenená k Cirkevnému zboru ECAV na Slovensku Kežmarok.

Ľubica dnes

V Ľubici sa bohoslužby konajú každý druhý týždeň a vo všetky cirkevné sviatky. K počúvaniu Božieho slova sa tu stretáva do 30 ľudí, čo predstavuje až tretinu zboru. Na mi-

sijných aktivitách CZ Kežmarok sa táto filiálka podieľa predovšetkým prípravou rôznych detských a dospeláckých aktivít, napr. Detský ples, ktorý je venovaný nejakej biblickej postave alebo príbehu ako bola kráľovná Ester, Noach či Dávid a Goliáš. Deti sú priamo vtiahnuté do príbehu ako aktéri, a tak si viac biblický príbeh zapamätajú. Aby sa skutočne cítili ako na kráľovskom dvore, alebo v Noemovej arche, tak k tomu je potrebné vyrobiť množstvo rekvizít. No za ten výraz prvotného prekvapenia a následný úsmev na tvári, keď vchádzajú do Noemovej archy alebo na perzský kráľovský dvor, stojí určite za to. Týmto sa chcem poďakovať manželom Jendrušákovcom a ich rozvetvenej rodine, ktorí sa obetavo podieľajú na príprave týchto misijných aktivít.

Posledné roky zasväcujeme deti aj do cukrárskeho tajomstva, ktoré mne ako zborovému farárovi nie je vzdialené. Pečenie vianočných perníkov a koláčikov im robí nielen veľkú radosť, ale učí ich aj tvorivosti. Všetky dobroty, ktoré sa podaria, poslúžia obyvateľom domova dôchodcov, ktorých chodíme pozdraviť s vianočným programom a pri tejto príležitosti im deti odovzdajú vianočné pečivo. Je to jedna z milých aktivít, pri ktorej si môžu uvedomiť, aké je dôležité nezabúdať na takýchto ľudí, ktorých máme čoraz viac okolo seba.

Aj na Deň detí si vždy vymyslíme nejaké pekné aktivity. Putova-

nie izraelského národa z Egyptskej krajiny do zaslúbeného Kanaánu, prechod cez Červené more, nosenie truhly zmluvy, spoznávanie Lutherovho života od jeho detstva cez pribitie 95. výpovedí až po vydanie Augsburského vyznania, alebo rôzne výlety, na ktorých spoznáваме kultúrne dejiny evanjelickej cirkvi – to všetko dokáže pripraviť pár ľudí z malej filiálky pre duchovný rast celého cirkevného zboru.

Veľmi zodpovedne sa pripravovalo aj 500. výročie prečítania Lutherových výpovedí. Niečo sa vydarilo, niečo sa muselo zmeniť kvôli nečakankej pandémie.

Toto významné výročie sme si pripomenuli na Zborovom dni, ktorý sa konal 22. augusta 2020 v evanjelickom kostole v Ľubici a v jeho príľahlej záhrade. Tá účastníkom poskytla príjemné prostredie v tieni stromov uprostred slnečnej soboty. Ako hostí sme privítali riaditeľku archívu v Spišskej Sobote PhDr. Boženu Malovcovú a brata biskupa Východného dištriktu Mgr. Petra Mihoča.

V prednáške o Príchode reformácie na Spiš so zreteľom na Ľubicu nám Dr. Malovcová predstavila obdobie, v ktorom sa udomáčňovalo reformačné učenie na území Spiša. Okrem Tomáša Preisnera Spiš poznal aj Martina Ciriaka z Levoče, ktorý bol priamym žiakom Dr. Martina Luthera vo Wittenbergu. Medzi základné pramene o šírení sa reformácie na Spiši patrí slovenský preklad Sperfoglovej kroniky od Júliusa

Sopku. Sperfogel bol kronikárom žijúcim v Levoči, kde od roku 1514 až do svojej smrti v roku 1537 zaznamenával udalosti a dianie svojej doby. Ďalším dôležitým zdrojom pre históriu Spiša je Matricula Molleriana, ktorá sa nachádza v archíve Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok, alebo Hainova kronika, ktorá je majetkom Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Levoča.

Bratovi biskupovi Mihočovi sme v diskusii položili jednu dôležitú otázku: Ako prežiť v ECAV? Cirkev aj v dnešnej dobe a pluralitnej spoločnosti prechádza rôznymi úskalia, ktoré je potrebné riešiť a na ktoré je potrebné hľadať odpovede v duchu Kristovho evanjelia. Je dôležité, aby sme si uvedomili, že v Evanjelii-

keď cirkvi nemáme len prežiť či nejakو prežívať, ale predovšetkým duchovne a bohato žiť. Ako sa dá teda prežiť v ECAV? Jedine s Kristom! Skrze Neho môžeme prijať opravdivé bohatstvo pre svoj život. No cesta s Kristom je aj cestou utrpenia, ktorú On sám podstúpil, keď kráčal smerom do Jeruzalema. Tu sa završila Božia misia vo svete a práve na tomto mieste nastalo aj Ježišovo povýšenie. Čím však Ježiš bol bližšie k Jeruzalemu a ku krížu, tým menej ľudí Ho nasledovalo. Až nakoniec ostáva na kríži úplne sám. Brat biskup v tejto súvislosti nám položil nasledovné otázky: Aká je naša cesta v našej cirkvi ako Kristových nasledovníkov? Kde je natočená naša duchovná tvár? Je naša služba cestou

NAFUKOVACÍ HRAD A VEĽKÁ ŠMÝKAČKA V KOSTOLNEJ ZÁHRADE

prinášania obetí z vďačnosti za Kristovu obeť, alebo naše nasledovanie má svoje limity v sympatiách a pozitívnej odozve ľudí okolo nás? Vieme dnes jasne zadefinovať, aké je poslanie našej cirkvi? Skúmame nanovo, čo učí? Hľadáme spôsoby, ako lepšie slúžiť? Niekedy v živote kričíme, bijeme sa do našich evanjelických prs, a pritom nestojíme tvárou k Jeruzalemu, mnohí nestoja o život v cirkvi, nestoja tvárou ku svojmu chrámu, k spoločenstvu. Tak sa nedá žiť a ani prežiť v cirkvi. Nakoniec na otázku Kežmarskej televízie: Ako sa dá prežiť v cirkvi? Brat biskup odpovedal, že cirkev, ktorá je položená na Kristovi, prežije a my máme tú milosť, že môžeme žiť v nej plný a plnohodnotný život skrze Ducha Svätého.

Kým sa tieto vážne témy rozoberali v priestore evanjelického kostola v Ľubici, pre deti bol pripravený program v kostolnej záhrade, súťaže a ako odmena nafukovací hrad a veľká šmýkačka. Všetkých zaujali miestni hasiči, ktorí predstavili svoj hasičský zbor. Ten v roku 1879 založila miestna nemecká evanjelická cirkev. Hasiči ukázali jeden zo svojich pokladov – veterána, staré hasičské auto, o ktoré sa príkladne starajú. Na nových hasičských vozidlách prezentovali, ako prebieha zásah pri požari a nakoniec deťom dali vyskúšať silu prúdnice, ktorou prechádza voda pri hasení požiaru. To bola asi najväčšia zábava, pri ktorej nielen deti, ale i niektorí dospelí zmokli do nitky. Nechýbalo ani občerstvenie v po-

dobe kotlíkového gulášu pripraveného z diviny a vynikajúcich koláčikov, ktoré napiekli sestry z Ľubice.

Zborový deň je pre nás jednou z príležitostí, ako môže celá rodina prežiť krásny deň naplnený mnohými duchovnými zážitkami, ale i rôznymi príjemnými stretnutiami s bratmi a sestrami z domáceho cirkevného zboru. Toto okružle výročie nás však ako potomkov reformácie zaväzuje i k tomu, aby sme sa v cirkvi naučili nielen prežívať, ale skutočne žiť bohatý život s Kristom, ktorý sa nám ponúka vďaka Božej milosti každého dňa.

Žiaľ, priamy prenos slávnostných bohoslužieb dňa 31. októbra sa 2020 uskutočnil v prázdnom kostole – bez účasti domácich viery a pozvaných hostí z Tatranského seniorátu, a to kvôli zlej epidemiologickej situácii s koronavírusom. No však i táto skúsenosť nás všetkých učí trpezlivosti a pokore pred Bohom. Napriek všetkým opatreniam mohlo Božie slovo zaznieť z tohto chrámu prostredníctvom televízneho prenosu z úst brata biskupa Východného dištriktu Petra Mihoča, seniora Jaroslava Matysa a ďalších bratov farárov a sestier farárov, ktoré poslúžili liturgiou.

V závere bohoslužieb bola na kostole odhalená pamätná tabuľa, ktorá bude pripomínať ďalším generáciám 500. výročie od prvého prečítania Lutherových 95. výpovedí na území Slovenska.

Roman Porubán – Nora Baráthová

Kázeň na Pamiatku reformácie

pri 500. výročí od 1. prečítania 95 výpovedí

Dr. Martina Luthera na území Slovenska

Tomášom Preisnerom v rímskokatolíckom kostole
Svätého Ducha.

31. október 2020, evanjelický kostol v Ľubici

Evanjelium podľa Lukáša 3,1-6:

„V pätnástom roku panovania cisára Tiberia, keď Pontský Pilát bol vládaťom Judska, Herodes tetrarchom Galiley, jeho brat Filip tetrarchom Iturey a Trachonitidy a Lyzaniás tetrarchom Abilény, za veľkňazov Annáša a Kaifáša, prehovoril Boh na púšti k Jánovi, synovi Zachariášovmu. Ján chodil po celom okolí jordánskom a kázal krst pokánia na odpustenie hriechov, ako je napísané v knihe rečí proroka Izaiáša. Hlas volajúceho na púšti: Pripravujte cestu Pánovi, vyrovnávajte Mu chodníky; každé údolie nech je vyrovnané, každý vrch a kopec znížený; čo je krivé, nech sa vyrovná, a hrboľaté cesty nech sú uhladené. A všetci ľudia uvidia spasenie Božie.“

Milí bratia a sestry v duchovnej službe, milí televízni diváci, tohtoročné výročie Pamiatky reformácie sa vpíše do pamäti našej generácie. Uplynulo 500 rokov od prečítania Lutherových 95 výpovedí proti odpustkom na pôde dnešného Slovenska, ktoré v katolíckom chráme sv. Ducha v Ľubici prečítal farár Tomáš Preisner. Táto výnimočná dejinná udalosť na celé stáročia nábožensky, aj spoločensky ovplyvnila nielen prostredie Kežmarku, ale aj život slovenského národa. Udalosť, ktorá bola začiatkom duchovnej obnovy, duchovného pohybu vo vnútri vtedajšej cirkvi, ale aj celej spoločnosti. Udalosť, na začiatku ktorej silno rezonovala výzva k vnútornej zmene: Pokánie čiňte...

Tento medzník si pripomíname za zvláštnych okolností. Druhá vlna pandémie udrela s novou silou a obrazne povedané, premieňa mnohé oblasti života na púšť. Žijeme s rôznymi obmedzeniami, ktoré nás vedú k určitej dávke striedmosti. Opatrenia nás vyviedli do samoty, do ticha našich domácností, v cirkvi sme boli vyvedení von z našich chrámov. Strach a rôzne konšpiračné sily spochybňujúce veľkosť nebezpečenstva mnohých zvädzajú z cesty hľadania pravdy. Ocitli sme sa v priestore, kde dennodenné správy o počte nakazených, či o tých, ktorí podľahli chorobe, dýchajú na nás pach smrti. Odrazu sa stretávanie s blízkymi ľuďmi pre nás stáva hrozbou – nik si nie je istý, či nie je nositeľom

nákazy. V jednej chvíli sa rozbehnutý politický, ekonomický, multikulturný svet stáva púšťou, kde sa učíme žiť s obmedzeniami, v samote, tichu, vystavení riziku nebezpečnej nákazy. Mnohí sa proti obmedzeniam búria a bez zodpovednosti sa snažia tváriť, že môžeme žiť aj ďalej neobmedzený život. Naša situácia sa v mnohom podobá púšti pri Jordáne. Podľa židovských predstáv bola púšť priestorom smrti a zlých síl, priestorom života s obmedzeniami, života v jednoduchosti a striedmosti. Bola miestom, kde zaniká život.

No biblický text L 3,1-6 nám hovorí, že nehostinná púšť sa stala aj priestorom reformného hnutia – priestorom, kde Boh prehovoril k Jánovi. V čase politickej vlády cisára Tibéria, Pontského Piláta – postáv, ktoré vplyvne prehovorili do životov vtedajších ľudí, v čase náboženských vodcov Annáša a Kaifáša, ktorí zabezpečovali náboženský chod vtedajšieho kultu, prehovoril Boh na púšti k Jánovi, synovi Zachariáša. Tí, ktorí videli len svoje politické a náboženské záujmy, tí, okolo ktorých sa točil vtedajší svet, tí, ktorí žili vo veľkom hluku doby, ostali hluchí voči Božiemu hlasu. Boh prehovoril k Jánovi v tichu a striedmosti púšte. Boh prehovoril k Jánovi – to bol začiatok reformnej obrody celého okolia Jordánu. Je pozoruhodné, že na miestach, kde to nik nepredpokladal, mimo náboženskej prevádzky Božieho ľudu, mimo pozornosť vtedajších náboženských pred-

staviteľov, Boh prehovoril v púšti k Jánovi, a to bol začiatok reformného pohybu v okolí Jordánu.

Začiatkom každej reformácie je skutočnosť, že Boh prehovorí do života človeka. Iba tí, ktorí začuli hlas zhora, môžu sa stať hlasom volajúcim na púšti. Inak tomu nebolo ani v čase Lutherovej reformácie. Dnes si pripomínáme 500. výročie prečítania 95 výpovedí proti odpustkom na území dnešného Slovenska, ktorými chcel M. Luther vzbudiť verejnú diskusiu o stave života vtedajšej cirkvi. Chcel diskutovať, či sa z náboženského kolobehu nestratil Boh. Pokánie číňte... tak znie základná výzva Lutherových téz, ktorá sa ako blesk preniesla z wittenberských študentských lavíc do prostredia duchovnej púšte cirkvi vtedajšieho Rakúsko-Uhorska vo zvesti Tomáša Preisnera. Reformačný pohyb v okolí Wittenbergu tiež spô-

sobila skutočnosť, že Boh prehovoril k Lutherovi svojím slovom. Jeho zážitok vo veži „Turmerlebniss“, jeho cesta hľadania milostivého Boha začala reformáciu. Preto „sola scriptura“, jedine Písmo, lebo takto Boh aj dnes prehovára do života ľudí.

Už niekoľko týždňov premýšľam nad súčasnou situáciou v cirkvi aj spoločnosti. **Kladiem si otázky, ktoré vyplávali práve v tomto čase na povrch:**

– Môže nám dnešná situácia poslúžiť k niečomu dobrému? V akom stave je naša cirkev, naše vzťahy v nej, v akom stave je náš vzťah k Bohu, kde stojí Boh v našich rodinách, v akom stave je naša spoločnosť. Potrebujeme reformy? Potrebujeme obnovu vzťahov? Existuje cesta reformácie, obnovy, návratu k tomu, čo sme stratili? Nestratilo sa dobro z ľudských srdiec? Nestratila sa potreba pokánia a schopnosť priznať si chybu? Je pokánie slabosťou alebo mocou, ktorá podnecuje zmenu? Nemáme radi, ak nám niekto hovorí do života, ale čo ak v tejto situácii chce nanovo prehovoriť sám Boh, Tvorca, ktorý stojí nad týmto svetom.

– **Čo ak**, podobne ako kedysi na púšti pri Jordáne, alebo v mníšskej Lutherovej cele, chce cez súčasnú situáciu Boh prehovoriť aj k nám dnes?

– **Čo ak** nás dané obmedzenia majú naučiť novej striedmosti a novému prístupu k veciam, prírode?

– **Čo ak** tento čas púštného ticha a samoty nás má naučiť v živo-

te stíchnuť, aby sme v mediálnom hluku, hlasného politického či ekonomického boja začuli nový, možno nepoznaný, či neobjavený tichý hlas, ktorý nás volá k bytostnému návratu k Bohu?

– **Čo ak** tento čas mimo našich chrámov a spoločenstiev, čas vyvedenia do púšte má byť časom osobných modlitieb, zmeny myslenia, časom, keď novým spôsobom Boh prehovorí do našich srdiec?

– **Čo ak** v tomto čase má okrem veľkých reforiem v zdravotníctve, súdnictve, školstve, životnom prostredí, či iných oblastiach, ktoré sú nevyhnutné, prebehnúť aj veľká reforma ľudského srdca, reforma vzťahu k Bohu a reforma vzťahu k blízkym?

– **Čo ak** nám tento čas ponúkne vidieť naše manželské, rodičovské, susedské, ekumenické, národnostné vzťahy v novom svetle, kde by sme nanovo spoznali rozmer pokory, vzájomnej spolupatričnosti, ľudskej pomoci?

Posledné mesiace odhalili pravdu o stave ľudských vzťahov, o stave našej spoločnosti, o schopnosti ako národ zomknúť sa a v zodpovednosti jeden za druhého, aj na úkor svojho pohodlia, podriaďiť sa pre dobro blízkych. V mnohých prípadoch odhalili pravdu, že Boh ešte neodišiel z ľudských srdiec, ale v mnohých odhalili bytostnú prázdnotu. Aj v týchto časoch Boh chce prehovoriť do našich životov a takto spustiť bytostný proces reformácie nášho

vnútra, vzťahov. Využime tento čas, stíchňime v hluku mediálnej vojny, vráťme sa k Božiemu slovu v rodinách, osobnom živote, aby Boh mohol prehovoriť.

Tí, do života ktorých prehovoril Boh, sa stávajú hlasom volajúcim na púšti. Jánov jednoduchý spôsob života – strava, jednoduchý odev..., boli zrkadlom jeho životných hodnôt. Hodnotu jeho života neurčoval ani odev, vzhľad, výzor, ani to, čo jedol. Jeho životný štýl bol svedectvom, komu zasvätil svoj život. Čomu alebo komu sme zasvätili my naše životy? V tomto čase rôznych obmedzení, keď je nutné sa uskromniť, dokážeme to prijať bez reptania a s pokorou? Reformácia sa deje len cez ľudí, v živote ktorých je súlad medzi poznaným a žitým. Ak chceme iných volať k zmene, k reformácii, musíme najskôr my sami prejsť touto zmenou. Spôsob nášho myslenia, vyjadrovania doma, v práci, na sociálnych sieťach je obrazom, ako hlboko sa nás dotklo Božie slovo. Luther spustil reformačný pohyb, keď žiadal od vtedajšej cirkvi, aby zosúladila poznané s praktický životom. Skoro všetkých 95 výpovedí sa dotýka tohto konfliktu. Možno aj preto cirkev prestala byť hlasom volajúcim na púšti. Ako je to so zmenou v našich životoch?

Reformáciu prinášajú tí, ktorí sa v pokore stávajú volajúcim hlasom. Ján napriek popularite a davom, ktoré ho vyhľadávali, nepodľahol pokušeniu dôležitosti. On sa

neidentifikoval ako mesiáš, dokonca sám seba nevnímal ani ako proroka. Sám o sebe hovorí, že je hlasom volajúceho. On volá, pozýva k pokánIU, nikoho neznásilňuje ani nikým nemanipuluje. Zmena mysle sa nerodí zo zastrašovania, to by nebolo pravé pokánie. Ján vedel, že za ním ide niekto väčší, ako je on. Vedel, že za ním stojí Niekto dôležitejší, ako je on. Vedel, že v Kristovi, ktorému má pripravovať cestu, sa zjavil zmysel ľudského života. Toto poznanie ho vnútorne zorientovalo v prostredí púšte pri Jordáne. Na púšti nie sme sami – práve tam, kde je človek bezmocný, zmietaný ťažkými okolnosťami, si má uvedomiť, že za ním stojí niekto oveľa väčší, ako je on sám, a že vlastne v živote ide o Neho. Toto bol reformačný objav v Lutherovom srdci – „Sola redemptioni Christi“. Nič viac a nič menej, jedine Kristova milosť, prijatá vierou cez zjavené slovo. V otázke poznania zmyslu života, zmyslu pochopenia aj ťažkých vecí nie si sám. Stojí za tebou Niekto, kto dáva tvojmu životu zmysel a chce ti ukázať cestu, ktorá má zaslúbenie večnosti. Tou cestou je Kristova cesta – prinesenia obete, darovanej milosti, cesta zmierenia a nájdania novej spravodlivosti. Nie je závislá od toho, akí sme my, a čo dokážeme, ale je závislá od Jeho postoja k nám, od Jeho lásky. Tá ľudským egom zarastená cesta obetovania, po ktorej dnes už kráča len málo ľudí, je cestou záchrany. Som vďačný, že aj dnes ces-

tou prinášania obetí času, na úkor vlastného pohodlia, rodiny, zdravia, či seba samých kráčajú denne mnohí zdravotníci, zápasiaci o ľudský život.

Prorok Ján aj Luther, a v dejinách mnohí iní, sa stali pripravovateľmi cesty – na púšti sa máme pripraviť na príchod. Príprava spočíva v základnej výzve reformácie, aj Lutherových téz: *Pokánie čiňte, a verte v evanjelium*. Vyrovnáť chodníky, v pokore znížiť kopce ľudského ega, či pýchy, zdravým seba prijatím, zasypať všetky údolia, kde sa cítime ako menejcenní. Vyrovnáť pokrivené chrbty, ktoré často strácajú chrbtovú kosť pri pomenovaní pravdy, a uhladiť hrboľaté vzťahy rozbité ľudskou samolúbošťou, ješitnosťou, či hlúposťou. Aj takto môže vyzeráť cesta reformácie.

Cesta „zmeny mysle a životnej orientácie, ale je to aj cesta zmeny konania“. Za Jánom prichádzajú ľudia s otázkou: čo robiť? Ján im hovorí: ak máte dve košele, venujte jednu tomu, kto nemá. Colníkom radí nevyberať viac, ako im prikázali a vojakom aby pristávali na svojom žolde. Pokánie má mať dosah na naše konanie. Nie preto, aby sme si niečo zaslužili, ale ako ovocie prijatého odpustenia. Ovocie pokánia má rôzne podoby: deliť sa o to, čo nám bolo dané, aj v týchto ťažkých časoch preukázať spolupatričnosť, lásku, mi-

losrdenstvo, odstraňovať korupciu a nezneužiť svoje postavenie. Ale byť ministrami, služobníkmi, ktorí nekradnú ani neklamú, ale v spravodlivosti hľadajú spoločnú cestu dobra pre druhých. Potrebujeme menej odsudzovania, viac súcitu, viac ocenenia iných, viac vďačnosti, viac pravdy, aj viac lásky, viac hľadať prospech iných a v tom nachádzať aj vlastné životné šťastie. Toto je ovocie reformácie – dôkaz, že aj v tomto čase prehovoril k nám Boh. Hlas, ktorý bude dôveryhodný a obetovaním sa bude kriesiť nový život okolo seba.

Boh neodišiel z tohto sveta, On odišiel len z ľudských srdc. Pokánie je príprava cesty návratu Dobra – Boha do tohto sveta. Cesta, ktorú sám Kristus svojim príkladom života a služby urovnal, znížil, aj zasypal, aby sa púšť mohla zmeniť, zreformovať, zazelenáť novým životom.

Vtedy uvidia ľudia spasenie Božie! Amen.

Mgr. Peter Mihoč
(biskup VD ECAV na Slovensku)

Prihovor pri odhaľovaní pamätnej tabule

500. výročie od 1. prečítania 95. výpovedí

Dr. Martina Luthera na Slovensku

31. október 2020, Evanjelický kostol Ľubica

Modlitba

Modlime sa! Svätý Bože, prosíme Ťa pokorne: Požehnávaj aj naďalej tomuto miestu, aby slová z tohto kameňa boli tiež živým svedectvom o Tvojom milostivom diele medzi nami. Daj, prosíme, aby takéto charizmy, akými je dar služby, dar pravdivej zvesti Tvojho evanjelia boli v cirkvi prítomné i dnes.

Zachovaj nás i našich potomkov pri čistom vyznávaní evanjelia a hodnom užívaní sviatostí. Daj nám a celej kresťanskej cirkvi na zemi Ducha pravdy. Prekaz a zruš všetky zlé úmysly tak, aby sa Tvoje slovo všade posväcovalo a Tvoje kráľovstvo zvíťazilo medzi nami i v celom svete. Chráň nás pred bludným učením a pohoršením. Svojej cirkvi posielaj verných kazateľov a horlivých svedkov Tvojho evanjelia. Svojím Duchom Svätým zobúdzaj cirkvi a svojím slovom v nej spôsobuj nový život, život viery, lásky, nádeje a obetavej služby. Svojej cirkvi buď stálou ochranou a hradom prepevným. Pomôž, aby sme všetci boli osvietení Tvojou pravdou a zachovaj nás pevných vo viere a v pobožnom živote po všetky dni nášho života. Raz nás uveď do osláve-

nej cirkvi v nebesiach a to pre Ježiša Krista, Pána cirkvi a nášho jediného Spasiteľa a Vykupiteľa. Amen.

Prihovor

Bratia a sestry, dnes a v túto chvíľu máme odhaliť pamätnú tabuľu na evanjelickom kostole v Ľubici s týmto obsahom: „*Pri príležitosti 500. výročia od prvého prečítania 95 výpovedí Dr. Martina Luthera na Slovensku. Tomáš Preisner ich prečítal v rímskokatolíckom kostole Ducha Svätého.*“

K čomu má táto tabuľa slúžiť so svojou výpoveďou?

Áno, určite aj histórii, a to v tom zmysle, že 95 téz Martina Luthera, ktoré pribil dňa 31. októbra roku Pána 1517 na dvere zámockého kostola vo Wittenbergu proti predávaniu odpustkom, nemali len svoj lokálny význam, ale šírili sa komunikačnými kanálmi svojej doby do vtedajšieho známeho kresťanského sveta. Témy mali vyvolať univerzitnú polemiku, čo sa celkom tak nestalo. Naopak, tieto tézy spustili v západnej cirkvi vlnu sebakritiky, ktorá neskôr prerástla do reformy v cirkvi. Táto reforma zasiahla cirkvi v duchovno-teologickej rovine a aj vo verejnej správe. Slova „reforma“ by sme

sa ani dnes nemali báť. Znamená totiž dávať do pôvodného stavu, vrátiť k pôvodnému účelu.

Táto tabuľa však nemá slúžiť len histórii.

Má byť výpoveďou a svedectvom o našej kresťansko-evanjelickej identite a tradícii. Tradícia nie je len história. Tradícia (tradíciio lampadis) znamená odovzdať horiacu pochodňu tým, čo prídu po nás. A každá generácia si má ten oheň horiacej pochodne udržiavať sama. Tradícia to je koreň, strom a výhonky. A výhonky majú prinášať ovocie.

Viera a kultúra tých, ktorí tu žili pred nami predsa nepatria do skanzenu a múzea. Patria do nášho srdca, aby sa tam premenili v našu kultúru a v našu živú praktizujúcu vieru v Krista Spasiteľa.

Takto to myslel aj autor – pisateľ svätej epištoly židom 13, 7-8 v., ktorého slová sú citované na tejto pamätnej tabuli: „**Spomínajte na svojich vodcov, ktorí vám zvestovali slovo Božie. Pozorujte, aký bol koniec ich správania, a napodobňujte ich vieru. Ježiš Kristus ten istý včera, dnes i naveky. Amen!**“

A teraz už odhaľme túto pamätnú tabuľu nech svedčí.

Mgr. Jaroslav Matys

Je otázka financovania cirkvi etou či povinnosťou každého kresťana – evanjelika?

V názve článku je jednoduchá otázka, na ktorú existuje len jedna, jednoznačná odpoveď – áno. Pre túto jednoznačnosť by vlastne nemala vzniknúť v našej cirkvi a v zbere žiadna diskusia a nové podmienky, ktoré priniesla zmena zákona číslo 370/2019 Z. z. o financovaní cirkvi s platnosťou od 1. januára 2020 by mala vyvolať radosť a nadšenie. Žiaľ, nevyvolala.

Pri zmene spoločenských pomerov a politického usporiadania štátu v roku 1989 prijalo vtedy akčné plénum Občianskeho fóra 17 téz, ktoré sa postupne splnili s výnimkou jedinej. Odluka cirkvi od štátu. V úcte k pravde treba však priznať, že sa splnila čiastočne. Zrušilo sa priame politické riadenie štátu voči cirkvám, ale nevytvorili sa podmienky legislatívne ani faktické na autonómne financovanie cirkvi.

Prečo je to pre nás také dôležité? Jedno staré japonské príslovie hovorí: „Nie je dobre, ak núdznemu daruješ rybu, je lepšie, ak ho naučíš rybu loviť.“ Túto starú múdrosť možno cielene, možno len náhodou zneužili neprajníci kresťanstva na čele s komunistami, ktorí prijatím zákona č. 218/1949 o hospodárskom zabezpečení cirkvi demoralizovali a paralyzovali samostatnosť cirkvi a dostali ju pod svoj politický vplyv, z ktorého sa plne nevymanila doposiaľ. Naši bývalí duchovní predstavitelia evanjelickej cirkvi to plne pochopili a v Piešťanskom manifeste sa voči tomu rázne vyhranili. Toto vymedzenie, žiaľ, logicky nenašlo odozvu a podporu v legislatíve a exekutíve a systém deštruktívne fungoval viac ako 70 rokov.

Cirkev, či jej jednotlivé konfesie sú samostatným spoločenstvom, ktoré je spájané mnohostrannými väzbami. Aj keď cirkev ako spoločenstvo môžeme v Európe považovať za dominantné, nemožno ho označiť ako celospoločenské. Na Slovensku sa síce v súčasnosti hlási k rímskokatolíckej cirkvi 62 %, k evanjelickej 5,9%, ku gréckokatolíckej 3,8 % veriacich. Avšak už v blízkej ČR, kde sekularizácia života silne pokročila, sú to len 4% veriacich. V Nemecku 23,3% katolíkov a 21,5 % evanjelikov. Tieto štatistiky dokazujú, že cirkev nie je absolútne celospoločenským fenoménom ako školstvo, zdravotníctvo, obrana, a preto ani nie je logické a správne, aby bola za-

bezpečená finančne z celospoločenských zdrojov od neadresných poskytovateľov. Nikto z nás by pravdepodobne nesúhlasil, aby štát z rozpočtu financoval poľovníkov, rybárov, či numizmatikov.

Osobne považujem za správne, aby každá cirkev bola plne financovaná z vlastných zdrojov a štát jej prispieval len na účelové aktivity, ktoré majú charakter celospoločenského prospechu (diakonia, cirkevné školstvo, cirkevné domovy sociálnych služieb, ...) Ak dnes riešime dofinancovanie evanjelickej cirkvi pre rok 2021 v hodnote 1,5 milióna eur, tak by sme sa mali pripraviť na to, že v budúcnosti budeme a chceme riešiť jej ročné financovanie vo výške 7,5 až 10 milióna eur.

Vráťme sa však do dnešnej reality. Synoda na svojom zasadnutí 10.10.2020 v Ružomberku prijala z viacerých alternatív pre rok 2021 model dofinancovania ev. cirkvi vypracovaný Združením evanjelických duchovných. Osobne, a napokon ani náš zbor, nie sme s týmto modelom nadšení. Uvediem v krátkosti len niekoľko dôvodov:

- myslím si, že tento model vzhľadom na viaceré otvorené, neisté a netransparentné veličiny vo výpočte v konečnom dôsledku nevytvorí potrebné zdroje vo výške 1,5 milióna eur
- model nezmyselne zdvojuje zadanie a nie je ekonomický
- model rieši (ak vôbec) len situáciu na rok 2021. Nezakladá systém

mové zmeny, ktoré by v požadovanom algoritme riešili strednodobú budúcnosť

- model je minimalistický a nerieši dlhodobu zanedbanú nefunkčné financovanie Evanjelickej cirkvi
- z lokálneho pohľadu sa kežmarský zbor stáva vysoko nadštandardným poskytovateľom oproti porovnateľným zborom. (To nie je žiadna tragédia, ale bude to limitovať naše finančné zdroje pri správe a udržiavaní rôznorodého majetku zboru)

Vyššie uvedené je môj pohľad ekonóma na problematiku. Mám však na vec aj iný pohľad – pohľad radového evanjelika. Preto ma určite zarmútili mnohé vyjadrenia bratov dozorcov, či iných reprezentantov ev. cirkvi na pracovných stretnutiach v Liptovskom Hrádku či Poprade, ktoré, žiaľ, nemôžem hodnotiť ináč, ako za plytké, vychytalé a účelové. Ešte sme plne nepochopili aktuálnu výzvu a príležitosť dňa. Sme vďační za darovanú rybu, ale pohodlní sa niečo naučiť, pracovať či obetovať. Uspokojili sme sa v blaženej nečinnosti, a je nám jedno, že naši duchovní majú nedôstojné príjmy, že nemáme duchovný dorast na teologickú fakultu, že nedokážeme financovať a rozvíjať celocirkevné aktivity. Naši predkovia budovali kostoly a školy, my už máme vôbec problém efektívne ich spravovať.

Na záver sa vrátim do zborovej reality. Na októbrovom presbyter-

stve bol prijatý jednohlasný zámer, ktorý je potrebné schváliť na konvente, zvýšiť ročný cirkevný príspevok z 10 € na 25 €. Pre rok 2021 je to relatívne uspokojivé riešenie, ale sme len na začiatku cesty. Ak som zachytil spoza dverí šepot (možno som zle počul), že dozorca dal návrh, ktorý sa mu ľahko hovorí, lebo má relatívne nadštandardné príjmy, tak s tým súhlasím. Mojou predstavou a ambíciou je, aby sa nakoniec prijal asignačný model financovania cirkvi, ktorý bude úmerný k príjmom každého jednotlivca. V tomto modeli zrážkou z príjmu, čo musí byť schválené legislatívne, bude financovať cirkev dobrovoľne každý člen. Pre niekoho to bude znamenať 10 € mesačne, pre niekoho 100 € mesačne, resp. viac. Potom sa aj splní to Kristovo biblické, že chudobná vdova dala do chrámovej pokladnice viac, lebo dávala zo svojho mála, ako boháč zo svojho prebytku.

*Ing. Jozef Horváth,
dozorca Cirkevného zboru ECAV
na Slovensku Kežmarok*

Financovanie cirkvi bude vecou nás všetkých

Milí bratia a milé sestry, určite už viete, že cirkvi na Slovensku budú financované inak ako doteraz. Od 1. januára 2020 nadobudol účinnosť nový zákon o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských spoločností. Po 70 rokoch je tu revízia zákona, ktorý vznikol v diametrálne odlišnej politickej i spoločenskej situácii. Jednou z hlavných zmien je, že štát už nebude prispievať na platy duchovných, ale registrovaným cirkvám rozdelí balík peňazí pomerne, v závislosti od počtu veriacich. Výšku štátneho príspevku pre cirkev všeobecne, okrem miery rastu inflácie a valorizácie miezd vo verejnej správe, výrazne ovplyvní aj sčítanie obyvateľstva v roku 2021 a celkový počet veriacich, i členov jednotlivých cirkví. Podľa nového zákona je štátny príspevok iba jedným z finančných zdrojov, hlavný prísun peňazí sa má cirkev snažiť získať od veriacich, darcov, zo zbierok a majetkových výnosov.

Zmena financovania, ktorá tu nebola od roku 1949, je tu, stojí pred nami a je na každom z nás, ako túto zmenu prijmeme. Podľa môjho názoru je zmena nevyhnutná a prichádza, vzhľadom na súčasnú situáciu v našej cirkvi, pomerne neskoro.

Nevyhnutná je preto, aby sme prehodnotili svoj vzťah k cirkvi, ako nám na nej záleží, čo sme ochotní urobiť pre jej budúcnosť. Či sa vieme k cirkvi, k svojmu zboru s ochotou priznať aj finančne.

Že zmena prichádza neskoro, o tom svedčia štatistické čísla a bilancia poukazujúca na potreby financovania aktívnej a slúžiacej cirkvi. Myslím si, že naši bratia farári a sestry farárky si konečne zaslúžia adekvátne mzdové ohodnotenie, ktoré je v súlade so zákonom o minimálnej mzde, či zohľadňuje dobu vykonávania ich duchovnej činnosti. Viem, že služba na vinici Pánovej sa nemeria peniazmi, ale budeme mať dosť pracovníkov, keď záujem o povolanie do služby farára v posledných rokoch výrazne klesá a možno je to práve aj kvôli finančnému ohodnoteniu?

Problematika financovania cirkvi je v posledných mesiacoch dosť rezonujúca téma. Na stretnutiach predsedníctiev cirkevných zborov na úrovni dištriktu i seniorátu sme pracovali so štyrmi návrhmi, tzv. modelmi financovania ECAV. Názory a reakcie zúčastnených na týchto fórach boli rôzne, možno aj kvôli obavám, ako túto situáciu zvládneme v zboroch. Aj naše zborové

presbyterstvo riešilo s vážnosťou túto aktuálnu problematiku a dospelo k záveru, že bude nevyhnutné zvýšiť členský cirkevný príspevok. A preto Vás chcem, milí bratia a sestry, aj touto cestou poprosiť a hlavne povzbudiť k ochote prijať výzvu apoštola Pavla: „**Každý (nech dá), ako si umienil v srdci, nie z neochoty alebo prinútenia, lebo ochotného darcu miluje Boh**“ (2K 9,7).

Nebudme ľahostajní, ani povrchní, pretože tu nejde len o penia-

ze, v hre nie je len budúcnosť našej cirkvi, ale aj náš osobný duchovný život, ten časný i večný.

Pamätajme na to, že finančne podporiť svoju cirkev nie je naša povinnosť, ale predovšetkým právo jej člena. Verím, že spoločne a s pomocou Božou to zvládneme tak, že financovanie cirkvi bude naozaj vecou nás všetkých a budeme na to hrdí.

Ivana Prelichová,
zástupkyňa dozorců CZ ECAV
na Slovensku Kežmarok

Chceme mať v zbore opustené chrámy?

Znovu trocha provokujúca otázka v názve príspevku. Na rozdiel od tej predchádzajúcej použijem pri odpovedi trochu diplomatickejší tón. Nemali by sme chcieť!

Nebudem teraz rozoberať už všetkým známu problematiku špecifickosti nášho kežmarského zboru a všeobecne aj iných zborov na Spiši a Gemeri, kde došlo v dôsledku demografických zmien hlavne po roku 1946 k výrazným zmenám v podmienkach fungovania zborov.

Ako ilustráciu poznámku uveďme už mnohým odo mňa počutú hlášku, že v našom zbore s počtom cirkevníkov 777 máme v kostoloch viac miest na sedenie, ako je počet sedení na popradskom zimnom štadióne.

Áno, je to tak, tých kostolov je deväť. Aktívny a duchovný život sa rea-

lizuje v piatich kostoloch (dva v Kežmarku, v Ľubici, vo Veľkej Lomnici a Stráňach pod Tatrami). Štyri kostoly (Vrbov, Huncovce, Rakúsy, Tvarožná) sú po celý rok zatvorené.

Kostol je síce formálne len stavba, nehnuteľnosť, kultúrna pamiatka, koncertná sála či turistická atrakcia, ale fakticky je omnoho viac. Tak, ako bol pre Židov chrám v Jeruzaleme posvätným miestom stretávania sa so živým Bohom, tak sú aj naše kostoly pre nás veriacich obdobným miestom intímneho prežívania spoločnosti veriacich.

Ak už história udelila niektorým kostolom osud opustených, máme sa s tým zmieriť a prijať to ako nevyhnutnosť? Myslím, že nie a vidím okolo seba, že takto zmyšľala absolútna väčšina spoluveriacich v zbore. Ak sme aj v minulosti z logických

INTERIÉR KOSTOLA VO VRBOVE

a ekonomických nevyhnutných dôvodov na niečo pozabudli, tak teraz mŕľovými krokmi realizujeme nápravu.

Na zborovom konvente vo februári sme sa, či už vo forme oficiálneho uznesenia respektíve neformálnej dohody pri káve uzniesli, na revitalizácii kostolov vo Vrbove, Huncovciach a Tvarožnej. Aj napriek pandemickým opatreniam, ktoré boli do značnej miery limitujúce, sme prikočili k dielu. Po jarnom upratovaní kostola vo Vrbove sme realizovali komplexné reštaurovanie oltára s výmenou reštaurovaného oltárneho obrazu a opravy ohrádky oltára. Reštaurovali sme krstiteľnicu a vchodové dvere a ďalšie drobné opravy.

V kostole v Huncovciach sme realizovali vonkajšie hydroizolačné práce, interiérovú maľbu, reštaurovanie a opravu organu a v rozpracovaní je umelecky zaujímavý nový oltárny obraz.

V Tvarožnej sa podarilo dokončiť modlitebnú miestnosť na bývalej fare, ktorej dominuje nádherný luster.

Určite je toho ešte dost, čo je potrebné urobiť, ale s týmto kolektívom a odhodlaním to nebude problém. Za pochvalnú zmienku stojí aj strohý fakt, že mnohé práce boli realizované a financované individuálnymi členmi či rodinami zboru, bez nároku na zdroje z cirkevného rozpočtu.

Mojou osobnou ambíciou, o ktorej môžeme diskutovať, je cieľ, aby sme v roku 2021 uskutočnili vo Vrbove a Huncovciach dvakrát do roka služby Božie na úkor pravidelných služieb Božích v Ľubici a Veľkej Lomnici a raz ročne sa stretli v modlitebni Tvarožná. Kým sa tak stane, mali by sme sfunkčniť organ vo Vrbove, inštalovať oltárny obraz v Huncovciach. Inštalovať oltár a interiérové vybavenie modlitebnej miestnosti v Tvarožnej a realizovať ďalšie kroky rozpracovaných zámerov (Vrbov – rekonštrukcia elektroinštalácie, oprava omietok a maľba interiéru a reštaurovanie kazateľnice. Fara Tvarožná – exteriérová hydroizolácia, Huncovce – fasáda kostola).

Je skutočne na nás, ako sa v zборе k tomu postavíme. Som si vedomý, že v otvorenej diskusii zaznejú aj logické a opodstatnené námietky. Chceme však ctíť synodálne demokratické princípy a osobne by som bol rád, ak by sme sa ako väčšina vo zbore rozhodli odpovedať na úvodnú otázku vetou: **Nie, nechceme mať opustené kostoly!**

*Ing. Jozef Horváth,
dozorca Cirkevného zboru ECAV
na Slovensku Kežmarok*

Pýcha predchádza pád

Gemer, kedysi jeden z najbohatších regiónov bývalej monarchie Rakúsko-Uhorska. Ložiská vzácnych rúd, železo, meď, striebro i zlato. Ich ťažba, rozvoj hutníctva a baníckeho priemyslu priniesli regiónu obrovský rozmach a bohatstvo. Dnes je to jeden z najchudobnejších regiónov Slovenska, neprebudený, čakajúci na zázrak, ktorý by ho obživil. V posledný augustový víkend sme sa s manželom Dušanom a Katkou Zwickovou rozhodli využiť príležitosť a zúčastniť sa 4. ročníka prehliadky gemerských kostolov pod názvom: „Gotická cesta otvorená.“

V sobotu ráno sme vyrazili z Kežmarku, prvá zastávka bola pri vodnej nádrži Palcmanská Maša, odtiaľ sme pokračovali do Slavošoviec. Tam sa narodil Pavol Dobšinský, evanjelický kňaz a spisovateľ, ktorého roz-

právky iste všetci poznáte. Okolo jeho rodného domu sme len prešli, lebo naším cieľom bola známa technická pamiatka, nedokončený železničný tunel, ktorý bol postavený v rokoch 1941 až 1944, meria 2400 metrov a spája Slavošovce s Magnezitovcami. Stavebná časť oblúkov tunela je vytvorená ručne opracovanými žulovými kvádrami, niektoré dokonca vážia až do 200 kilogramov. Tunel je možné prejsť peši alebo na bicykli. Je tam úplná tma a keďže sme nemali baterku, prešli sme maximálne 5 metrov a vrátili sa späť, bol to zážitok.

No nie väčší zážitok, ako obec Ochtiná s nádherným evanjelickým kostolom. A tu pre nás začína gotická cesta na Gemi. Obec založili nemeckí kolonisti v 2. polovici 13. storočia, o čom svedčí aj názov obce, ktorý je pravdepodobne odvodený od staronemeckého výrazu pre číslovku osem „ocht“ a podľa historických prameňov osadu založilo práve osem nemeckých rodín so zámerom ťažiť železnú rudu v neďalekom vrchu Hrádok. V roku 1318 sa Ochtiná spomína ako majetok štítnickej vetvy Bubekovcov, ktorí podporili aj výstavbu kostola a neskôr aj jeho výmalbu figurálnymi nástennými maľbami freskovou technikou. Kostol nás privítal v plnej kráse, slávnostne vyzdobený, pripravený byť svedkom manželského sľubu. A keďže v tom čase tiež platili hygienické a preventívne opatrenia proti

SLAVOŠOVSKÝ TUNEL

KOSTOL V OCHTINEJ

šíreniu Covid-19, nechýbala ani dezinfekcia, Roštárska drienkovica, vyrábaná v blízkej obci Roštár. A tak srdečná vďaka patrí bratovi farárovi Martinovi Dudášovi, nielen za poutný a zábavný výklad v kostole, ale aj za to, že myslel na naše zdravie. Obohatení o nové dojmy a zážitky sme sa tešili na Štítnik. Z Ochotínej do Štítnika je len na skok a našťastie ja som sa nedezinfikovala, takže sme mohli ďalej pokračovať v našej ceste.

Štítnik je mesto a svoje slávne časy prežilo v dávnej minulosti ako významné centrum bansko-hutníckeho priemyslu. Pripomínajú to aj historické budovy na námestí, kde sme zaparkovali v blízkosti evanjelického kostola. Pred kostolom nás vítala skupinka mladých Rómov s veľkým magnetofónom. Temperamentná muzika znela na celé námestie a ru-

INTERIÉR KOSTOLA V ŠTÍTNIKU

šila aj výklad sestry farárky Janky Ilčískovej, ktorá nás v kostole sprevádzala. Kostol je nádherná trojlodová stavba, tiež ho dali postaviť Bubenkovci pri založení mesta v roku 1243. Vďaka tomuto rodu je Gemer gotickou perlou Slovenska i druhým Toskánskom. Práve oni svojimi zahraničnými cestami a diplomatickými misiami u pápeža Klementa VI. pritiahli na Gemer talianskych majstrov, ktorí tu založili maliarsku školu. Evanjelický kostol v Štítniku je významný tým, že od stredoveku ostal vzácné nepoškodený a neprestavaný. Nástenné maľby vyhotovené v prevažnej miere talianskou freskovou technikou pokrývali pôvodne všetky vnútorné steny kostola a časť vonkajších stien. Štítnické fresky sú z viacerých etáp od polovice 14. do začiatku 16. storočia, keď sa

RÍM.-KAT. KOSTOL ZVESTOVANIA PANNE MÁRII SO ZVONICOU V CHYŽNOM

kostol stal evanjelickým, a tak sa pri-kročilo aj k jeho obnove v tomto du-chu. Steny boli zabielené a tým aj za-konzervované nástenné maľby, ktoré boli odkryté až začiatkom 20. storo-čia. Okrem fresiek, cenných malieb na drevených emporách, gotické-ho oltára, ranobarokovej kazateľni-ce, emporý s barokovou organovou skriňou, či vysoko položeného bal-kóna s renesančným organom, mňa osobne zaujalo gotické okno s kruž-nicami, ktoré symbolizujú svetský motív, a to sedem slobodných ume-ní, ktoré tvorili základ stredovekej vzdelanosti: aritmetika, geometria, logika, gramatika, rétorika, astronómia a muzika. Takéto svetské sym-boly sú medzi biblickými motívmi niečím výnimočným, také podob-né zobrazenie je v meste Lucca v Ta-liansku. A opäť je tu spojenie s ta-

lianskym umeleckým svetom. A ešte chcem spomenúť, že sa tu zachova-la cenná liatinová krstiteľnica z roku 1454 od majstra Jána zo Spišskej So-boty, sestra farárka o ňom povedala, že bol skutočne majster macher.

Je už poludnie, ale my bez obe-da pokračujeme, veď gotická cesta je otvorená len jeden deň v roku a len do 17.00 hodiny, zostáva ešte dva-násť kostolov. Nie je reálne všetko stihnúť a ani to nemáme v pláne.

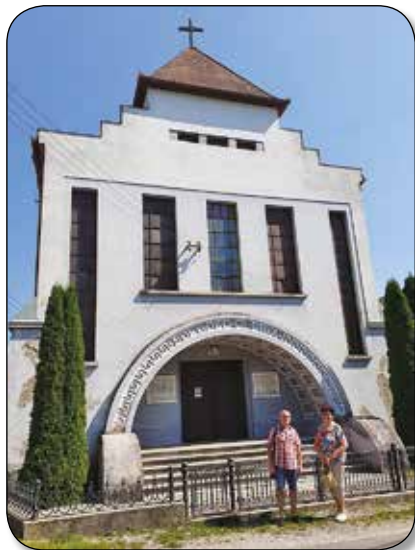
Pokračujeme do malej obce Chyž-né, tu si pozrieme rímsko-katolíck-y kostol Zvestovania Panny Márie. Je to milý jednolodový kostolík z 13. storočia. Zaujme predovšetkým ne-skorogotickým krídlovým oltárom s ústredným súsoším zvestovania Panne Márii, ktorý pochádza z dielne Majstra Pavla z Levoče, pričom sochy anjela a Márie sú bezpochyby dielom

**OLTÁR Z DIELNE MAJSTRA PAVLA
Z LEVOČE V CHYŽNOM**

samotného Majstra Pavla. Freskami je vyzdobená klenba, znázorňujú narodenie Pána Ježiša Krista, klaňanie troch kráľov, či podobenstvo o desiatich pannách. Tiež je zaujímavé zobrazenie dvanástich apoštolov, živo gestikulujúce postavy sú zoradené v troch štvorčlenných skupinách, tvárou k sebe. Vedľa kostola stojí samostatná drevená zvonica z 18. storočia. Je funkčná, zvonenie sme si vyskúšali. V Chyžnom je aj evanjelický tolerančný kostol z rokov 1785-1786, v ktorom pôsobil aj evanjelický farár, básnik a prozaik Samo Tomášik.

Pokračujeme smerom na Kameňany. Po ceste sme urobili krátku zachádzku na Magnezitovce, chceli sme si pozrieť koniec slavošovského tunela, ale sme došli len po evanjelický kostol. Je to celkom zaujímavá novodobá stavba, ktorú sme si pozreli len zvonku, Dušan aj cez kľúčovú dierku. Ďalej sme nešli, Katka s Dušanom sa báli, že na ceste, ktorá bola pred nami celkom rozbije auto, tak sme sa vrátili a zastavili sme sa v Jelšave. Tu sme si po-

EVANJELICKÝ KOSTOL V MAGNEZITOVCIACH

zreli rímsko-katolícky kostol sv. Petra a sv. Pavla, je to reprezentatívna klasicistická stavba s dvomi vežami a krásne zdobeným interiérom.

Z Jelšavy do obce Kameňany je to len 13 kilometrov, ale nám to trvalo takmer hodinu. Cesty na Gemer sú dosť zlé, musela som ísť veľmi pozorne a pomaly. Ale stálo to za to, prechádzame cez Šivetice, vyvýšenie nad obcou je neprehliadnuteľné. V polovici 13. storočia tu bol postavený kostol zasvätený sv. Margite Antiochijskej. Má tvar rotundy a s vnútorným priemerom jedenásť metrov patrí medzi najväčšie stavby kruhového pôdorysu v strednej Európe. V 18. storočí bola prestavaná v barokovom slohu, ale v posledných rokoch sa jej navracia opäť románska podoba, na koľko ju reštaurátori zbavili baroko-

RÍM.-KAT. KOSTOL SV. PETRA A SV. PAVLA V JELŠAVE

vých omietok a obnovili pôvodné románske okná. Šivetická rotunda v 17. storočí patrila evanjelikom.

Kameňany, domy v dedine, ktoré patrili nemeckým kolonistom, poznáčil zub času. Súčasné obyvateľstvo, ktoré posedáva na rozbitých schodoch, sušiac koberce na polámaných plotoch, podobne ako u nás na Spiši, nemá záujem o opravu „vybývaných“ domov. Na miernom kopci, uprostred dediny, stojí opustený, ale zaujímavý kostol z 13. storočia, pôvodne františkánsky, zasvätený kráľovi sv. Ladislavovi. Rovnako ako väčšina gemerských obcí, aj Kameňany prijali koncom 16. storočia reformačné myšlienky a kostol odvtedy patrí evanjelickej cirkvi. Po Šopronskom sneme boli Kameňany artikulárnym miestom. V kos-

EV. KOSTOL V KAMEŇANOCH

tole sa nachádzajú najstaršie maľby, majú asi šesťsto rokov, niektorým svätcom na nich chýbajú oči a ústa, na ich mieste sú vyhlbené malé jamky, v stredoveku ich veriaci považovali za magické. Verili, že ak si smietkami z týchto malieb pretrú oči, vrátia sa im zrak. V interiéri kostola je najmladším klasicistický oltár s olejo-maľbou Pána Ježiša s anjelmi od Jozefa Czauzika, tiež kazateľnica z 1. polovice 19. storočia. Nesmieme zabudnúť ani na vzácny organ z roku 1785 z dielne Františka Eduarda Petznika z Tisovca. Kostol bol sprístupnený verejnosti po dlhom čase práve na tohtoročnej gotickej ceste prvýkrát, nakoľko tu od roku 2011 prebieha generálna obnova. V súčasnosti sa hľadajú finančné prostriedky na ďalšie opravy a práce na kostole i na záchranu samostatnej, vedľa stojacej, zvonice. Prostriedky na obnovu a záchranu kultúrneho dedičstva a pamiatok chýbajú vždy a všade.

V Kameňanoch naša gotická cesta končí, smerujeme do Rožňavy, tešíme sa na obed, či skôr na večeru a ubyto-

V KAMEŇANOCH ZVNÚTRA

vane. Chceme si oddýchnuť, a preto prijímame pozvanie na koncert dychového kvarteta I Fiati, do krásneho evanjelického kostola v Rožňave, ktorý mne osobne učaroval. Koncert bol nádherným umeleckým záverom projektu Gotická cesta.

V nedeľu po raňajkách sa tešíme na služby Božie. Rozhodli sme sa pre neďaleký Betliar, kde sme s Dušanom v evanjelickom kostole spojili svoje životné cesty v jednu spoločnú. Na službách Božích sa schádzame malá skupinka, asi tak dvadsať veriacich. Ako sme sa včera dozvedeli, s účasťou je to podobné aj v iných kostoloch na Gemeri. Omše v Chyžnom sa konajú len na vianočné sviatky, účasť v Ochtinej je 5 veriacich, Štítnik maximálne 30 a Kameňany 0. Ticho čakáme na brata farára či sestru farárku, organ nehrá. Zvláštne chrámové ticho. Ja si spomínam na naše prvé služby

OLTÁR V ROŽŇAVE

Božie v tomto chráme, na krásny spev sestry farárky a na jej zvesť slova Božieho, ktorá nás oslovila i povzbudila. Vtom sa pred takmer prázdne lavice postaví pán, oblečený v rifliach a prečíta celé služby Božie. My spievame piesne zo spevníka, ale nejde nám to, chýba organový sprievod. Odchádzame tak trochu sklamaní, ale hlavne s obavou, čo bude v Betliari o rok a čo ak aj nás v Kežmarku čaká takáto smutná budúcnosť.

Cestou domov vnímame ako bohato je Gemer obdarený krásou prírody, v ktorej majestátné vynikajú i sakrálné pamiatky, dokazujúc, že naši predkovia boli Bohu verní a oddaní. V myšlienkach rekapitulujem našu misiu a prichádzajú mi na um práve biblické slová: „**Pýcha prichádza pred skazou a namyslenosť ducha pred pádom**“ (Pr 16,18).

Ivana Prelichová

Štatistika roku 2020

Pokrstených: 12 ľudí + 1 z CZ ECAV na Slovensku Mengusovce, vedený v matrike bez poradového čísla.

	Meno a priezvisko	Dátum narodenia	Dátum krstu	Bydlisko
1.	Filp Scholtz	09. 12. 2019	09. 02. 2020	Kežmarok
2.	Lujza Tomašeková	06. 09. 2019	15. 02. 2020	Kežmarok
3.	Petra Kriššáková	09. 03. 2020	19. 04. 2020	Mlynčeky
4.	Mia Plačková	10. 12. 2019	12. 07. 2020	Kežmarok
5.	Matteo Mašlonka	09. 06. 2020	17. 07. 2020	Poprad
6.	Kiara Kovalčíková	09. 05. 2020	01. 08. 2020	Tatranská Polianka
7.	Rebecca Kovalčíková	19. 03. 2020	01. 08. 2020	Bratislava
8.	Esther Kovalčíková	19. 03. 2020	01. 08. 2020	Bratislava
9.	Anastasia Čarnogurská	07. 07. 2019	07. 08. 2020	Kežmarok
10.	Stela Zelinová	20. 07. 2019	05. 09. 2020	Kežmarok
-	Lukáš Stromko	06. 07. 2020	06. 09. 2020	Mengusovce
11.	Pavol Vnenčák	20. 06. 2019	15. 09. 2020	Svit
12.	Lea Ferencová	12. 09. 2019	16. 09. 2020	Kežmarok

Požehnanie manželstva: 0

Sobášených: 1 pár Kežmarok: 1; 1 krízne manželstvo

	Dátum sobáša	Meno sobášených	Dátum narodenia	Bydlisko
1.	17. 07. 2020	Marek Mašlonka Dominika Kadurová	17. 01. 1987 17. 02. 1990	Kežmarok Lip. Mikuláš

Pochovaných: 2 ľudia Kežmarok: 1; z toho 1 žena
Lubica: 1; z toho 1 muž

	Dátum smrti	Meno zomrelého	Dátum narodenia	Bydlisko	Vek r-m-d
1.	14. 05. 2020	Laura Jureková	26. 12. 1922	Kežmarok	97-04-18
2.	25. 09. 2020	Zoltán Ivančák	11. 02. 1936	Kežmarok	84-09-15

Prestup: 0
Prihlásený do zboru: 0
Odhlásených zo zboru: 0
Konfirmovaných: 0

Konfirmandi:

1. ročník:

Frisík Rajmund, Konopeusová Sára, Kovalčík Samuel, Magerová Livia, Zgraja Ján

2. ročník:

Ferencová Timea, Handzušová Kamilka, Kubošiová Sára, Tropová Laura, Bartková Alexandra, Božeková Martina, Drozdová Lenka, Drozdová Veronika, Fassingerová Karolína, Kaprál Roland

Vyučovanie náboženstva v školskom roku 2020/2021 navštevuje			
	Kežmarok	Ľubica	Vrbov
1. ročník	6	1	–
2. ročník	9	1	–
3. ročník	9	1	–
4. ročník	9	–	–
5. ročník	7	1	–
6. ročník	5	1	–
7. ročník	5	–	1
8. ročník	7	–	–
9. ročník	3	1	–
Spolu:	60	6	1
Hotelová akadémia: 4 žiaci			
Gymnázium: 1 žiak			

Rozpis vyučovania náboženstva v Kežmarku

1. ročník: štvrtok o 14¹⁵ h.
 2. – 4. ročník: štvrtok o 15⁰⁰ h.
 5. a 6. ročník: streda o 14³⁰ h.
 7. – 9. ročník: streda o 15¹⁵ h.

Rozpis vyučovania náboženstva v Ľubici

I. stupeň: utorok o 11⁴⁰ h.
 II. stupeň: utorok o 13⁴⁵ h.

Štatistiku roku 2020 zostavil Roman Porubän

--- Slovom i obrazom ---

8. septembra 2019 už po ôsmkrát sa uskutočnilo stretnutie artikulárnych zborov. Tentokrát to bolo v CZ ECAV na Slovensku Prieťrž. Artikulárny kostol sa tu však nezachoval. Zvesťou slova Božieho nám poslušil brat farár Miloslav Gdovin z Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Svätý Kríž. Po bohoslužbách sme mali možnosť zoznámiť sa s históriou tohto artikulárneho zboru.

Prieťrž bola do roku 1565 senickou filiou. V tomto roku bola v miestnej časti Vášok postavená drevená kaplnka, ktorá bola v roku 1591 nahradená kostolom z tvrdého materiálu. Aj nový kostol už po niekoľkých rokoch nespĺňal kapacitné

požiadavky a bol v roku 1616 rozšírený. Evanjelici ho využívali však iba do roku 1671, keď im bol kostol počas prenasledovania evanjelikov násilne odobraný a evanjelický farár bol vyhnaný a nahradený katolíckym pátrom. Katolícki kňazi sa v čisto evanjelickej obci necítili dobre a postupne z nej všetci utekali preč. V roku 1688 ostal kostol prázdny a zase ho obsadila evanjelická cirkev. Chrám bol v roku 1724 zase rozšírený, bola pristavená veža a bol obohnaný múrom. Už v roku 1733 bol kostol zasa evanjelikom odobraný a evanjelický farár vyhostený. Ale barón Jesenák, ktorému Prieťrž vtedy patrila, vymohol vo Viedni u cisára Karola VI. prenese-

ZÁVER BOHOSLUŽIEB V EVANJELICKOM KOSTOLE V PRIEŤRŽI

nie práv artikulárnej cirkvi zo Stráží pri Piešťanoch do Prietrže.

Základný kameň nového artikulárneho chrámu bol položený 29. mája 1733. V Nitrianskej stolici, kam Prietrž patrila, mohli byť iba dva artikulárne chrámy. Kvôli vysokým nárokom musel byť kostol postavený do 11. novembra toho roku, a to za 130 dní. Stoličnými vyslancami bolo vybrané zle prístupné miesto s veľkými výmoľmi. Ale ani to neodradilo Prietržanov od stavby. Dlhých 50 rokov chodili do Prietrže evanjelici zo západného Nitrianska, od Váhu až po Moravu. Za trvania artikulárneho kostola v obci pôsobili až dvaja evanjelickí kňazi. V roku 1783 vydal cisár Jozef II. tolerančný patent, ktorým sa sláva artikulárnej cirkvi v Prietrži skončila. Kaž-

dá evanjelická obec si mohla postaviť svoj kostol a artikulárny chrám zostal iba pre domácich Prietržanov. Tento artikulárny chrám slúžil v Prietrži až do roku 1906, keď bol silnejším zemetrasením silno poškodený a musel byť zbúraný. Na jeho mieste stojí nový kostol.

Po skončení bohoslužieb sme si spoločne prezreli Mohyly na Bradle, ktorá je posledným miestom odpočinku generála Dr. Milana Rastislava Štefánika – vedca, vojaka, diplomata, jednej z kľúčových osobností Slovenska, spolutvorcu našej novodobej štátnosti. Mohyla sa nachádza na vrchu Bradlo (544 m.n.m), nad mestom Brezová pod Bradlom a je dielom architekta Dušana Jurkoviča. Hneď, ako sa Jurkovič dozvedel o tragickej smrti M. R. Šte-

SPOLOČNÁ FOTOGRAFIA NA BRADLE

fánika, rozhodol sa „pochovať generála Štefánika na Bradle“. Túto myšlienku sa po súhlase kompetentných i Štefánikovej rodiny podarilo uskutočniť.

11. mája 1919 bol generál Štefánik i talianski letci G. Aggiunti, U. Merlini a Mancinelli Scotti, ktorí zahynuli spolu s ním, pochovaní na temene Bradla (pozostatky Mancinelliho Scottiho boli v roku 1921 prevezené do vlasti). Pohrebu sa zúčastnilo tridsaťtisíc ľudí. Jurkovič uviedol, že „z pohrebnej výzdoby vytryskli už vtedy prvé obrysy dnešnej mohyly“. No cesta k postaveniu Mohyly nebola ani krátka, ani jednoduchá. Prvý návrh Mohyly bol predstavený v roku 1920. V nasledujúcom roku vznikol Spolok pre postavenie pomníka generálovi Milanovi Ras-

tislavovi Štefánikovi a začal zbierať financie na stavbu. Projekt Mohyly bol viackrát prepracovaný kvôli zníženiu finančných nákladov. Základný kameň Mohyly slávnostne položili 4. mája 1924. Výstavba sa uskutočnila počas 280-tich pracovných dní od 11. júla 1927 do 20. septembra 1928.

Masív Bradla, na ktorom stojí Mohyla generála M. R. Štefánika, tvorí dominantný krajinný prvok svojho okolia. Objekt Mohyly svojím umiestnením v krajine a svojím kompozičným, hmotovým, priestorovým a materiálovým ponímaním predstavuje vrcholný štandard európskej monumentálnej architektonickej tvorby. V základe je Mohyla dlhá 96 m, široká 70 m. Prvá terasa meria 93 x 62 m, druhá 45 x 32 m.

KOSTOL V KOŠARISKÁCH, KDE PÔSOBIL ŠTEFÁNIKOV OTEC (AKO FARÁR)

Štyri obelisky majú výšku 12 m. Štefánikov hrob je v hĺbke 8 m pod tumbou. Mohyla je obložená kamennými kvádrmi z travertínu, ktorý zo Spišských Vlách doviezlo 194 železničných vagónov.

V roku 1968 bola Mohyla vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku. Rekonštrukcie sa dočkala až po páde totality. Trvala takmer 7 rokov, bola ukončená v roku 1996. Vďaka nespornému významu Štefánikovej osobnosti i vďaka svojim umeleckým kvalitám bola Mohyla Milana Rastislava Štefánika v roku 2009 slávnostne zapísaná do zoznamu Európskeho kultúrneho dedičstva.

Našou poslednou zastávkou bola evanjelická fara v Brezovej pod Bradlom, na ktorej sa narodil Mi-

lan Rastislav Štefánik. Hneď na začiatku je potrebné pochváliť mladého sprievodcu, ktorý skutočne žil osobou Milana Rastislava Štefánika, čo sme si mohli všetci postrehnúť pri jeho výklade. Tu sme sa mohli oboznámiť s expozíciou pripravenou k 125. výročiu narodenia M. R. Štefánika. Návštevníkom symbolicky sprítomňuje túto významnú osobnosť našich národných dejín prostredníctvom jeho zhmotneného, ale aj duchovného odkazu. Akoby ich chcela vrátiť do prostredia, v ktorom žil, do spoločnosti, v ktorej sa pohyboval, do dejinných udalostí, v ktorých zanechal hlbokú stopu.

Výstava v jeho rodnom dome, na ev. fare v Košariskách sprítomňuje prostredníctvom osobných, často až minucióznych memorabií atmo-

SPRIEVODCA, KTORÝ NÁS OBOZNAMUJE SO ŠTEFÁNIKOVÝM ŽIVOTOM

sféru „veľkého sveta“, v ktorom sa Štefánik celý život pohyboval a ktorý sa mu stal druhým domovom. Takmer 200 vystavených predmetov, od jednotlivých kusov nábytku cez predmety dennej potreby a umelecké diela, až po torzá odevov, približuje jeho osudy od narodenia až po tragický skon. Pre súčasníkov sú tieto predmety nemými svedkami anabázy života a smrti človeka, ktorého najvýznamnejším činom bola spoluúčasť na zrode nového štátneho útvaru na troskách habsburskej monarchie. A tak sme mohli vidieť dokumenty a fotografie z jednotlivých období Štefánikovho života, písomné doklady i jeho fotografickú činnosť.

21. septembra 2019 sa v Spišskej Novej Vsi uskutočnil Deň Tatran-

ského seniorátu, ktorý bol venovaný hudbe s podtitulom: Hudba ako Boží dar. Na úvod nás privítal brat senior Mgr. Jaroslav Matys krátkou pobožnosťou.

Naše stretnutie sa začalo chorálovou predohrou od Maxa Regera: Ein feste Burg ist unser Gott, ktorú na organe zahral brat MgrA. Janko Siroma, PhD. Sestra doc. Mgr. Anna Predmerská Zúriková poukázala na to, že úmyselne vybrala tento chorál. Hneď v úvode svojej prednášky povedala, že samotná téma tohto stretnutia je vlastne citát Dr. Martina Luthera, ktorý povedal, že hudba je Boží dar. Luther dokonca po teológii dával hudbe najvyššie miesto a česť. V súvislosti s Lutherom poukázala aj na to, že v našom protestantskom prostredí je

ANNA PREDMERSKÁ ZÚRIKOVÁ A JANKO SIROMA

nám predovšetkým známa jeho pieseň, ktorá sa stala hymnou Evanjelickej cirkvi Hrad prepevný je Pán Boh náš. Luther ju napísal na základe 46. Žalmu, a preto aj v úvode zaznela k tejto piesni chorálová predohra od Maxa Regera.

Max Reger bol jeden z vynikajúcich hudobníkov, ktorý sa zaoberal spracovávaním piesní z evanjelického spevníka. Reger písal nielen takéto krátke chorálové predohry, ale aj dlhšie diela, ktoré sa objavujú v jeho fantáziách a fúgach. Žil a tvoril na prelome 19. a 20. storočia, a tak patrí do obdobia romantizmu, z ktorého pochádza aj samotný organ v Evanjelickom kostole v Spišskej Novej Vsi. Postavil ho organár Friedrich Deutschmann z Viedne. Dnes si už nevieme predstaviť bohoslužby

bez sprievodu organa. Pôvodne však organ nesprevádzal spev pri bohoslužbách. Bol to svetský nástroj vynájdený v 3. storočí pred našim letopočtom a spočiatku sa používal len na zvýšenie lesku a slávy tých, ktorí si to mohli dovoliť. Do kostolov sa dostáva až v 13. storočí. Od 15. storočia sa nachádzali organy v kostoloch väčších miest.

Ďalej doc. Mgr. Anna Predmerská Zúriková poukázala na významné muzikantské osobnosti z nášho regiónu ako bol Samuel Marckfeller. Pochádzal z Košíc a pôsobil v Levoči ako kantor, ale zároveň bol aj významným hudobným skladateľom, od ktorého sa nám zachovalo množstvo hudobnín. V 17. storočí bol rozvinutý hudobný život v Levoči a Marckfeller sám nadviazal

J. SIROMA ZA ORGANOM V EV. KOSTOLE V SPIŠKEJ NOVEJ VSI

na túto tradíciu. Stal sa dokonca váženým mešťanostom. Levočská konvencia z roku 1651 ustanovená synodou dávala organistom v slobodných kráľovských mestách veľké možnosti. Ako organisti mohli nielen sprevádzať liturgický spev, ale zároveň mohli robiť aj samostatné sólové organové vstupy k jednotlivým častiam bohoslužieb. Z tohto obdobia sa pre nás zachoval Pestrý levočský tabulatúrny zborník Samuela Marckfelnela, ktorý je majetkom Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Levoča a nachádza sa v jeho bohatej knižnici. V závere tejto časti zazneli organové skladby: Prelúdium, Fuga, Chora z Pestrého levočského tabulatúrneho zborníka (1621 – 1674).

Ďalší vstup, doc. Mgr. Predmerská začala opäť citátom od Dr. Mar-

tina Luthera: „Neznášam tých bláznov, čo pohrdajú hudbou.“ V tomto vstupe nám priblížila Lutherov vzťah k hudbe, s ktorou prišiel do kontaktu pri svojich štúdiách v Eisenachu a v Erfurte. Súčasťou vzdelávania na latinských školách bola aj hudba a žiaci sa povinne stávali členmi chlapčenských speváckych zborov. Spievali duchovné piesne, odriekali rôzne žalmy a chválospevy, účinkovali pri službách Božích, a tak sa zoznámili nielen s gregoriánskym chorálom, ale spoznávali aj tzv. fingálnu – umeleckú hudbu. Na univerzite v Erfurte sa Luther zaoberal nielen teológiou, ale aj hudobnou teóriou. Zvládol kompozíciu a spev. Podľa svedectiev súčasníkov vedel hrať slušne na flaute, bol zručným lutnis-

ÚČASTNÍCI DŇA TATRANSKÉHO SENIORÁTU

tom a spevákom. Zastával názor, že hudba má byť súčasťou vysokoškolského vzdelávania.

Kým sa dospelým venovala sestra doc. Mgr. Anna Predmerská Zúriková, pre deti bol pripravený program s tou istou témou: Hudba ako Boží dar. Deťom sa však venoval brat farár Roman Dovala, ktorý je v Evanjelickej cirkvi známy tým, že pre deti vydal CD nosič s krásnymi detskými pesničkami: Podľa Božej mapy. Tie sa v cirkvi používajú predovšetkým na nedeľných besiedkach, vzhľadom na to, že k týmto piesňam vyšiel aj spevník s notovou prílohou. Deti si ich obľúbili a veľmi radi ich spievajú.

Takto sme mohli prežiť krásne hudobné dopoludnie, uvedomujúc si, že hudba je skutočne Božím da-

rom pre človeka. Po obede sme sa opäť stretli v kostole a viedli drobnú diskusiu k tomu, čo sme dopoludnia počuli a čo by sme mohli pre hudobný život v cirkvi viac urobiť.

22. septembra 2019 sa uskutočnili vo filiálke Tvarožná nemecké služby Božie pri príležitosti 475. výročia založenia evanjelickej latinskej školy. Zvestou slova Božieho nám poslúžil brat farár Daniel Midriak z Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Svit. V skromných priestoroch opusteného a veľmi zdevastovaného kostola sa zhromaždilo asi dvadsať ľudí, ktorí si pripomenuli túto významnú udalosť. V rámci bohoslužieb prečítala v nemčine a potom aj v slovenčine sestra Františka Kovalčíková históriu vzniku evanjelickej latinskej školy, ktorú vypra-

DOC. MGR. ANNA PREDMERSKÁ ZÚRIKOVÁ PRI SVOJEJ PREDNÁŠKE

coval prof. Adalbert Hudák z Veľkej Lomnice. Prinášame vám ju v plnom znení:

Vznik evanjelickej školy v Tvarožnej sa viaže k menu farára Andreasa, ktorý v rokoch 1543-48 v Tvarožnej pôsobil ako farár a učiteľ, o ktorom máme veľmi málo správ. Vie sa, že bol sympatizantom Husovho učenia, ktoré pripravovalo úrodnú pôdu k prijatiu Lutherovej reformácie. Sám Luther s Husovým učením veľmi sympatizoval a často vyhlasoval, že všetci sme husiti. Farár Andreas patrila k tým kazateľom, ktorí pomerne skoro začali šíriť reformačné myšlienky. Keďže bol aj učiteľom, zameriaval sa predovšetkým na školopovinnú mládež, ktorú viedol v reformačnom duchu. A tak i jeho pričinením bola v roku 1544

výučba na tejto škole úplne nasmerovaná v evanjelickom duchu. Avšak hlavná úloha pri šírení reformačných myšlienok v Tvarožnej pripadla mladému nebojácnemu kazateľovi Tomášovi Lemmelovi, ktorý v Tvarožnej pôsobil od roku 1548-1558. Po splnení svojho poslania v Tvarožnej odišiel za farára do susednej obce Žakovce – Eisdorf, kde pokračoval vo svojom úsilí. Reformačné zásady v Tvarožnej pevne dodržiavali farári Imrich Roxer a Baltazár N.

Hoci táto škola v Tvarožnej patrila do nižšieho stupňa škôl, uchovávala si až do roku 1944 veľmi dobrú povesť. Z tejto školy vychádzalo a na ďalších školách pokračovalo veľa vynikajúcich osobností: napr. Joachim Erytreus (1637 – 1699), levočský arcidiakon, básnik, exulant

VÝSTAVA O VZNIKU EVANJELICKEJ ŠKOLY V TVAROŽNEJ

pre vieru. Ľudovít Emeritz (1823 – 1877), významný vysokoškolský profesor na viacerých školách, autor mnohých učebníc, bol aj literárne činný. Aurel Koch (1874 – 1915) známy farár a novinár, založil známy časopis *Evangelischer Glaubensbote für die Zips*. Viktor Klug (1884 – 1914), učiteľ a organista bol organizátorom divadelníctva a športu, ako aj hudobných skupín v Tvarožnej. Ján Csink (1823 – 1905) bol profesorom, právnikom a teológom. Pôsobil aj ako profesor v Londýne, vydal učebnicu angličtiny a viaceré učebnice pre ľudové školy. Ján Bogsch (1830 – 1911), entomológ a stredoškolský profesor, zaoberal sa výskumom motýľov a chrobákov. Svoju veľkú zbierku venoval Maďarskému národnému múzeu v Budapeš-

ti. Gustáv Bogsch akademický maliar, reštauroval Czauczikov oltárny obraz v Tvarožnej (1881). Gustáv Adolf Husz (1847 – 1918), architekt je autorom vysokohorského hotela Sliezsky dom, podieľal sa aj na výstavbe staníc a budov na železničnej trati vedúcej do Vysokých Tatier, ale aj horských hotelov. Jeho náhrobný kameň v Tvarožnej je stále v rozvalinách. Ladislav Bogsch (1875 – 1939), skladateľ, klavirista, hudobný pedagóg autor mnohých skladieb. Bol vynikajúci interpret diel Franza Liszta. Mária Bretzová rod. Rothová (1845 – 1930), folkloristka, vďaka nej sa uchovali staré rozprávky, riekanky, povesti a pesničky. Gizela Schmiedtová, zberateľka nemeckých ľudových piesní uvádza, že od Márie Bretzovej získala 150 ľudových pies-

SCHÁTRALÝ INTERIÉR KOSTOLA V TVAROŽNEJ

ni, ktoré neskôr publikovala. Ľudovít Szuttor (1873 – 1960), umelecky stolár – intarzysta, pre budovu národov vo Filadelfii v USA zhotovil veľkú umelecky stvárnenú vchodovú bránu. Július Steiner (1888 – 1944) mal židovský pôvod. V roku 1907 bol notárskym adjunktom v Tvarožnej, a potom notárom vo Vrbove. Bol tajomníkom židovskej náboženskej obce v Kežmarku. Mal vrelý vzťah s evanjelickými farármi A.E. Mayerhofferom z Tvarožnej (Durelsdorf), Eduardom Hõnschom zo Žakoviec (Eisdorf), G. Hirschmanom zo Sp. Belej (Zipser Bela), J. Petraszom z Výbornej (Bierbrunn), K. Mohrom z Vrbova (Menhard). Keď začali perzekúcie voči židom v r. 1944 sa Steiner zdržiaval s celou rodinou na veľkostatku u svojho zaťa O. Szántóa

v Žehre – Hodkovciach. Napriek tomu, že bol spolu s manželkou na podnet farára A. E. Mayerhoffera kežmarským kaplánom O. Spišiakom pokrstený na ev. vieru, celú rodinu v Žehre – Hodkovciach zaistili a odviekli do Kežmarku a odtiaľ potom nákladnými autami do koncentračného tábora Plaszów pri Krakove, kde zahynuli.

Ako učители na tejto škole pôsobili vynikajúci farári – učители: farár a učiteľ Andreas, farár a učiteľ Tomáš Lemmel, reformátor Tvarožnej, farár a učiteľ Krištof Kohl, kronikár, farár a učiteľ Ján Diek, farár a učiteľ Ján Erytreus Ľubický, spisovateľ, farár a učiteľ Tobias Erytreus, farár a učiteľ Andreas Grosz zakladateľ novej Tvarožnej, farár a učiteľ Ján Brosz, matematik. Učители: Da-

PO BOHOSLUŽBÁCH BOHATÉ OBČERSTVENIE NA FARE V TVAROŽNEJ

niel Bogsch, Jakub Wester, Viktor Klug, Albert Koch, Ján Achatz, organizátor hasičstva v Tvarožnej Paul Breuer, Matilda Schubská. Učiteľky z Tvarožnej: Berta Szuttorová, Margareta Zimermanová a Wilhemina Neubauerová po násilnom odsune nemeckého obyvateľstva sa uplatnili ako učiteľky aj v Nemecku. Školstvo v Tvarožnej sa postupne hlavne príchodom neevanjelickeho obyvateľstva začalo rozvíjať, a tak k evanjelickej škole začiatkom 19. stor. na podnet uhorských úradov pribudla Stadt Schule, mestská škola, o čom svedčí aj PKV č. 1. Žiakov pribúdalo a ev. škola nebola v tom najlepšom stave. Bola to kamenná nízka a vlhká stavba. Napokon ev. cirkev na svojom konvente v roku 1910 rozhodla, že si postaví novú, na tú dobu moder-

nú školu, čo sa napokon aj podarilo, o čom jasne svedčí aj kronika. Lenže sa stala neuveriteľná vec, novú školu nezapísali do katastra, a tak vyše sto rokov figurovala v katastri stará pôvodná škola a za tie roky si to nik nevšimol. A tak muselo po rokoch dôjsť k náprave. Že škola dnes je vysporiadaná, tak ako je, je vecou dohody s obecným úradom i napriek tomu, že mnohí s tou dohodou nesúhlasia.

4. október 2019 sa zapíše do novodobej histórie nášho cirkevného zboru významnou udalosťou, a to zasadnutím Generálneho presbyterstva Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (ECAV) na Slovensku. Generálne presbyterstvo je najvyšším orgánom cirkvi a rozhoduje medzi zasadnutiami Synody ECAV,

FRANTIŠKA KOVALČÍKOVÁ V ROZHOVORE S BRATOM FARÁROM

ktorá sa spravidla stretáva raz do roka. Skladá sa zo 16 ľudí, a to z predsedníctva ECAV – generálny biskup Ivan Elko a generálny dozorca Ján Brozman, predsedníctva Západného dištriktu – dištriktuálny biskup Ján Hroboň a dištriktuálna dozorkyňa Renáta Vinczeová, predsedníctva Východného dištriktu – dištriktuálny biskup Slavomír Sabol (v tom čase) a dištriktuálny dozorca Ľubomír Pankuch, predsedu Združenia evanjelických duchovných Ján Bunčák, generálna právna zástupkyňa Zuzana Germanová (v tom čase) a ďalších 8 členov.

Aké má úlohy generálne presbyterstvo? Z cirkevnej ústavy mu vyplývajú tieto povinnosti:

- a) vykonáva rozhodnutia synody
- b) kontroluje hospodárenie dištrik-

- to, schvaľuje scudzovanie ich majetku a dištriktuálne štatúty
- c) vytvára a ruší miesta dištriktuálnych farárov a kaplánov a miesta duchovných v celocirkevných zariadeniach a organizáciách
- d) stará sa o duchovný a náboženský život na vysokých školách
- e) rozhoduje o organizačných a hospodárskych záležitostiach cirkvi
- f) volí a odvoláva na návrh predsedníctva Evanjelickej cirkvi riaditeľa generálneho biskupského úradu
- g) prijíma a uvoľňuje zamestnancov generálneho biskupského úradu
- h) vydáva nariadenia na vykonanie cirkevných zákonov
- i) pripravuje a riadi voľby členov predsedníctva Evanjelickej cirkvi
- j) vymenúva administrátorov do neobsadených funkcií predstavi-

ZASADNUTIE GENERÁLNEHO PRESBYTERSTVA V KEŽMARKU

teľov ústredia cirkvi na obdobie do ich definitívneho obsadenia

- k) schvaľuje štatúty dištriktov
- l) schvaľuje nadobúdanie a scudzovanie nehnuteľného majetku dištriktov

1. novembra 2019 sa stretli všetky cirkvi pôsobiace v obci Ľubica na cintoríne pri ekumenickej pobožnosti, keď sme s láskou spomínali na tých, s ktorými sme sa rozlúčili v tejto časnosti. Pamiatka zosnulých našu myseľ obracia nielen do minulosti, keď si spomíname na tých, koľho sme mali radi a ktorí prešli cestou smrti do života večného. Pamiatka zosnulých obracia našu myseľ aj smerom do budúcnosti a poukazuje na náš život, aby sme nezaбудli na tú skutočnosť, že nežijeme na tejto zemi naveky. V tomto duchu

sa prítomným na cintoríne prihovoral aj brat farár Roman Porubän.

Opäť po roku sa stretávame na tomto mieste, pri Kristovom kríži, ktorý nám dáva nádej, že náš život sa smrťou nekončí, pretože ako Kristus bol vzkriesený slávnou mocou Otcovou, tak rovnako aj my budeme vzkriesení k novému životu v sláve, ktorú Boh pre nás pripravil v nebesiach.

Pán Ježiš nám i dnes hovorí: „**Ja som vzkriesenie a život – kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie, a nik neumrie naveky, kto žije a verí vo mňa. Či veríš tomu?**“ (J 11,25-26) Tá Ježišova otázka nie je zbytočná, ale núti nás zamyslieť sa nad svojím životom: Veríš tomu, že máš večný život? Veríš tomu, že jedného dňa prejdeš zo smrti do života? Akokoľ-

PO SKONČENÍ PRIAMEHO PRENOSU NA PAMIATKU REFORMÁCIE V ĽUBICI

vek sa ti to zdá absurdné, tak viera v Ježiša Krista, viera v Božieho Syna ti dáva túto záruku večnosti, vďaka čomu môžeme dnes myslieť na svojich zosnulých a tešiť sa nádejou budúcej slávy, v ktorej sa všetci stretne na nebeskej hostine baránka Ježiša Krista.

Boh je ten, ktorý nás spája s našimi zosnulými, pretože si uvedomujeme, že v Jeho rukách sú tí, ktorí nás predišli z časnosti na večnosť, ale rovnako i my, ktorí sa ešte len pripravujeme na tento deň.

Keď vyslovíme slovo smrť, tak to v našom živote vždy vyvoláva nepríjemné pocity. Vtedy si uvedomujeme, že smrť je tým okamihom, tou hranicou, ktorá delí živých od mŕtvych, ktorá nás oddeľuje od tých, na ktorých si dnes spomínáme. Pri-

rodzene, že máme pred touto skutočnosťou rešpekt a niektorí dokonca aj strach. No však strach zo smrti sa objavuje u tých, ktorí neveria Ježišovmu slovu: **„Ja som vzkriesenie i život, kto verí vo mňa bude žiť aj keď by umrel.“** Už prorok Izaiáš predpovedal túto skutočnosť, keď povedal: **„Pohltená bude smrť navždy a Pán, Hospodín, zotrie slzy z každej tváre a z celej zeme odstráni potupu svojho ľudu; lebo to Hospodín povedal“** (Iz 25,8). Táto prorocká predpoveď sa stala skutočnosťou vtedy, keď Boh vzkriesil svojho Syna Ježiša Krista z mŕtvych. Od tohto času sa viacej nemusíme obávať smrti, ak žijeme vierou v Ježiša Krista. Celý náš život by mal byť preto orientovaný smerom na budúcnosť, o ktorej apoštol Pavel hovo-

EKUMENICKÁ POBOŽNOSŤ NA CINTORÍNE V ĽUBICI

rí: „*Ani oko nevidalo, ani ucho ne-slýchalo, ani do srdca človeku ne-vstúpilo, čo pripravil Boh tým, kto-rí Ho milujú*“ (1K 2,9).

Boh nám z tejto budúcnosti, do ktorej sme vyprevadili našich zo-snulých, čosi odhaľuje. Ale aby sme jej porozumeli, tak je potrebné Bo-ha kontaktovať prostredníctvom modlitby a Božieho slova. Žalmista nás k tomu pozýva slovami: „*Hľa-dajte moju tvár!*“ Ak budeme hľa-dať Boha, tak budeme Mu viac roz-umieť. Z tohto porozumenia vyplý-ne pre nás viac vďaka pri pohľade do minulosti, ktorú sme prežili s tý-mi, na ktorých si dnes spomínáme.

Na pohreboch zvykneme spie-vať pieseň: K Tebe, ó Bože môj, bliž-šie v Tvoj stan. Táto pieseň je pros-bou, aby sme boli bližšie k Bohu.

To neznamená, že by sme už chceli zomrieť, a tak byť v Božej blízkosti – v Božej sláve. Aj dnes, na záver tohto stretnutia budeme spoločne spievať túto pieseň a pritom nikoho nebu-deme vyprevádzať na hrobový od-počinok. Ak spievame pieseň: K Te-be, ó Bože môj, tak by sme si ma-li uvedomiť, že ona je prosbou: Pane Bože ja chcem ŽIŤ a chcem BYŤ pri Tebe, chcem poznať ten pravý život, ktorý mi ponúkaš v Ježišovi Kristovi tu v časnosti, a potom raz aj vo več-nosti. A preto hľadáme Ježiša Kris-ta, aby sme spoznali Boha, ktorý nás prijíma, odpúšťa, miluje a keď nadí-de ten deň smrti, tak nás aj bezpečne prevedie temným údolím do slávy, ktorú pre nás pripravil v nebesiach, kde sa stretneme s tými, na ktorých si dnes spomínáme. Preto hľadáme

MALÁ ROZÁLKA MÁ EVIDENTNE RADOSŤ Z PEČENIA KOLÁČIKOV

Božiu tvár, kým nám trvá čas mi-
losti a kým žijeme v tejto časnosti,
aby sme sa jedného dňa mohli všetci
stretnúť na baránkovej hostine, kde
budeme spoločne prežívať i s tými,
na ktorých si dnes spomíname, po-
koj a radosť v Duchu Svätom.

22. novembra 2019 sa v budove
lýcea v Kežmarku uskutočnila det-
ská akcia – Pečenie vianočných ko-
láčikov. Keďže sme si v tomto roku
1. decembra pripomínali 125. výro-
čie od postavenia Nového evanjelic-
kého kostola a na túto udalosť sme
pozvali rôznych hostí, tak sme uva-
žovali o tom, čo by sme im mohli dať
ako darček. Vianočné pečivo, kto-
ré pripravili naše deti a pouklada-
li do krásnych vianočných dóz, bo-
lo na jednej strane vhodným darče-
kom a zároveň aj príležitosťou ako

deti naučiť niečo nové a zaujíma-
vé, a tak s nimi stráviť jedno krásne
piatkové popoludnie.

Keďže pred rokom malo úspech
pečenie vianočných perníkov, prí-
pravný tím ani nepochyboval o tom,
že by pečenie vianočných koláčikov
nevzbudilo u detí rovnaký záujem.
Všetky cestá sme im dopredu pri-
pravili. Každé dieťa dostalo kus ces-
ta a ich bojovou úlohou bolo cesto
vyvalkať a povykrajsť rôzne tva-
ry vianočných koláčikov alebo na-
tlačiť cesto do pripravených formi-
čiek. Iste vás zaujíma, aké koláčky
sme piekli. Samozrejme všetko to,
čo patrí na vianočný stôl: medvedie
labky, vanilkové rožky, linečné ko-
láčky, vianočné oriešky, orechové
tortičky a škoricové hviezdčky. Bol
to celkom pestrý výber vianočného

MIŠKA A SÁRKA SI DÁVAJÚ ZÁLEŽAŤ NA KOLÁČIKOCH, ABY BOLI AKO JEDEN

pečiva. Niekomu bolo potrebné viac pomáhať, inému zase menej, ale prítomní rodičia sa rýchlo zhostili tejto úlohy a svojim deťom pri výrobe koláčikov radi pomohli. A tak naši hostia, ktorí prijali pozvanie a zúčastnili sa bohoslužieb pri 125. výročí pamiatky posvätenia Nového evanjelického kostola, mohli si doma pochutnať na vynikajúcom vianočnom pečive, ktoré nielen dobre chutilo, ale aj pekne vyzeralo. To znamená, že deti v cirkevnom zbore máme šikovné.

Po každej práci je potrebné sa niečím posilniť. V tomto smere obľúbeným jedlom detí 21. storočia je pizza, ktorú nám pripravili v pizzérii Pizza Star. Posilnení jedlom deti pokračovali v balení koláčikov nielen do pekných vianočných dóz pre

pozvaných hostí, ale aj do balíčkov, ktoré deti rozdali pri svojom vianočnom vystúpení v Domove sociálnych služieb v Kežmarku. Aj tejto aktivite sa miestni obyvatelia potešili a s vďačnosťou bohaté balíky s koláčikmi prijali. Hoci nám tohto roku epidemiologická situácia kvôli Covidu-19 nedovolila, aby sme sa s deťmi stretli pri podobnej aktivite, veríme, že svoje skúsenosti z pečenia vianočných koláčikov využili doma vo svojich rodinách, kde v spolupráci so svojimi rodičmi pripravili na štedrovečerný stôl chutné vianočné pečivo.

1. decembra 2019 Rok 2019 priniesol viac výročí – okrem 750. výročia udelenia mestských práv Kežmarku, to bola predovšetkým aj spomienka na 125. výročie posviac-

NA ZÁVER JE POTREBNÉ POSILNIŤ TELO DOBROU PIZZOU

ky nového tzv. červeného evanjelického kostola.

V druhej polovici 19. storočia sa kežmarskí evanjelici rozhodli pre stavbu nového, rozlohou väčšieho a na pohľad reprezentačnejšieho chrámu – drevený artikulárny kostol chátral a začal byť nebezpečný predovšetkým po statickej stránke. Preto delegácia cirkvi navštívila r. 1870 pôvodom dánskeho stavebného inžiniera Teofila Hanse- na, v tej dobe hlavného krajinského architekta a profesora architektúry na Akadémii vied a umení vo Viedni, ktorý kežmarským evanjelikom napokon daroval svoje vlastné projekty. Slávnostný výkop na pozemku, ktorý mesto Kežmarok darovalo evanjelickej cirkvi (nešlo o žiaden lukratívny pozemok – v minulos-

ti na tomto mieste bola vodná priekopa pred mestským opevnením a vstupnou Vyšnou bránou), sa konal r. 1872 a v nasledujúcom roku sa položil základný kameň. Stavebné práce pokračovali veľmi rýchlo a už roku 1880 bol kostol zastrešený. Pre nedostatok peňazí sa stavba zastavila na neuveriteľných jedenásť rokov, a preto bol kostol ukončený a vysvätený až 2. decembra 1894.

Druhou historickou spomienkou bolo 310. výročie popravy troch popredných predstaviteľov Kežmar- ku Jakuba Kraya, Martina Lányho a Šebastiána Toperczera, ktorých za účasť na proticisárskom povstaní Františka Rákócziho II. dal popraviť cisársky maršal Heister dňa 16. decembra 1709. Svoje životy si mohli zachrániť za jednej podmienky, a to

SPRIEVOD NA STAROM CINTORÍNE K HROBKE KEŽMARSKÝCH MUČENÍKOV

prestupom na katolícku vieru, čo všetci traja odmietli. Ich pozostatky odpočívajú na kežmarskom historickom cintoríne.

Kežmarský evanjelický cirkevný zbor obe pamiatky spojil do jednej spomienky. Dňa 1. decembra o 10. hodine sa uskutočnili v novom evanjelickom kostole slávnostné služby Božie za účasti generálneho biskupa ECAV na Slovensku Ivana Elku. Prítomní boli aj emeritný biskup VD ECAV Igor Mišina, zástupca gréckokatolíckej cirkvi Marián Sterančák a pravoslávnej cirkvi Peter Dobrík, za Prešovský samosprávny kraj poslanci Štefan Bielik a Ján Ferenčák – súčasný primátor Kežmarku, ako aj viacerí farári z Tatranského seniorátu, ktorí poslúžili liturgiou.

Prítomných privítal Jozef Horváth, dozorca miestneho cirkevného zboru. Počas bohoslužieb vystúpil aj kežmarský evanjelický spevokol pod vedením svojho zborového farára Romana Porubäna. Kázeň Slova Božieho predniesol generálny biskup Ivan Elko. Na organe hral kantor Roman Uhlár. S témou osláv korešpondovali aj vybrané piesne č. 1. Hospodine, nebeský Otče, č. 579 Chválime Ťa, Bože, č. 266 Keby Pán Boh nebol s nami, č. 484 Za ruku veď ma, Pane a na záver č. 263 Hrad prepevný; podobne slávnostný žalm 84: Aké sú milé Tvoje príbytky..., ako aj antifóna č. 74: Radujme sa, keď nám hovoria: Poďme do domu Hospodinovo! Lebo lepší je jeden deň v ňom ako inde tisíc.

VYSTÚPENIE DETÍ PRI 125. VÝROČÍ POSVÄTENIA NOVÉHO KOSTOLA

V mrazivom slnečnom čase sa po bohoslužbách veriaci presunuli na jemne zasnežený historický cintorín. Prvou zastávkou bola zastrešená krypta troch kežmarských mučeníkov. Prítomní zaspievali pieseň Smieť žiť pre Krista – prihovoril sa k nim Igor Mišina, emeritný biskup Východného dištriktu ECAV na Slovensku. Po jeho príhovore zaznela pieseň Kto za pravdu horí. Druhou zastávkou bolo hrobové miesto farára Štefana Linbergera (1825 – 1902), ktorý sa najviac zaslúžil o výstavbu kostola v čase, keď cirkevný zbor minul na stavbu všetky peniaze, pričom dostavba kostola bola ešte ďaleko. Linberger chodil po protestantskej Európe, prosil o pomoc, na podporu stavby vydal roku 1892 aj knihu o drevenom kostole – A ké-

smárki ev. fatemplom etb. leirása (to isté vyšlo aj po nemecky). Bola to vlastne jeho zásluha, že stavebné práce sa opäť rozbehli. Okrem toho Linberger položil základy kežmarskej Diakonie (1892), zaviedol misijné bohoslužby, postaral sa o zachranu epitafov kežmarských martýrov na cintoríne – pravdepodobne on dal vystaviť nad nimi kaplnku. Od r. 1891 bol seniorom VI. slobodných kráľovských miest. Napísal viacero prác náboženského charakteru, najväčšou prácou sú dejiny evanjelia v Uhorsku – Die Geschichte des Evangeliums in Ungarn (Budapest 1880).

Pri hrobe Štefana Linbergera, ktorý bol v Kežmarku farárom v rokoch 1871 – 1902, odznela pieseň Kriste, svoju si na skale..., modlitba,

SCÉNKA DETÍ, KTORÁ PRIBLÍŽILA POSTAVY KEŽMARSKÝCH MUČENÍKOV

krátka spomienka na tohto kežmarského farára v podaní Romana Porubäna, na záver prítomní zaspievali pieseň Drahý Kriste... a bolo im udeľené Apoštolské požehnanie.

Po obede, ktorý sa uskutočnil v reštaurácii Berg, pokračoval program o 15. hodine v budove lýcea, kam prišiel už aj rímskokatolícky dekan Ján Kuboš. V auditóriu sa deti predstavili dvoma historickými scénkami, na ktoré nadväzovala prednáška Nory Baráthovej o vyššie spomínaných kežmarských mučeníkoch.

O 16. hodine sa prítomní presunuli do priestorov lyceálnej knižnice, kde sa sprístupnila výstava z dejín stavby nového kostola – autorka výstavy Katarína Slavíčková – pracovníčka lyceálnej knižnice – vybra-

la unikátne a doteraz neznáme materiály z cirkevného archívu a knižnice – korešpondenciu cirkevného zboru s Hansenom, návrhy jeho projektov, listy s rôznymi firmami atď.

Po takom namáhavom dni, plnom rôznych programov, po posilnení ducha nastal k večeru čas aj na posilnenie tela, ktoré pripravili pre organizátorov a hostí aj samotní cirkevníci. V centre pozornosti bol generálny biskup Ivan Elko, ktorý sa ochotne púšťal do rozhovorov a do fotografovania a neodmietal žiadnu iniciatívu.

Ešte jeden decembrový deň patril miestnemu cirkevnému zboru. Neostalo len pri spomienkach na vysviacku kostola, ale aj na textové zobrazenie histórie kostola, ktoré sa pripravilo doslova v „bles-

UVEDENIE KNIHY ZA ÚČASTI DUCHOVNÝCH Z KREŠŤANSKÝCH CIRKVÍ

kovom čase“. Prezentácia knihy Nový evanjelický kostol sa uskutočnila v utorok 17. decembra o 18.00 hod. v miestnom hoteli Hviezdoslav. Na prezentácii sa zúčastnili okrem autorov – Romana Porubäna, Nory Baráthovej a Jozefa Horvátha, vydavateľa Jaroslava Šlebodú aj nový biskup VD ECAV Peter Mihoč s manželkou – šéfredaktorkou mesačníka Evanjelický východ, emeritný biskup VD Igor Mišina, farár CZ ECV Vysoké Tatry Pavel Kušnír, zástupcovia rímsko – a gréckokatolíckej ako aj pravoslávnej cirkvi a riaditeľka hotela Sylvia Holopová. Program moderovala a úryvky z viacerých prezentovanej knihy čítala Barbora Kaprálová, riaditeľka MsKS a členka CZ v Kežmarku – Ľubici.

Kniha prináša množstvo historických dokumentov, ktoré doteraz neboli publikované v žiadnej knihe o Kežmarku, dokonca ani starými nemeckými či maďarskými historikmi. Obsahuje tieto časti: príhovor dozorcovi J. Horvátha a zborového farára R. Porubäna, program súčasných slávnostných bohoslužieb, program vysviacky kostola z 2. decembra 1894 s príhovorom vtedajšieho zborového dozorcovi P. Kélera, životopis farára Linbergera, históriu stavby nového kostola a mauzólea so životopisom tam odpočívajúceho kniežaťa Imricha Thökölyho – kežmarského rodáka a bojovníka za náboženskú slobodu, životné príbehy troch kežmarských mučeníkov a napokon priebeh opráv a rekonštrukcií exteriéru a interiéru nového kos-

AUTOGRAMIÁDA SA USKUTOČNILA PO PREDSTAVENÍ KNIHY

tola za posledných 20 rokov. V knihe sú aj cenné historické a súčasné farebné fotografie viacerých autorov. Publikácia bola roku 2020 preložená do maďarského jazyka a chystá sa aj jej preklad do nemčiny. Stále ju možno dostať na farskom úrade a v kostoloch.

Končíme úryvkom z príhovoru zborového farára Romana Porubäna: „Keď slávime 125. výročie pamiatky posvätenia Nového evanjelického kostola, tak určite máme za čo ďakovať Pánu Bohu, pretože táto stavba predovšetkým hovorí o vernosti Hospodinovi a Jeho slovu. Naši predkovia sú nám v tomto ohľade veľmi veľkým vzorom, ktorý by sme mali nasledovať, aby sme rovnako aj my a generácie, ktoré prídu po nás, prinášali bohaté ovocie

svojej viery a vernosti voči Hospodinovi a Jeho slovu.“

14. decembra 2019 sa uskutočnilo v Drevenom artikulárnom kostole Spišské Vianoce s vystúpením detí zo Základnej školy na Hradnom námestí, ktoré zároveň moderovali celé podujatie. Jedným z moderátorov bol aj náš konfirmand Roland Kaprál. Do programu ako každý rok sa zapojil spevokol nášho cirkevného zboru zaspievaním dvoch piesní. Prítomných hneď v úvode pozdravil domáci brat farár a poukázal na význam blížiacich sa vianočných sviatkov, ktoré v hluku nákupných centier čoraz viac strácajú na svojom význame. Prítomných preto poprosil, aby nezabudli, v čom spočíva skutočná hodnota Vianoc. V programe nechýbali ani deti z folklórneho sú-

SPÍŠSKÉ VIANOCE S PROGRAMOM DETÍ Z GRUNDSCHULE KEŽMAROK

boru Maguráčik, ktoré nám predstavili, akým spôsobom si ľudia na Spiši spríjemňovali tieto sviatky. V závere programu zaspieval folklórny súbor Kochman z Hranovnice i sestry Uhlarové. Skôr, ako sme spoločne zaspievali Tichú noc, priniesli miestni skauti Betlehemske svetlo.

15. decembra 2019 Neodmysliteľnou súčasťou adventného obdobia v Ľubici je Adventný ekumenický koncert, ktorý sa pravidelne koná na 3. adventnú nedeľu. Nebolo tomu inak ani minulého roku. V tento deň sa stretli veriaci štyroch cirkví, pôsobiacich v obci Ľubica v spolupráci so Základnou umeleckou školou A. Cígera v Kežmarku v evanjelickom kostole, aby spoločne mohli prežiť jeden krásny duchovný večer, naplnený Božím slovom, hudbou a spe-

vom, prostredníctvom ktorého sa niesla Hospodinova sláva.

Prítomných privítal domáci brat farár Roman Porubän. Vo svojom príhovore poukázal na to, že v dnešnej hektickej dobe si veľmi prajeme mier medzi národmi, medzi etnikami, medzi ľuďmi navzájom i medzi prírodou a človekom. V tej nádhernej vianočnej glórii: „**Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!**“ (L 2,14), ktorá zaznela nad Betlehemom v speve anjelov, tento pokoj a mier je zakotvený. Realitou sa však stáva až vtedy, keď ľudstvo – to znamená, keď každý jeden z nás – uzná Božiu slávu. No to je obyčajne problém pre človeka. A tak vytúžený mier a pokoj nemôže naplniť náš život a ani našu spoločnosť.

GRÉCKOKATOLÍCKY SPEVOKOL NA EKUMENICKOM KONCERTE

Keď Pán Boh stvoril tento svet a postavil doň človeka, dobrovoľne sa stiahol a umenšil sám seba. Tak poskytol človeku veľký priestor slobody v tomto svete. A napriek tomu, že sa Stvoriteľ stiahol zo scény, predsa tento svet vonia po Bohu – presne tak ako starý vínny sud, ktorý vonia po dobrom víne, aj keď v ňom už víno dlho nebolo. A keby mali pravdu tí, ktorí označujú súčasnú spoločnosť za ateistickú, lebo sa im zdá byť duchovne prázdna – ako ten sud bez kvapky iskrivého vína kresťanskej viery, predsa aspoň na Vianoce ucítia aj tí – čo nie sú celkom otupení – Božiu vôňu a idú za ňou. Bez nej by bol náš život chudobnejší a všednejší.

Vo Vianociach sa Boh stal človekom. Ten mocný Boh a Pán zostúpil do tohto sveta a stal sa jedným

z nás. Ten Boh, ktorý je pre nás taký vzdialený, nepochopiteľný, všetko presahujúci, tento Boh sa stáva jedným z nás – odrazu je zrozumiteľný. Už starozmluvní proroci o tom hovorili, že sa narodí Mesiáš, ktorému dajú meno Immanuel – čo v preklade znamená Boh s nami. Keďže sa Boh stal človekom, tak človek by mal na to odpovedať. Nie však tým, že sa budeme hrať na boha, to znamená, že budeme chcieť ďalej manipulovať s ľuďmi a hazardovať s ich životmi. Slušnou odpoveďou na ten najväčší dar Vianoc je, že sa človek stane človekom a nie bohom. Byť človekom stvoreným k Božiemu obrazu – to nás neskutočne zaväzuje, pretože to znamená hájiť veľkosť, dôstojnosť a hodnotu človeka. Potom sa aj náš život stane jedným anjelským

POSLUCHÁČI ADVENTNÉHO EKUMENICKÉHO KONCERTU

chválospevom typu: Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.

Po úvodnom príhovore sa prezentovala svojím vystúpením Základná umelecká škola A. Cígera z Kežmarku a jednotlivé farnosťi obci Ľubica. Pestrosť liturgického prejavu mnohým neraz poslúži na bližšie spoznávanie svojich bratov a sestier vo viere z inej kresťanskej cirkvi. Mnohí ľudia práve túto skutočnosť oceňujú, ktorá je v Ľubici veľkým prínosom adventných ekumenických koncertov. Po každom vystúpení prítomných pozdravili krátkym príhovorom aj duchovní otcovia jednotlivých farností a popriali všetkým Ľubičanom, aby vianočné sviatky prežili v Božom pokoji a v radosť z narodenia Spasiteľa

sveta. V závere ekumenického koncertu prítomných pozdravil starosta obce Ing. Ján Kapolka. Koncert bol ukončený spoločnou piesňou spevokolov z Rímskokatolíckej a z Evanjelickej cirkvi: Spievaj duša moja.

Tohtoročný ekumenický koncert mal charakter pomoci. Každý z nás bol otrasený udalosťami z Prešova zo 6. decembra 2019, keď na Mukačevskej ulici č. 7 vybuchol panelový dom v dôsledku unikania plynu. Sedem ľudí pri tomto výbuchu prišlo o život, 40 ľudí bolo zranených a všetci obyvatelia 12 poschodového bytového domu prišli o strechu nad hlavou. Z toho dôvodu sa organizátori koncertu rozhodli dobrovoľne vstupné v sume 1.293,60 € venovať týmto postihnutým ľuďom. Aj touto cestou by som sa chcel čo najsr-

RÍMSKOKATOLÍCKY SPEVOKOL NA EKUMENICKOM KONCERTE

dečnejšie poďakovať všetkým Lubičanom, ktorí sa koncertu zúčastnili, a tak pomohli ľuďom, ktorí zo dňa na deň prišli o svojich blízkych a pomaly sa stali bezdomovcami.

Po skončení koncertu bola pre všetkých pripravená kapustnica, drobné koláčiky a pohár vareného vína. Hoci vonku bolo chladnejšie, ale teplo vzájomných rozhovorov, pri ktorých sa pestujú a utužujú dobré vzťahy, pomohlo prekonať aj chladnejšie počasie. Veríme, že opäť o rok sa stretneme na ďalšom adventnom ekumenickom koncerte, ktorý nás opäť poteší a povzbudí vo viere a v nasledovaní Ježiša Krista.

21. decembra 2019 sa uskutočnila v auditóriu lýcea vianočná besiedka s programom detí navštevujúcich hodiny náboženskej výchovy

a detskej besiedky. Svojím programom nám deti opäť priblížili obsah Vianoc. S tým istým vianočným programom deti pozdravili aj obyvateľov zariadenia pre seniorov. Domáci brat farár sa im v krátkosti prihovoril a prečítal biblické poslanstvo Vianoc. Pomedzi to sme spoločne zaspievali tie najznámejšie vianočné piesne ako: Čas radosti veselosti alebo Narodil sa Kristus Pán. Sme radi, že okrem detí sa do spevu pustili aj obyvatelia tohto zariadenia, ktorým sme rozdali slová jednotlivých piesní, a tak si ich mohli spolu s nami zaspievať. Na záver im deti rozdali balíčky s pripravenými vianočnými koláčikmi.

30. decembra 2019 sa uskutočnila v Bazilike sv. Kríža ekumenické bohoslužby na záver kalendárne-

VYSTÚPENIE EKUMENICKÉHO SPEVOKOLU V BAZILIKE SV. KRÍŽA

ho roka a osláv 750. výročia udelenia mestských práv mestu Kežmarok. Tento jubilejný rok sme v meste Kežmarok začali ekumenickými bohoslužbami a rovnako sme ho aj skončili. Vzhľadom na to, že sa konali vo vianočnom období pred koncom kalendárneho roka, tak aj vo zvesti slova Božieho, ktorou nám poslúžil brat farár z Gréckokatolíckej cirkvi Mgr. Marián Sterančák, zdôraznil Božiu lásku, s ktorou sa k nám skláňa všemohúci Boh vo svojom Synovi Ježišovi Kristovi, položenom pre naše spasenie do betlehenských jaslí. Prínosom toho podujatia bola tá skutočnosť, že v rámci bohoslužieb zaspievali všetky spevokoly kresťanských cirkví spoločne dve piesne. To znamenalo predprípravu a pravidelné stretnutia. Už toto spoločenstvo

bolo veľmi príjemným osviežením ducha, a to aj vďaka modlitbám, ktoré sa pravidelne uskutočňujú každý druhý piatok v ekumenickom duchu na všetkých troch miestach cirkví pôsobiacich v meste Kežmarok. Tešíme sa na ďalšie ekumenické stretnutie, ak nám to situácia dovolí a pominie epidémia koronavírusu. S bratom dekanom Trstenským sme už rozprávali o rôznych spoločných aktivitách, pri ktorých by sme sa mohli stretávať do budúcnosti.

2. – 10. januára 2020 domáci brat farár Roman Porubän čerpal dovolenku, v rámci ktorej navštívil náš partnerský cirkevný zbor Českobratrské cirkve evangelické na Mělníku, kde v nedeľu 5. januára poslúžil zvestou slova Božieho. Bratia a sestry na Mělníku sa počas zimných

BRATIA FARÁRI: M. STERANČÁK, R. PORUBÄN, J. KUBOŠ

mesiacov stretávajú na bohoslužbách nie v kostole, ale v tzv. Husovom dome, kde prirodzene tieto priestory sú vykurované a je im v nich príjemnejšie. Táto skutočnosť im však ponúka i ďalší priestor na pastoraálnu službu. Po bohoslužbách hneď každý neodchádza domov, ale pri káve, koláčiku a rôznych iných dobrotách, ktoré si pripravia, na chvíľu posedia a porozprávajú sa. Tak medzi sebou vzájomne zdieľajú všedné problémy, ktoré im týždeň priniesol. To je jeden zo spôsobov, ako sa spoločenstvo cirkevného zboru viacej utužuje vo vzájomnej dôvere.

Brat farár Roman Porubán na službách Božích poslúžil kázňou na text z Jánovho evanjelia 12,44-50, v ktorom poukázal na to, ako je dôležité pre život človeka svetlo. Evan-

jelista Ján vo svojom texte prirovnáva Boha k takémuto svetlu, ktoré presvecuje temnotu ľudského života. Ak prijímame Božie svetlo do svojho života, tak sme požehnaním pre druhých ľudí. To pre nás znamená, že ak sme prijali Ježiša Krista, On nás zmocňuje k službe, ktorá prináša požehnanie pre našich blízkych, priateľov, cirkiev, spoločnosť i celý národ. Ježiš Kristus je teda pre nás tým večným svetlom, ktoré prišlo do tohto sveta a je zároveň nevyčerpatelným zdrojom svetla. Ďakujeme Bohu za tento zdroj.

7. februára 2020 po 128 rokoch od vydania knihy Samuela Webe-
ra Geschichte der Stadt Béla vyšiel, s finančnou podporou mesta Spišská Belá, jej slovenský preklad História mesta Spišská Belá. Pôvodná

SLUŽBY BOŽIE V HUSOVOM DOME NA MĚLNÍKU

publikácia je doplnená o súčasné poznatky z histórie mesta, taktiež o fotografie, pohľadnice či mapy. Slávnostné uvedenie knihy sa za prítomnosti primátora mesta Jozefa Kunu uskutočnilo v piatok 7. februára 2020 v Evanjelickom kostole v Spišskej Belej, kde Samuel Weber ako evanjelický farár pôsobil 47 rokov. Atmosféru udalosti umocňovalo hudobné vystúpenie spevokolu Cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku z Kežmarku a inštrumentálno-spevácke vystúpenie Laury Kollegovej s Petrom Pavličkom.

Knihu História mesta Spišská Beľa zostavil, v spolupráci s prekladateľkou a germanistkou Martinou Remiašovou, Milan Vdovjak. Odborným garantom celého projektu bo-

la jazyková historička a prekladateľka Mária Papsonová. Spoluautor sky sa na knihe podieľala historička a archivárka Zuzana Kollárová, ktorá do knihy napísala životopis Samuela Webera, geológ a speleológ Stanislav Pavlarčík a veľký znalec histórie mesta Andrej Novák. Pri preklade knihy bola potrebná aj spolupráca s potomkami spišských Nemcov, dnes žijúcich v Nemecku, ktorí pomohli napríklad pri identifikácii špecifických výrazov spišskej nemčiny, alebo pri hľadaní významu archaických regionálnych výrazov.

Na podujatí brat farár Roman Porubän vyšiel na kazateľnicu a predniesol kázeň, ktorou sa predstavil Samuel Weber pri nástupe do funkcie farára v Banskej Štiavnici v roku 1861. Predpokladá sa, že veľ-

UVEDENIE KNIHY SAMUELA WEBERA V EV. KOSTOLE V SPIŠSKEJ BELEJ

mi podobnú reč mal aj pri uvedení do funkcie farára v Spišskej Belej o rok neskôr. Niektoré myšlienky z kázne: *„Buď pozdravené, sväté miesto, na ktorom mám ohlasovať Slávu toho, ktorý sám riadi hviezdy a svety a je naším milovaným otcom! Buď pozdravený tichý Boží chrám, ty bezpečné útočisko pre všetkých, ktorí hľadajú Pána. Buď pozdravené i ty, drahé spoločenstvo, ktoré si ma tu z vôle Božej zvolilo a povolalo! Čo hýbe mojím srdcom, tu vo vašom strede, pri nástupe do môjho úradu? Moje srdce je pohnuté:“*

21. februára 2020 Evanjelický ples si i v našom cirkevnom zbore získal srdcia mnohých veriacich, ich rodinných príslušníkov i priateľov. Jeho príprava bola každoročne našou jesennou aktivitou. Po dozne-

ní predošlého plesu sme dohodli termín, miestnosť a hudbu na ten ďalší. Pár rokov sme ostali verní Reštaurácii Severka a Hudobnému duetu manželov Šajtyovcov.

Program sme zostavovali podľa finančných i situačných podmienok. Obehali sme ochotných darcov kvôli tombolovým cenám, vytvorili pozvánku v Zborovom liste, plagátky, vstupenky, zaznelo párkrát pozvanie brata farára z kazateľnice pre všetkých veriacich...

Na začiatku boli obavy z pomaly narastajúceho počtu predaných vstupeniek, potom obavy z rýchlo narastajúceho a meniaceho sa počtu plesajúcich. Aké boli krásne a bezstarostné naše plesy! Aj ten posledný dňa 21. februára 2020 – už v poradí dvanásty!

PLES KEŽMARSKÝCH EVANJELIKOV V NAJLEPŠEJ ZÁBAVE

Privítali sme na ňom aj zahraničnú návštevu, brata farára Mirka Erdingera s manželkou Eliškou. Naš brat farár mal na začiatku krátke zamyslenie na 36. Žalm, 10. verš: „**Lebo u Teba je prameň života a v Tvojom svetle svetlo vidíme.**“ Prípitkom poslušil brat farár Erdinger. Hodnotný kultúrny program zanechal v zúčastnených hlboký dojem. Vystúpilo husľovo-klavírne duo, tvorené huslistkou Zuzanou Oráčovou a klaviristom a spevákom Andym Belejom pod názvom IL DUETTO. Program bol zložený z piesní svetovej, ale aj českej a slovenskej hudobnej scény.

Šikovné dievčatká z nášho cirkevného zboru s kamarátkami, ktoré navštevujú Tanečný klub Brilant, pôsobiaci pod ZUŠ A. Cigera, spes-

trili zábavu troma choreografiami: Samba, Krvinky, Cigánky. Miešané nápoje pod taktovkou Hotelovej akadémie Otta Brucknera ulahodili telu aj duši. Výťažok z predaja drinkov a z tomboly vo výške 1290 eur poputoval do Gelnice na opravu strechy evanjelického tolerančného kostola.

Nezabudnime ani na výbornú prvú i druhú večeru, lahodné koláčiky spod rúk nášho brata farára a jeho pomocníčky Martinky Jendrušákovvej, na dobrú hudbu, veselú myseľ a priateľskú atmosféru. Čo nám viac chýbalo?

Žiaľ, 12-ročný plesový maratón prerušil nový fenomén CORONA vírusu, ktorý nám všetkým zmenil život. Človek mieni, Pán Boh mení. Musíme prijať s pokorou všetko a te-

ÚČASTNÍCI 11. ROČNÍKA PLESU KEŽMARSKÝCH EVANJELIKOV

šiť sa z toho, čo nám ostalo, čomu sa môžeme venovať aj v týchto ťažkých a pohnutých časoch. Ďakovať Pánu Bohu, že nám dal aj také pekné chvíle, aké sme zažili na našich plesoch. Keď sme v súčasnosti väčšinou izolovaní doma, môžeme si pozeráť fotografie a spomínať.

Pán Boh dopustí, ale neopustí! A tak aj toto zlé tmavé obdobie sa raz určite skončí a budeme sa môcť radovať z mnohých bežných vecí, ktoré sme si predtým užívali a možno nie vždy si ich vážili.

24. apríla 2020 Milé deti, potrebujeme vašu pomoc! Nakreslite dúhu – veľkú a farebnú! A ozdobte ňou okná vašich domov či bytov. Tak aby ju videli všetci ľudia na ulici. Viete prečo? Lebo práve dúha je symbol nádeje a viery, že po búrke vyjde

slnko. Potešme všetkých ľudí, ktorí sa prejdú okolo nášho okna. Takto zaznela výzva aj pre naše deti, ktoré sa pustili do kreslenia dúhy.

1M 9, 12-16 *„Toto bude znamením zmluvy, ktorú pre všetky budúce pokolenia robím medzi sebou a medzi vami i medzi všetkými živými tvormi, čo sú pri vás: svoju dúhu kladiem na oblaky; bude znamením zmluvy medzi mnou a medzi zemou. Keď nakopím oblaky nad zemou a ukáže sa dúha na oblakoch, rozpomeniem sa na svoju zmluvu medzi mnou a medzi vami i medzi všetkými živými tvormi zo všetkého tvorstva; a vody sa už nestanú potopou, aby zničili každé z tvorstva. Keď bude dúha na oblakoch, pozriem sa na ňu, aby som sa rozpomenul na večnú zmluvu me-*

MALÍ VINCKO A ZDENKO Z ĽUBICE SO SVOJOU DÚHOU

dzi Bohom a medzi každým živým tvorom zo všetkého tvorstva, ktoré je na zemi.“

Deti nakreslili svoje dúhy, dali ich do svojich okien. Krásnu reportáž z toho pripravila aj Kežmarská televízia. I to bol spôsob, ako pripomenúť všetkým ľuďom nádej, že po si-
vom období s vírusom príde obdobie farebné, keď sa znovu stretneme pod modrou oblohou.

11. júna 2020 uskutočnila sa rozlúčka s rímskokatolíckym dekanom ThDr. Jánom Kubošom, PhD., ktorého pápež František vymenoval za pomocného biskupa Spišskej diecézy. Pápež mu prideliť titulárne sídlo Quiza. Mons. Ján Kuboš má 54 rokov. Narodil sa 28. februára 1966 v Trstenej. Kňazskú vysviacku prijal 18. júna 1989 v Bratislave. Ako

kaplán postupne pôsobil v Podolínci, Svite, Liptovskom Mikuláši a Ružomberku. Následne bol menovaný za farára v Liptovskej Osade a vykonával aj pastoračnú službu v Nápravnovo-výchovnom ústave v Ružomberku. V období 1997 – 2017 bol spirituálom v kňazskom seminári a odborným asistentom na Teologickom inštitúte v Spišskom Podhradí. V roku 1998 získal licenciát z kanonického práva na Katolíckej univerzite v Lubline (titul ICLic.). Od roku 2001 je sudcom Cirkevného súdu Spišského biskupstva. Od roku 2017 bol Ján Kuboš farárom a dekanom v Kežmarku.

Tejto slávnostnej rozlúčky sa zúčastnil za Evanjelickú cirkev aj náš brat farár Roman Porubän, ktorý vo svojom príhovore povedal:

ROZLÚČKA S DEKANOM THDR. JÁNOM KUBOŠOM, PHD.

Milý brat Janko!

Len pred nedávnom si prišiel do kráľovského mesta Kežmarok a dnes sa s ním lúčiš a rovnako i my sa lúčime s Tebou, pretože si bol povolaný do služby pomocného biskupa Spišskej diecézy. V čerstvej pamäti mám naše prvé stretnutie, ktoré sa uskutočnilo u nás v lýceu – a to v piatok na takzvaných modlitbách za mesto Kežmarok, kde som ťa mohol osobne previesť najväčšou školskou historickou knižnicou v strednej Európe, a tak trochu sa pochváliť dedičstvom predkov, ktoré nám tu zanechali.

Bol som rád, že do Kežmarku prišiel farár, s ktorým sa dalo spolupracovať aj na ekumenickej úrovni, a tak sme sa mohli v tomto chráme stretávať k spoločným modlit-

bám a oslave Trojjedinného Boha. No rovnako sme boli radi, keď si Ty prišiel do nášho spoločenstva a mohol spolu s nami prežívať pozhnané chvíle, ktoré nám Boh zo svojej lásky a milosti daroval.

Musím sa priznať, že mi je tak trochu ľúto, že odchádzaš, ale na druhej strane sa teším z toho, že si bol povolaný do novej služby, ktorá je veľmi náročná a zodpovedná a verím, že s Božou pomocou budeš túto službu aj zodpovedne niesť na svojich pleciach. Dovoľ preto, aby som ti v mene svojom, ale rovnako aj v mene Evanjelickej cirkvi v Kežmarku poprial veľa Božieho požehnaní a múdrosti pre túto službu, do ktorej si ťa Pán Boh povolal.

V knihe Prísloví čítame: „*Lebo Hospodin dáva múdrosť, z Jeho*

POZDRAV R. PORUBĀNA PRI ROZLÚČKE S DEKANOM J. KUBOŠOM

úst je poznanie i rozvaha“ (Príslovia 2,6). V biskupskej službe je veľmi dôležité, aby človek mal múdrosť, poznanie a rozvahu. Písať však nehovorí o hocijakej múdrosti, rozvahe a poznaní, ale hovorí o tom, v kom spočíva zdroj ľudskej múdrosti, rozvahy a poznania. A tým zdrojom nie je nikto iný ako Boh. Prajem ti preto, aby si vo svojej ďalšej službe dennodenne prichádzal k tomuto zdroju múdrosti, poznania a rozvahy. Vtedy Tvoja služba bude požehnanou a bude prinášať bohaté ovocie viery. O tom, že v Bohu spočíva múdrosť, poznanie a rozvaha – o tom sa mohol presvedčiť aj učeník Peter, keď vyznal pred Ježišom Kristom: **„Pane, ku komu pôjdeme? Slová večného života máš, a my sme uverili a po-**

znali, že Ty si (Kristus), ten Svätý Boží“ (J 6,68.69).

Prajem ti Janko, aby ťa v novej službe sprevádzala múdrosť, ktorú dáva Hospodin, každého dňa sa ponáraj do Jeho slova, aby tak poznanie o Božej láske si mohol s radosťou odovzdávať ďalej a v úrade pomocného biskupa, ktorým ťa cirkev poverila, tak konal rozvážne. Pán Boh nech ti požehnáva.

25. júna 2020 to bola posledná hodina, ktorú som mal s mojimi piatkami a šiestakmi. Aj tohto roku Prešovský samosprávny kraj vymyslel pre deti projekt LEGENDÁRIUM. Na základe tohto projektu mali si deti užiť leto plné dobrodružstiev, zábavy, poznania a objavovania s legendami a mapou pokladov. To znamená, že počas le-

NA ZÁVER AJ NEJAKÉ SLOVO PRE KEŽMARSKÚ TELEVÍZIU

ta mohli navštíviť rôzne zaujímavé miesta, neprebádané lokality v prírode, ako aj návštevy rozmanitých atrakcií, kúpalísk, múzeí, jaskýň, hradov a iných atraktivít na území Prešovského samosprávneho kraja. Mapu pokladov deti získali pri prvom vstupe na všetkých miestach, ktoré boli na to určené. Jedným z takýchto miest bol aj náš drevený artikulárny kostol. Na základe indícií v mape hľadali svoj poklad, zbierali rôzne nálepky a pečiatky legend, ktoré sú spojené s daným miestom – lokalitou.

Na poslednej hodine náboženstva aj naše deti prejavili záujem o túto aktivitu, a tak sa ma pýtali, či by som im nedal mapu legend. Potešil som sa tomuto záujmu. No všetky mapy legend už boli v drevenom

artikulárnom kostole, kde ich sprievodkyňa na požiadanie odovzdala deťom a dali im pečiatku. Hovorím deťom: „*Musíme ísť po túto mapu do kostola.*“ Všetci súhlasne prikývli. Keď sme vstupovali do kostola cez sakristiu, tak pani sprievodkyňa rozprávala štyrom turistom históriu dreveného kostola. Všetci štyria turisti boli maskovaní pod rúškami. My sme sa slušne pozdravili, deťom som opečiatkoval mapu pokladov a potichu sme odišli preč. Keď sme boli v sakristii, tak mi Nelka hovorí: „*Pán farár, mohli by sme sa odfotiť v drevenom kostole?*“ Zaujímavosť som pozrel po Nelke, pretože som nerozumel tejto otázke. „*Ty sa chceš odfotiť v drevenom kostole?*“ A Nelka aj spolu s Kristínkou mi na to opäť odpovedali: „*Áno.*“ Stále

VÝZDOBA KOSTOLA NA SLÁVNOSŤ POĎAKOVANIA ZA ÚRODY ZEME

som nechápal. „A čo vás tak na tom kostole zaujalo?“ Odpoveď na to bola ešte zvláštnejšia: „Adela?“ Pomyslel som si, tak moja stará mama, ktorá sa volala tiež Adela, to asi nie je. Hovorím im: „Aká Adela?“ Stále mi to nedochádzalo. „No predsa Adela a Viktor.“ Nerozumel som. „Aká Adela a Viktor?“ Na dievčatách som už videl, že nechápu, ako je možné, že to ja nechápem. Začali byť nervózne, ako keby im mala utiecť jedinečná životná príležitosť „No predsa Vinczeovci?“ A vtedy mi to došlo. Na to som sa opýtal: „A kde sú?“ „No predsa v kostole.“ Pod rúškami som si ich vôbec nevšimol, ale zato deti áno. „No tak bežte sa s nimi odfotiť.“ – „Pán farár, ale my sa hanbíme, nemohli by ste nám to vybaviť?“, povedala smutne Nelka a netrpezli-

vo ďalej čakala, ako na to zareagujem. No čo iné zostáva farárovi, ak chce vidieť milý úsmev na tvárach svojich ovečiek! A tak sme sa zo sakristie opäť vrátili do kostola a naozaj Adela a Viktor Vinczeovci tam sedeli. Pani spievodkyňa si nás nevšimla a ďalej turistov oboznamovala s históriou kostola. Slušne som jej vstúpil do výkladu a Vinczeovcov popýtal, či by sa neodfotili s dievčatami. Veľmi radi to urobili a úsmev dievčat bol jednoznačným svedectvom spokojnosti.

Myslím si, že za rúškami, ktoré nosíme počas tejto pandemickej doby, sme mnohých ľudí prehliadli, alebo vôbec nespoznali. Toto je len malá ukážka toho, ako si aj farár nevšimol pre detské oči to, čo pre nich bolo atraktívne, vzhľadom na to, že

ZAMASKOVANÁ NÁVŠTEVA MANŽELOV VINCZEOVCOV

Adela a Viktor Vinczeovci sú známe televízne osobnosti, s ktorými chceli mať naše deti pamiatku v podobe fotografie ako peknú spomienku na tento deň.

1. augusta 2020 sa v Drevenom artikulórnem kostole uskutočnil organový koncert z príležitosti 300. výročia postavenia organu. Pozornosť každého návštevníka Dreveného artikulórneho kostola zaujme mimoriadne bohatá výzdoba organového chóru, ktorý zdobia maľované postavy anjelov, hrajúcich na rôznych hudobných nástrojoch. Do centra tohto chóru bol vsadený barokový organ, pochádzajúci od levočského organára Lorentza Čajkovského (Laurenciusa Czaykoffského), ktorý jeho výstavbu po podpísaní zmluvy s miestnym cirkevným zborom, do-

končil v rokoch 1719-1720. Cirkevný zbor organárovi vyplatil v hotovosti 510 fl., ďalej 135,60 fl. za cín a ešte 3fl. za 10 holieb vína.

Krstné meno organára Čajkovského niektoré dokumenty uvádzajú aj ako Ján alebo Jozef, no sám sa však podpisuje ako Lorentz. Dokladom toho je pozitív v rím. katolíckom kostole vo Vojňanoch, ktorý je označený menovkou „Lorentius Czeukowsky, Orgel- und Instrument-Macher in Leutschau 1726.

Organ má v súčasnosti 18 registrov. V roku 1720 Čajkovský postavil organ, ktorý mal len 12 registrov, 10 v manuáli a zvyšné 2 v pedáli. V roku 1729 bol do chóru vstavaný druhý organ, takzvaný pozitív so 6 registrami, ktorý bol starší ako organ postavený v roku 1720. I ten-

KONCERT PRI 300. VÝROČÍ POSTAVENIA ORGANU V DREVENOM KOSTOLE

to malý pozitív pochádzal od majstra Čajkovského. Dva samostatné organy boli spojené do jedného celku, a tak vznikol dvojmanuálový organ s 18 registrami. Túto prestavbu podľa záznamov na vzdušnici pozitívu – malého organu vykonal v roku 1729 ďalší spišský organár Martin Korabinský, pôsobiaci v Spišskej Novej Vsi. Korabinský ako organár bol známy od roku 1687.

Na koncerte prítomných privítal domáci brat farár Roman Porubán týmito slovami: *Organ víta človeka pri príchode na svet. To sa udialo aj v dnešné dopoludnie.* Za spevu piesne: Bože a Otče do ruky tvojej, organ vítal tri malé dievčatká, ktoré sme v tomto chráme pokrstili.

Organ sa stáva súčasťou slávnosti konfirmácie, keď sa mladí ľudia

verejne priznávajú k viere v Boha. No organ nechýba ani na svadbách. Sprevádza vstup nevesty do chrámu a spolu so ženichom ich vyprevádza do spoločného života, ku ktorému si prišli vyprosiť Božie požehnanie.

Organ je i súčasťou každých bohoslužieb, na ktorých ďakujeme Bohu za Jeho milosť, ktorú nám preukazuje každého dňa, ale rovnako nás potešuje a je s nami i v zložitých situáciách nášho zlyhania, keď prostredníctvom kajúcich piesní činíme pokánia a prosíme o milosť.

Organ nielen dnes, ale aj v minulosti zaznieval i ako koncertný nástroj, ktorý nám prezentuje hudobné skvosty svetových veľikánov. Tieto nádherné diela budeme počuť i dnes a ani po stáročia neupadli do zabudnutia, ale ustavične sa k nim vracia-

POĎAKOVANIE TERÉZII JANEKOVEJ A MARTE GÁBOROVEJ

me a dokonca nanovo si ich sprítom-
ňujeme v rôznych súčasných moder-
ných dielach.

No organ aj vyprevádza ľudí
z tohto sveta na ich poslednej ceste,
a tak pomáha smútiacim ľahšie zná-
šať odchod ich milovaného člove-
ka. Plačlivosť tónov, ktoré vyúsťujú
do nádeje v rozmanitosti a farebnos-
ti rôznych registrov pomáha človeku
znášať i takéto utrpenie.

To všetko, čo som povedal, platí aj
o tomto organe, ktorý sa dožíva 300
rokov svojho života, a to si zaslúži
oslavu. Ako inak by sme mali oslá-
viť toto jubileum, ak nie koncertom
a piesňou. A tak vzdajme hold tomu-
to kráľovskému hudobnému nástro-
ju i na dnešnom koncerte a započú-
vajme sa do jeho nádherných regis-
trov, prostredníctvom ktorých nám

Musica Tempóris dnes predstaví vý-
znamné diela svetových autorov.

12. augusta 2020 sa uskutočnilo
na fare stretnutie spevokolu. Už sa
stalo akousi tradíciou, že každý rok
počas prázdnin sa zborový spevo-
kol neformálne stretáva na farskej
záhrade. Zakaždým brat farár nie-
čo chutného pripraví a nebolo to-
mu inak ani tohto roku. Vzhľadom
na to, že kornavírus urobil veľký
poplach po celom svete a lepšie tú-
to chorobu znášali tí, ktorých imu-
nitný systém sa vedel s týmto víru-
som vysporiadať, tak brat farár nám
pripravil jedlá na posilnenie našej
imunity. Všetky jedlá boli zhotove-
né z domácej kyslej kapusty, o kto-
rej vieme, že je obrovským zdrojom
prísunu vitamínov do ľudského te-
la a okrem toho má pre nás ešte nie-

ZBOROVÝ SPEVOKOL NA FARSKEJ ZÁHRADE

koľko blahodárnych účinkov, ktoré dokážu náš organizmus naštartovať. Prvým jedlom bol segedínsky guláš s knedľou a druhým lipťovský „kabáčík s kapustou“. Okrem telesného jedla nechýbala ani duchovná strava v podobe modlitby a samozrejme báseň Janka Bachledu od Milana Rúfusa, ktorá každého potešila a zohrila pri srdci. Opäť po roku sa tešíme na ďalšie stretnutie na fare.

12. – 16. augusta 2020 sa uskutočnila tzv. pánska jazda na Slovensku. K bratovi farárovi prišli brat farár Miroslav Erdinger, Honza Karnolt – zástupca kurátora CZ Mělník a Honza Hon z CZ Praha-Kobylisy, no a samozrejme domáci brat farár Roman Porubän. Pred dvoma rokmi sa v podobnej zostave uskutoč-

nila pánska jazda po Južných Čechách a tohto roku to bolo na Slovensku. Program bol skutočne veľmi bohatý. V prvý deň sme sa vybrali splavovať na pltiach rieku Dunajec. Počasie nám prialo a mladí pltníci počas dvoch hodín nám rozprávali rôzne skutočnosti o okolitej prírode a prírodných krásach, ktoré sme mali možnosť cestou vidieť. Plte sme potom vymenili za posedenie u Franka. Túto reštauráciu pred Starou Ľubovňou iste všetci veľmi dobre poznáte. A keďže sme boli na Slovensku, tak aj obed by sa patril nejaký slovenský. Gazdovský tanier, ktorý nám v tejto reštaurácii pripravili, bol skutočne vynikajúci, a tak sme si mohli pochutiť na rôznych domácich špecialitách, ktoré sa vari-
li v kuchyniach našich starých mám

NEZABUDNUTEĽNÝ PREDNES BÁSNE J. BACHLEDU OD M. RÚFUSA

a s mnohými sa dodnes nevieme rozlúčiť. Z reštaurácie sme sa vybrali na Lubovniansky hrad. Na jeho prvom nádvorí sme si mohli zahrať aj šach s figúrkami veľkými skoro do pol pása človeka. A tak priatelia z Čiech túto možnosť využili, kým sa nezačala prehliadka.

Hrad je čiastočne zachovaný a pekne zrekonštruovaný. Stojí na vápencovom kopci (548 m n. m.), nad cestou a ľavým brehom rieky Popradu, čnejúci sa nad mestom Stará Lubovňa. Je dominantou Lubovnianskej kotliny. Na sever od hradu leží Lubovnianska vrchovina, z hradu je viditeľný Široký vrch (884,5 m n. m.), mesto Stará Lubovňa, obec Chmeľnica, ale aj Šibeničná hora, ktorá slúžila v stredoveku na výkon hrdelného práva.

Najstaršou časťou hradu je kruhová veža s mohutnými opornými piliermi a prilahlý gotický palác. Obe pôvodne opevnené stavby stoja na najvyššom bode brala, boli ohradené obvodovým múrom a do objektu sa vstupovalo bránou v múre. O niečo mladší je palác situovaný východne. Tieto objekty vytvárajú horný hrad s nádvorím. Na budovách sa zachovali obvodové murivá do značnej výšky a na gotickom paláci zvyšky renesančnej atiky i renesančných ostenní okien a rímsy. Vzhľadom na terén sú ďalšie dve nádvoría riešené terasovito. Na druhom nádvorí pristavili k bráne budovu s podbráním a obranu hradu zabezpečovala veľká delová bašta na východe a srdcový delový bastión na západe pod bránou.

PÁNSKA JAZDA V SKANZENE POD LUBOVNIANSKYM HRADOM

Neskôr tu pristavali ďalší palác k obvodovému opevneniu na východnej strane. K objektu na západnej strane pristavili barokový palác (1642) a na terase kaplnku. Posledné, tretie nádvorie, je smerované na juhovýchod pred veľkou baštou a chráni vstup do areálu s bránou z roku 1664, ktorá mala padací most. Na múroch tohto nádvorja sa čiastočne zachovala atika.

Po prehliadke hradu sme sa vybrali do skanzenu, ktorý sa nachádza pod hradom. Návštevníkom približuje ľudovú kultúru života na dedine. Patrí k najmladším na Slovensku, verejnosti bol sprístupnený v roku 1985 a v súčasnosti ho tvorí 25 objektov. Dominantou expozície je zrubový gréckokatolícky kostolík východného obradu z Matysovej

z roku 1833, zasvätený sv. Michalovi archanjelovi. Neoddeliteľnú súčasť interiéru tvorí barokovo-klasicistický ikonostas. Kostol patrí k významným pamiatkam drevenej sakrálnej architektúry na východnom Slovensku. Z ďalších objektov sú v expozícii najpočetnejšie zastúpené zrubové obytné domy postavené na začiatku a v prvej tretine 20. storočia z Veľkého Lipníka, Litmanovej, Veľkej Lesnej, Údola, Jakubian, Kremnej, Kamienky a Jarabiny. Okrem tradičných hospodárskych objektov, ktoré sú súčasťou usadlostí (maštal, stodola, sýpka) sú tu postavené aj sezónne poľné obydlia, charakteristické pre región Spiša. Súčasťou expozície sú aj technické stavby, ktoré prezentuje zrubová kováčka vyhná z druhej polovice 19. storočia z Torsy, mlyn

DÁM DELOVOU RÁNU, BUM, BUM, BUM, BUM A ...

s valcovou stolicou z Malého Sulína a dielňa stolára – naturalistu z Piľhoviečika. Pri tvorbe expozície ľudového bývania v jednotlivých obytných domoch sa rešpektoval princíp tradičného bývania, ktorý sa v tejto oblasti zachoval až do polovice 20. storočia.

Na druhý deň do pánskej jazdy sa pridala aj brat dozorca Jozef Horváth. Pri príprave programu priáním bratov Čechov boli Vysoké Tatry a nejaká túra, ktorú som im elegantne zrušil, pretože som im povedal, že na tie nepotrebnú slovenského sprievodcu, pretože ich lepšie poznajú ako my sami. A tak náš výlet smeroval na Gemer, kde sa nachádza krásna luteránska gotika. Našou prvou zastávkou bol gotický skvost – evanjelický kostol v Štítiku.

Stredoveká stavba evanjelického kostola je v súčasnosti pozoruhodná najmä neskorogotickou architektúrou s pôvodnými architektonickými detailmi, zaujímavým zariadením, ale predovšetkým pre mimoriadne hodnotné nástenné maľby, ktoré prakticky pokrývajú všetky steny objektu a vzhľadom na jeho vývin sú zachované miestami vo dvoch, výnimočne až v troch farebných vrstvách. Najstaršie maľby pochádzajúce z poslednej tretiny 14. storočia sú vytvorené podľa talianskych predlôh. Mladšie vznikali v 15. a 16. storočí pod vplyvom nemecko-českej orientácie a predstavujú rôzne v stredoveku obľúbené náboženské cykly, postavy apoštolov, svätcov, ale aj postavy súčasníkov, ktoré tvorcovia nástenných ma-

POHLED NA SKANZEN V STAREJ LUBOVNI

lieb videli okolo seba; tak medzi nimi nájdeme aj maľby znázorňujúce pracovné úkony a vtedajšie pracovné nástroje. Vďaka týmto prednostiam bol evanjelický kostol v Štítniku vyhlásený v roku 1970 za národnú kultúrnu pamiatku (nástenné maľby boli navrhnuté do zoznamu UNESCO).

Zo Štítnika sme vybrali na obed do Rožňavy a odtiaľ priamo do Och tinej, kde pôsobí brat diakon Martin Dudáš, ktorý sa nám celý čas venoval a predstavil nám históriu tohto krásneho kostola. Kostol je pôvodne románsko-gotická stavba, vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku v roku 1963. Ide o jednolodovú stredovekú stavbu s polygonálnym prebytériom... Objekt nesie prvky románskeho, gotického a baro-

kového slohu s hodnotnými freskami v interiéri. Veža bola ku kostolu neskoršie pristavená. Pôvodná stavba bola zasvätená sv. Mikulášovi.

Územie Och tinej a celého okolia patrilo štítnickej vetve Bebekovcov. Práve oni boli iniciátormi výstavby honosných sakrálnych stavieb. V druhej polovici 15. storočia bola k severnej stene lodi kostola pristaná bočná loď, zaklenutá hviezdicovou klenbou. Najneskôr od roku 1545 je kostol evanjelický. Ďalšie stavebné úpravy nasledovali v 17. storočí, kedy nahradili plochý drevený strop pruskou klenbou. V 18. storočí doplnili interiér kostola o emporu na severnej strane. Fresky ochtinského kostola odkryl v roku 1897 István Gróh, ktorý ich aj reštauroval v rokoch 1901-1907. Momentálne

MIROSLAV ERDINGER NA KAZATEENICI V EV. KOSTOLE V ŠTÍTNIKU

prebiehajú na kostole reštaurátorské práce na gotických oknách.

Hoci Ochtiná patrí medzi evanjelické dediny, na bohoslužbách sa tu stretáva do 10 ľudí, aj to prevažne rómskej národnosti. Baníctvo, ktoré v minulosti ekonomicky zabezpečovalo celý Gemer, malo vplyv aj na bohatú výzdobu gotických kostolov a zároveň poskytovalo živobytie pre mnohé rodiny. Po zániku tohto priemyslu sa Gemer postupne začal vyludňovať a jeho niekdajší lesk a sláva sa odrazu vytratila, čo malo samozrejme vplyv aj na duchovný život ľudí v tejto oblasti, kde práca v týchto podmienkach je náročná. To skonštatovali aj naši priatelia z Čiech.

Poslednou zastávkou bol gotický kostol v Dobšinej. Na domácej pôde

nás privítal brat senior Gemerského seniorátu ECAV na Slovensku Mgr. Radovan Gdovin. Kostol bol v roku 1963 vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Ide o neskorogotickú stavbu z konca 15. storočia na pôdoryse gréckeho kríža. V minulosti bol niekoľkokrát prestavaný, a tak v súčasnosti dominuje jeho neogotická podoba. Stavba získala na význame v roku 2002, kedy boli objavené pôvodné gotické fresky v interiéri kostola. Od čias príchodu reformácie do mesta bol kostol neprestajne v rukách evanjelikov. V roku 1727, vzhľadom k nárastu počtu obyvateľstva, bol kostol rozšírený o priečnu loď a následne spojený so samostatne stojacou vežou. Zásadná prestavba kostola sa odohrala v roku 1891, keď kos-

FRESKY OCHTINSKÉHO EV. KOSTOLA UCHVÁTIA KAŽDÉHO NÁVŠTEVNÍKA

tol získal súčasnú neogotickú podobu. Naposledy bol kostol obnovovaný v roku 1989.

Prehliadka luteránskej gotiky na Gemeri bola pre našich českých priateľov určite zaujímavou poznávacou cestou a nakoniec mi poďakovali, že to nebol výlet do Vysokých Tatier, ale práve na Gemer, ktorý vnímali ako miesto, za ktoré je potrebné sa modliť a zároveň poďakovať všetkým duchovným, ktorí v tomto regióne konajú svoju duchovno-pastiersku službu, pretože je náročná.

V 10. nedeľu po Svätej Trojici nám poslúžil na bohoslužbách ako v Kežmarku tak aj v Ľubici, a to nielen zvestou slova Božieho, ktorú sme počuli z úst brata farára Erdingera, ale aj zaspievaním dvoch pies-

ní. Po obede v nedeľné popoludnie vycestovali naši priatelia do svojich domovov s mnohými dojmami a zážitkami zo slovenského Spiša a Gemera.

22. augusta 2020 sa v našom cirkevnom zbore uskutočnil Zborový deň pri príležitosti 500. výročia od prvého prečítania 95. výpovedí Dr. Martina Luthera na Slovensku, ktoré v katolíckom kostole Svätého Ducha prečítal Tomáš Preisner. Vzhľadom na to, že tieto udalosti sa odohrali v našej filiálke Ľubica, aj zborový deň sme orientovali do priestorov Ľubického kostola a kostolnej záhrady. V rámci tohto krásneho podujatia nás prišiel pozdraviť aj brat biskup Východného dištriktu ECAV na Slovensku Mgr. Peter Mihoč, ktorý odpove-

BRAT BISKUP VD PETER MIHOČ PRI SVOJEJ PREDNÁŠKE V ĽUBICI

dal na otázku domáceho brata farára: Ako prežiť v cirkvi. Na túto tému v kostole zaznela celá prednáška s množstvom podnetných inšpirácií k tomu, ako sa dá prežiť v dnešnej ECAV za predpokladu, že Kristus sa stane súčasťou života každého evanjelika – no nie však iba formálne, matrikovo, ale skutočne – svojou účasťou na živote cirkvi, svojou službou.

Ešte pred prednáškou brata biskupa, prihovorila sa k nám riaditeľka štátneho archívu v Spišskej sobote PhDr. Božena Malovcová, ktorá nás oboznámila s príchodom reformácie do Lubice a s farármí, ktorí v tomto prostredí ďalej pôsobili a prijali reformačné myšlienky Dr. Martina Luthera. Paralelne s programom dospelých prebie-

hal v kostolnej záhrade aj program pre deti. Týmto sa chcem poďakovať všetkým spolupracovníkom za jeho prípravu a obetavú službu pre deti, ktoré sa mohli hrovou formou dozvedieť rôzne biblické pravdy. Po zapievaní piesne: Sadáme s vďačnosťou ku stolu, Pane..... naši kuchári Oskar Jaduš a Ján Scholcz nám pripravili chutný kotlíkový guláš, ktorým sme sa posilnili. Okrem toho na stoloch boli pripravené rôzne zákusky a sladké pečivo.

No napriek všetkým aktivitám a rôznym atrakciám, všetkých účastníkov zborového dňa vrátane detí zaujali miestni hasiči, ktorí v krátkosti predstavili svoj hasičský zbor. Ten v Lubici v roku 1879 založila miestna nemecká evanjelická cirkev. Prítomní hasiči nám ukázali

NAJVÄČŠIA ATRAKCIA PRE DETI NA ZBOROVOM DNI

jeden zo svojich pokladov – veterána – staré hasičské auto, o ktoré sa príkladne starajú. Na nových vozidlách deťom ukázali, ako prebieha hasičský zásah pri požiari a nakoniec im dali vyskúšať silu prúdnice, ktorou prechádza voda pri hasení požiaru. To bola asi najväčšia zábava, pri ktorej nielen deti, ale aj poniektorí dospelí zmokli do nitky. Toto okrúhle výročie nás ako potomkov reformácie zaväzuje k tomu, aby sme v cirkvi nielen prežívali, ale žili skutočne bohatý život s Kristom.

6. septembra 2020 aj v tento nový školský rok 2020/2021 sme začali slávnostnými službami Božími, do ktorých sa aktívne zapojili deti i konfirmandi prečítaním modlitieb, biblických textov a svojím programom v podobe rôz-

ných básničiek na začiatok školského roka a zaspievaním dvoch piesní. Brat farár vo svojom príhovore na text z Matúšovho evanjelia 7,24-27 – O dvoch staviteľoch zdôraznil, že ak má priniesť naša práca požehnanie i v škole, tak je potrebné, aby sme o toto požehnanie prosili Boha. A práve kvôli tomu sme sa tu dnes stretli. Vstupom do nového školského roka máme urobiť nový krok. Aby tento krok nebol krokom niekde do prázdna, alebo krokom mimo, tak je potrebné vedieť, na akom základe máme stavať naše snaženia i všetky práce, ktoré nás čakajú.

Do tejto situácie nám Pán Ježiš hovorí podobenstvo O dvoch staviteľoch. Je to jedno z najznámejších podobenstiev, ktoré povedal. Nie náhodou sa nachádza na kon-

VYSTÚPENIE DETÍ NA ZAČIATKU ŠKOLSKÉHO ROKA V DREVENOM KOSTOLE

ci kázne na vrchu – alebo tzv. re-
či na vrchu. Kázňou Ježiš vzdelá-
val svojich učeníkov, vyučoval ich
vo viere a učil základným hodno-
tám pre život kresťana. A keď toto
vyučovanie skončil, tak povedal po-
dobenstvo: „**Každý, kto počúva tie-
to moje slová a plní ich..... Každý,
kto počúva tieto moje slová a nepl-
ní ich.**“ Tí učenici, ktorí v Ježišovej
škole nielen počúvali, ale to aj uplat-
ňovali, stali sa múdrymi staviteľmi.
No však tí, ktorí v Ježišovej škole sí-
ce Ježiša počúvali, ale v živote neko-
nali podľa toho, stali sa hlúpymi sta-
viteľmi.

Čo nám chce toto podobenstvo
v súvislosti so vstupom do nového
školského roka povedať? Milí mo-
ji, nestačí chodiť len do školy a po-
čúvať, čo vám učitelia hovoria. Po-

trebné je, aby sme sa to aj naučili
a v praktickom živote to používali.
Vtedy sa stávame múdrymi stavi-
teľmi. Ak iba počúvame, ale počutú
pravdu neuplatňujeme, tak sa stá-
vame hlúpymi staviteľmi. A prečo
by sme to mali počúvať a uplatňo-
vať? Pretože to, čo sa učíme a pre-
dovšetkým čomu nás učí Pán Boh,
tak to je ten pevný a stabilný zák-
lad, na ktorom sa dá postaviť dom,
odolávajúci všetkým poveternos-
ným situáciám.

Kto z vás do budúcnosti by chcel
byť murár, stavbár, stavebný inži-
nier alebo architekt? Čo si myslíte,
na akom základe je potrebné, aby
sme stavali dom? Čo sa stane, ak
dom nemá stabilný pevný základ?
Stavba môže veľmi rýchlo spadnúť.
Iba dom, ktorý je postavený na pev-

NAŠI TRAJA MALÍ STAVITELIA A BRAT FARÁR, KTORÝ AJ V KOSTOLE SKÚŠA

ných základoch, odolá poveternostným podmienkam. Ja tu mám také dva materiály – poďte mi povedať aké sú to: (Piesok a kameň). Ktorý z nich je stabilnejší? Na ktorom základe dnes by ste si postavili dom (na skale)? Dom na piesku by nám spadol. Prečo by spadol dom na piesku? Aký je piesok (sypký)? Skús ho chytiť a opísať.

Podobenstvo o dvoch staviteľoch nám poukazuje na jednu veľmi významnú vec. Hovorí o tom, aký je dôležitý začiatok, začiatok čokoľvek – školského roku, začiatok stavby domu, začiatok nášho života a podobne. Začiatky sú teda vždy veľmi dôležité, pretože v tých začiatkoch budujeme akýsi základ, na ktorom ďalej stavíme svoju stavbu – svoj život. Dôležité teda je, na akom

základe budeme stavať – či na skale alebo na piesku.

Po kázni deti prijali požehnanie do prác v novom školskom roku. V tom čase sme však ani len netušili, ako sa bude vyvíjať pandemická situácia s COVID-19 na Slovensku a že školy budú zatvorené od polovice októbra až do konca roka. Táto situácia je ťažká nielen pre deti, ale aj pre rodičov a učiteľov. O to viac potrebujeme stáť na pevnom základe, ktorým je Ježiš Kristus.

13. septembra 2020 sa uskutočnilo už deviate stretnutie artikulárnych zborov a to Kežmarku, Svätého Križa, Leštín, Istebného a Hronseka. Tohto roku sme sa stretli v slobodnom kráľovskom meste Levoča, ktoré v minulosti bolo tiež artikulárnym miestom, ho-

DETI PRI PRIJÍMANÍ POŽEHNANIA DO NOVÉHO ŠKOLSKÉHO ROKA

ci sa do dnešného dňa nezachoval artikulárny kostol, iba nejaké pozostatky, ktoré sa podarilo zachrániť skôr, ako zhorel.

Levoča nás privítala krásnym slnečným dňom. Všetci účastníci sa tešili, že v tejto pandemickej dobe sa môžeme stretnúť pri takej milej príležitosti, ako je práve stretnutie artikulárnych zborov. Keď človek prichádza do Levoče, tak si ani neuvedomuje, že po pravej strane hlavnej cesty pred nemocnicou sa nachádza evanjelický cintorín, na ktorom kedysi stál drevený artikulárny kostol. Prejdúc Košickou bránou, zaparkovali sme v centre mesta, kde sme mali rezervované parkovné miesta. Prejdúc námestím Majstra Pavla popri kostole sv. Jakuba a starej radnici, dostali sme sa až k novému evan-

jelickému kostolu, ktorý bol postavený v roku 1837.

Ako väčšina spišských miest i Levoča bola hneď od počiatku otvorená myšlienkam reformácie a v roku 1525 v kostole sv. Jakuba kázal mladý zanietený protestantský kňaz – Levočan Juraj Leudischer, ktorý sa v roku 1531 stal farárom v Kežmarku. Ani Majstrovi Pavlovi neboli reformačné myšlienky ľahostajné. Neskôr, v roku 1544, zapísal kronikár Gašpar Hain do slávnej levočskej kroniky: Levoči vzišlo svetlo evanjelia. Od tohto času sa Večera Pánova prisluhovala pod obojím spôsobom a v reformačnom duchu sa začali spravovať aj bohoslužby. Levoča patrila do zväzku Pentalitány – vyznania piatich slobodných kráľovských miest a zároveň

ZBOROVÝ SPEVOKOL NA STRETNUTÍ ARTIKULÁRNYCH ZBOROV V LEVOČI

aj spravovala ich knižnicu a archív, ktorý sa dodnes zachoval v Cirkevnom zbore ECAV na Slovensku Levoča. Okrem toho, vznikla tu nádherná knižnica – druhá najvýznamnejšia knižnica na Spiši po Kežmarku so svojím 30 tisícovým knižničným fondom. Vďaka mnohým unikátnym dielam Luthera a Melanctona je dodnes považovaná za reformačnú knižnicu.

V roku 1544 vzniklo v Levoči evanjelické gymnázium. Levoča sa stala aj významným miestom, kde bola vytlačená naša Cithara Sanctorum – tzv. Transcius v roku 1636 v Breuerovej tlačiarňi. Za vyznaním Pentapolitány nasledovalo vyznanie Spišských miest Confessio Scopusiana, ktoré v roku 1569 podpísalo 24 farárov bratstva spišských krá-

ľovských miest. Po Šopronskom snehu si mohli aj Levočania postaviť svoj artikulárny kostol za hradbami mesta. Udialo sa tak hneď v roku 1682. Tento kostol však zhorel, a tak v roku 1713 si levočskí evanjelici postavili druhý drevený kostol. V roku 1781 Levočania otvorili brány slávneho evanjelického lýcea, kam neskôr odišli z bratislavského lýcea Štúrovi žiaci. Už v tom čase Levočania uvažovali o stavbe nového kostola. S veľkým zápalom sa pustili do prípravy stavby kostola, pre ktorý si vymohli miesto na námestí. Po kostole sv. Jakuba a radnici sa tretou dominantou goticko-renesančného námestia stal evanjelický kostol.

Klasicistický kostol postavili podľa projektov staviteľa An-

V KOSTOLÍKU NA STAROM EV. CINTORÍNE V LEVOČI

tona Povolného v rokoch 1825-1837. Po jeho smrti (1831) stavbu dokončil župný inžinier a architekt Ján Fabriczy. Kostol je postavený do gréckeho rovnoramenného kríža. Celý priestor kríženia lodí stojí na mohutných štyroch pilieroch, nesených klenbovými pásmi. Do troch ramien kríža sú vsadené empory. Oltárny obraz znázorňuje príbeh topiaceho sa Petra, ktorý namaloval známy spišský maliar Jozef Czaučzik.

Slávnostné služby Božie sa začali o 10⁰⁰ h. a zúčastnilo sa ich okolo 160 ľudí. Pri vstupe farárov do kostola zazneli slávnostné fanfáry, v podaní trubačov z Brass colegia Levoča. Nosnou témou stretnutia bolo 490. výročie Augsburgského vyznania. Kázňou slova Božieho nám

poslúžila sestra farárka z Istebného Mgr. Alena Ďurčíková. Spevokoly z Kežmarku a Hronseka prispeli piesňami, pomedzi ktoré čítali sa dôležité články Augsburgského vyznania. V literárnom spracovaní nám okolnosti vzniku Augsburgského vyznania priblížili sestry z CZ Hronsek. Brat farár Miloš Gdovin prispel filmovým dokumentom Genius loci. I prostredníctvom filmu sme sa mohli dozvedieť viac o reformačnej histórii mesta Levoča. Služby Božie sme ukončili spevom Evanjelickej hymny Hrad prepevný je Pán Boh náš. Spoločný obed v neďalekej reštaurácii nás posilnil, a tak sme mohli pokračovať v prehliadke baziliky sv. Jakuba so známym dreveným oltárom Majstra Pavla z Levoče. Po skončení pre-

BOHOSLUŽBY SA ZAČALI FANFÁRAMI LEVOČSKÝCH TRUBAČOV

hliadky baziliky sa nás ujala sestra Astrid Kostelníková, ktorá nám priblížila históriu jednotlivých luteránskych domov v Levoči, nachádzajúcich sa na námestí.

Z námestia sme sa presunuli na evanjelický cintorín, kde stál pôvodne drevený artikulárny kostol. Na tomto mieste dnes stojí malý kostolík. Evanjelický cintorín je miestom odpočinku mnohých významných občanov mesta Levoča, ktorí sa zaslúžili o jej rozkvet. Milým prekvapením bola pre nás aj návšteva brata biskupa Východného dištriktu Mgr. Petra Mihoča, ktorý sa cestou zo Štôly zastavil na evanjelickom cintoríne a pozdravil účastníkom stretnutia artikulárnych zborov. Prehliadka mesta sa skončila návštevou Spišské-

ho múzea, ktoré sídli v tzv. Hainovom dome, kde neskôr bolo zriadené evanjelické lýceum.

I v túto nedeľu sme mohli prežiť mnohé požehnanie, prijaté z Božieho slova, spoločných rozhovorov a milých stretnutí. I to je spôsob ako sa upevňovať vo viere vyslovujúc želanie, že opäť o rok sa stretneme na inom artikulárnom mieste.

24. septembra 2020 A predsa sa uskutočnil! Jubilejný 55. ročník Literárneho Kežmarku (LK) mal veľké šťastie na rozdiel napr. od Európskeho ľudového remesla a iných jarých, letných či jesenných akcií, ktoré sa kvôli koronavírusu nemohli uskutočniť. Aj v tomto prípade síce pôvodný termín 17. – 19. 6. 2020 padol a namiesto troch dní mohol trvať LK len dva dni, ale napokon sa

PREHLIADKA HISTORICKÉHO NÁMESTIA MESTA LEVOČA

toto literárne podujatie uskutočnilo 24. – 25. septembra, doslova v poslednej chvíli pred vyhlásením ďalšej celoštátnej karantény.

55. LK organizovali mesto Kežmarok a Slovenská národná knižnica v Martine pod záštitou ministerky kultúry SR (žiadny minister sa od Dr. Kučeru neobjavil už skoro 30 rokov) v spolupráci s Cirkevným zborom ECAV v Kežmarku a Múzeom v Kežmarku. (V skutočnosti – keby nebolo CZ ECAV, tak sa LK neuskutoční.)

55. Literárny Kežmarok bol venovaný najväčšiemu slovenskému básnikovi Pavlovi Országhovi Hviezdoslavovi, ktorý študoval v Kežmarku v rokoch 1865 – 1870. Takto sme si pripomenuli 150 rokov od ukončenia jeho štúdií. Navyše na podujatie

boli pozvaní ešte žijúci organizátori najstarších Literárnych Kežmarkov, avšak mnohí sa zo strachu o zdravie ospravedlnili.

Aj program bol postavený netradične – začal vo štvrtok o 10. hodine v kine Iskra seminárom, pričom sa museli dodržiavať kvôli koronavírusu všetky podmienky – študenti i dospelí záujemcovia nemohli sedieť vedľa seba, nechýbala všadeprítomná dezinfekcia, rúška... Ale záujem a disciplína boli vynikajúce. Ústrednou témou seminára bol Hviezdoslav a jeho pobyt v Kežmarku. Odznali dve prednášky s video-prezentáciami: P. O. Hviezdoslav vo fonde Literárneho múzea a Literárneho archívu Slovenskej národnej knižnice (SNK) v Martine v podaní Mgr. Adrianý Brázdovej a Hviezdo-

OTVORENIE LITERÁRNEHO KEŽMARKU V ŠTUDOVNI LÝCEA

slav a Kežmarok v prednese Dr. Norý Baráthovej.

O 14⁰⁰ h. bolo na radnici prvé slávnostné prijatie starých organizátorov LK (zo zakladajúcich členov žijú už len Nora Baráthová a Alexander Gally) a súčasne viceprimátorom Karolom Gurkom boli prijatí aj členovia rodiny nebohého profesora Pavla Winczera, kežmarského rodáka, ktorý vo svojom závete zanechal vysokú sumu pre nákup kníh do mestskej knižnice. O pol hodiny nato bolo ďalšie prijatie víťazov LK.

Slávnostné otvorenie LK sa malo uskutočniť o 15⁰⁰ h. hodine pred lýceom, ale keďže sa rozpršalo a zozimilo, presunulo sa do študovne lyceálnej knižnice. K prítomným sa prihovorili viceprimátor Gurka, zástupca ministerstva kultúry Radoslav Ra-

gač a odborný pracovník SNK Pavol Mašuš. Členovia hudobnej skupiny In medias res z miestneho gymnázia spestrili program spevom, hudbou i prednesom poézie. V auditóriu lýcea tradične pokračoval program pásmom víťazných prác autorskej súťaže v podaní žiakov literárno-dramatického krúžku Základnej umeleckej školy Antona Cígera. Potom boli vyhlasovaní víťazi jednotlivých kategórií literárnej súťaže. Celkove prišlo do súťaže 455 prác od 188 autorov. Čestné uznanie získali napr. Roland Kapráľ, člen nášho cirkevného zboru a Soňa Brejková, ktorá navštevuje evanjelické náboženstvo. Po ocenení detí a mládeže nasledovalo otvorenie výstavy P. O. Hviezdoslav – kežmarský študent v priestoroch lýcea. (O Hviezdoslavovi a štu-

ÚČASTNÍCI LITERÁRNEHO KEŽMARKU

dentských rokoch v Kežmarku píše Katarína Slavičková.)

O 19⁰⁰ h. hodine sa v hoteli Hviezdoslav uskutočnil Literárny večer. Namiesto plánovaných šiestich spisovateľov prišla len Monika Kompaníková. Daniel Hevier sa napokon hosťom literárneho večera prihovoril iba online. O 20⁰⁰ h. hodine bol Literárny svet mladých – stretnutie víťazov autorskej súťaže s porotou.

V piatok o 8³⁰ h. sa uskutočnilo Tvorivé písanie – besedy mladých autorov s porotou – hlavne s Monikou Kompaníkovou. Napokon o 14⁰⁰ h. sa uskutočnilo premietanie filmu Piata loď – film nakrútený podľa rovnomennej knihy Moniky Kompaníkovej a tým sa oficiálne ukončil 55. ročník LK.

*R. Porubän, N. Baráthová,
G. Križanová*

NAŠE TELEVÍZNE HVIEZDY: K. HANESOVÁ, P. KAPRÁLOVÁ A R. KAPRÁL PRI HRANÍ SCÉNKY

Zborový list: občasník Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok

Zodpovedný redaktor: Roman Porubän, zborový farár v Kežmarku

Jazyková úprava: Olga Kormanová, Mikuláš Lipták, Roman Porubän, Katarína Slavičková

Adresa: Ev. a.v. farský úrad, Hviezdoslavova 18, 060 01 Kežmarok; tel. 052 / 452 22 42

web: www.ecavkk.sk; **e-mail:** ecavkk@gmail.sk

Pre vnútornú potrebu Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok spracoval **ZADRO**

Rozhlasový prenos
Štedrý večer z Martina
24.12.2020
Rádio Regina o 16:04

liturgovia: Milan Kubík, Paulína Šofranková
kantorka: Slávka Danielová
piesne ES: 19, A 10, 5, 14, A 11, 60

Televízny prenos
1. sviatok vianočný z Obišoviec
25.12.2020
Dvojka o 10:00

kazateľ: Jaroslav Petro
kantorka: Zuzana Martonová
piesne ES: 42, 34, A 13, 54, 35, A 14, 592

Rozhlasový prenos
z Dudiniec
27.12.2020
Rádio Regina o 9:05

kazateľ: Michal Tekely
kantor: Michal Cmarko
piesne ES: 37, 55, 36, 53 a A16

ECAV